Sir Arthur Conan Doyle

Sherlock Holmes

trendeki ceset

TİMAŞ

Sherlock Holmes

trendeki ceset

Sir Arthur Conan Doyle

Çeviri: Saffet Günersel

2. BASKI

TİMAŞ

POLİSİYE

SHERLOCK HOLMES
TRENDEKİ CESET

Sir Arthur Conan Doyle

Çeviri: Saffet Günersel

TİMAŞ

SIR ARTHUR CONAN DOYLE

Arthur Conan Doyle 22 Mayıs 1859'da Edinburgh, İskoçya'da dünyaya geldi. Dokuz yaşındayken St. Mary's Hall Katolik Cizvit hazırlık okuluna gönderildi. Daha sonra Stonyhurst Koleji'nde öğrenimine devam etti. 1875'te Hıristiyanlığı reddederek agnostik olmayı tercih etti.

1876'dan 1881'e kadar Edinburgh Üniversitesi'nde tıp öğrenimi gördü, bu eğitimin bir kısmında Aston şehrinde çalıştı. Öğrenimine devam ederken kısa hikâyeler yazmaya başladı; yirmi yaşından önce bir dergide ilk hikâyesi yayımlandı. Üniversite yıllarının ardından Batı Afrika sahillerine gemi hekimi unvanıyla yolculuk etti, arkasından 1882 yılında Plymouth'ta kendi muayenehanesini açtı. Başlangıçta mesleğinde çok başarılı sayılmazdı; odasında hastalar beklerken tekrar hikâyeler yazmaya başladı. İlk önemli eseri, 1887'da *Kızıl Dosya*'ydı. Bu hikâye Sherlock Holmes'ün ilk kez göründüğü hikâyeydi. Conan Doyle, Sherlock Holmes için, Edgar Allan Poe'nun karakteri C. Auguste Dupin'i model almıştı. Sherlock Holmes toplamda elli altı öykü ve dört romanda yer aldı.

1885'te evlendiği Louisa Hawkins, veremden hayatı kaybedince 1907'de Jean Leckie ile evlendi. Conan Doyle'un iki evliliğinden toplam beş çocuğu oldu.

XX. yüzyılın başlarında Parlamento'ya girmek için iki kez aday oldu, dikkate değer oylar aldıysa da ikisinde de seçilemedi. Conan Doyle adaletin yılmaz bir savunucusuydu, iki davayı şahsen inceledi ve araştırdı. Sayesinde bu iki davada mahkûm edilmiş iki kişi serbest bırakıldı.

Karısı Louisa'nın hastalığı ve oğlu Kingsley, kardeşi, iki kayınbiraderi ve iki yeğeninin I. Dünya Savaşı'nda ölümünden sonra Conan Doyle bunalıma girdi. 7 Temmuz 1930'da kalp krizi geçirerek hayatını kaybetti.

Başlıca eserleri: *Kızıl Dosya, Baskerville'lerin Köpeği, Korku Vadisi, Dörtlerin İşareti, Sherlock Holmes'ün Çöküşü, Mavi Yakut...*

İÇİNDEKİLER

TRENDEKİ CESET 7
SAKLI SURAT 53
SUSSEX VAMPİRİ 71
KAYIP OYUNCU 99
ABBEY GRANGE VAKASI 131
ŞEYTAN AYAĞI 167
BOYACININ ESRARI 205
DANS EDEN ADAMLAR 231

Trendeki Ceset

1895 yılında, Kasım'ın üçüncü haftası Londra'yı öyle yoğun bir sis basmıştı ki pazartesiden perşembeye kadar Baker Sokağı'ndaki dairemizin penceresinden sokağın karşı tarafını göremedik.

Bu sisli günlerin ilkinde Holmes büyük referans kitabını tamamlamakla uğraştı. İkinci ve üçüncü gününü son zamanlarda merak saldığı Orta Çağ müziğine ayırıp rahat bir şekilde geçirdi. Fakat dördüncü gün kahvaltıdan sonra kahverengi bulutların üzerimize çökerek pencerenin camında yağlı lekeler oluşturduğunu görünce dayanamadı. Dostumun sabırsız tabiatı bu monoton hayatı kaldıramazdı çünkü. Enerjisini bastırmaya çalışırken tembellik yasalarına başkaldırırcasına odanın içinde durmadan bir aşağı bir yukarı yürümeye, tırnaklarını yemeye ve parmaklarıyla oraya buraya vurmaya başladı.

"Gazetede ilginç bir şey yok mu, Watson?" diye sordu.

Onun "ilginç" derken suç içeren bir şeyi kastettiğini biliyordum tabii ki. Bir devrim haberi, olası bir savaş ve birkaç hükümet değişikliğinden bahsediliyordu, ama bunlar Holmes'ün ilgisini çekmeyen şeylerdi. Gazetelerin hiçbirinde sıradan suçlar dışında bir cinayet haberi göremedim. Holmes içini çekti ve odanın içinde zikzaklar çizerek dolaşmayı sürdürdü.

"Londra'nın tüm suçluları aptal olmalı," dedi oyunda kaybeden, canı sıkkın bir oyuncu tonuyla. "Şu pencereden dışarıya bir bak, Watson. Sis içinde görünüp kaybolan şu karaltılara bak! Bir hırsız ya da katil böyle bir siste ormandaki kaplanlar gibi çaktırmadan saldırıya hazırlansa, sadece kurbanı tarafından görülecektir."

"Bir sürü hırsızlık olmuş."

Holmes küçümsercesine homurdandı:

"Böyle görkemli ve karanlık bir sahneye büyük bir oyun yakışır. Londra halkı sevinmeli, iyi ki ben katil olmamışım!"

"Çok haklısın," diye doğruladım.

"Diyelim ki Brooks veya Woodhouse ya da elli kişiden biri benim canıma kastetti; bunlardan ne kadar süre kaçabilirim? Uyduruk bir davet ya da randevuyla hakkımdan geliverirler. İyi ki suikastçıların çok bulunduğu güney

ülkelerinde Londra'daki gibi sis olmuyor. Sonunda! Bu öldürücü can sıkıntısına son verecek bir şey geliyor galiba."

Gelen elinde bir telgrafla hizmetçi kızdı. Holmes telgrafı kaptığı gibi gülmeye başladı:

"Yaşasın! Şuna bak!" dedi. "Ağabeyim Mycroft geliyor."

"Ne olmuş ki?"

"Ne mi olmuş! Bu, köyde tramvay görmek gibi bir şey. Mycroft'un kendi yolu vardır. Pall Mall'daki evi, Whitehall ve Diogenes Kulübü! Rotası bu. Şimdiye kadar buraya sadece bir kere geldi. Ne oldu ki şimdi rotasını değiştirdi?"

"Açıklamamış mı?"

Holmes bana kardeşinden gelen telgrafı uzattı. Okudum:

Cadogan West nedeniyle seni görmeliyim. Yola çıkıyorum. Mycroft.

"Cadogan West mi? Bu ismi duydum ben."

"Ben duymadım. Demek Mycroft yola çıkmış ... Bir gezegenin yörüngesinden sapması gibi bir şey bu! Sahi, sen Mycroft'u tanıyor musun?"

Yunan Çevirmen maceramızda onun adını duyduğumu şöyle böyle hatırladım.

"Bana onun bir devlet dairesinde çalıştığını anlatmıştın."

Holmes güldü:

"O günlerde seni pek iyi tanımıyordum. Devlet sırlarından konuşurken dikkatli olmalıydım yani. Onun devlet görevlisi olduğuna inanıyorsan doğrudur. Öte yandan kendisinin bir bakıma İngiltere Hükümeti olduğunu söylersen de pek haksız sayılmazsın."

"Yapma Holmes!"

"Şaşıracağını tahmin etmiştim. Mycroft yılda dört yüz elli sterlin kazanıyor, emir altında çalışıyor ve hiç hırsı yok. Unvana ve isme de pek ilgi göstermez, ama yine de Hükümet'in en vazgeçilmez adamıdır!"

"Nasıl oluyor bu?"

"Bulunduğu mevki çok özel. Bu mevkiyi kendi için kendisi oluşturdu. Daha önce hiç böyle biri çalıştırılmadı, bundan sonra da öyle biri olmayacak. Şimdiye kadar tanıdığım insanlar içinde onun kadar keskin zekâlı, metotlu çalışan ve belleği kuvvetli birini görmedim ben. Benim suçları çözmek için kullandığım yeteneği o bu iş için kullanıyor. Tüm devlet ofislerinde alınan kararlar onun önüne gelir, o da siyasi dengeyi sağlar. Kendisi bir irtibat merkezidir. Onunla çalışanlar hep alanında uzman kişiler, o ise her alanda uzmandır. Diyelim bir bakanın Donanma, Hindistan, Kanada ve uluslar arası döviz kuruyla ilgili bir problemi var. Mycroft gereken bilgiyi çeşitli devlet dairelerinden çeşitli yollarla öğrenir ve bütün bunların

kimden temin edileceğini sadece o bilir. Onu kolaylık sağladığı için kullanıyorlardı; bugün yeri doldurulmaz biri! Her ayrıntıyı belleğinde saklar ve yeri gelince kullanır. Uluslararası platformda sözü geçen biri olup çıktı. İşi gücü politika! Bazen onu ziyaret ederim, aklımın takıldığı bazı problemlerde fikrini alırım. Bu onu rahatlatıyor, bu gibi şeyler zekâsını biliyor. Bugün Jüpiter gökten bir faninin yanına iniyor! Acaba neden geliyor? Kim bu Cadogan West? Mycroft'un onunla işi ne?"

"Buldum!" dedim divandaki bir yığın gazeteyi karıştırırken. "Evet, evet, işte burada! Cadogan West bu perşembe sabahı tünelde ölü bulunan delikanlı."

Holmes merakla yerinde doğruldu, piposu ağzından düşer gibi oldu.

"Bu ciddi bir mesele olmalı, Watson. Ağabeyimin kutsal saydığı alışkanlığını bozan bir ölüm! Çok sıra dışı bir şey! Peki, onun bu işle ne ilgisi olabilir ki? Hatırladığım kadarıyla bu olay kapandı. Genç adam trenden düşüp ölmüş. Ne üzerinden bir şey çalınmış ne de dövülmüş, öyle değil mi?"

"Araştırma yapılmış. Yeni bulgular var. Yakından bakıldığında tuhaf bir hikâye gibi geliyor bana," dedim.

"Bunun Mycroft'u etkilemiş olması da çok tuhaf!" diyen dostum koltuğuna iyice gömüldükten sonra, "Olanları anlat bakalım Watson," diye mırıldandı.

"Adamın ismi Arthur Cadogan West. Yirmi yedi yaşında, bekâr. Woolwich'teki bir silah deposunda memur olarak çalışıyor."

"Yani devlet görevlisi. Mycroft'un ilgisi bu yüzden herhalde."

"Pazartesi akşamı aceleyle yola çıkmış. Onu son olarak nişanlısı Bayan Violet Westbury görmüş. Delikanlı ondan bu yoğun siste saat 19.30'a doğru ayrılmış. Aralarında tartışma olmamış. Neden aniden gittiğini nişanlısı bilmiyor. Adamı en son gören, daha doğrusu cesedini bulan kişi Mason adında bir istasyon görevlisi."

"Ne zaman bulmuş?"

"Salı sabahı 06.30'da. Vücudu doğu yönünde, yani trenin tünelden çıktığı yerde boylu boyunca raylar üzerine uzanıyormuş. Kafası feci şekilde ezilmiş. Herhalde düşme sonucu... Vücudu rayların üzerinde düşmüş olmalı. Eğer başka bir yoldan getirilmiş olsaydı tren bariyerini geçmesi gerekirdi ki oralarda her zaman bir istasyon bekçisi var. Yani bunun başka açıklaması olamaz."

"Çok iyi. Yeterince mantıklı. Adam ölü veya diri olarak yukardan düşmüş ya da trenden itilmiş. Buraya kadar her şey apaçık. Devam et."

"Cesedin bulunduğu yere varan trenlerin rotası doğudan batıya. Bir kısmı banliyö treni, diğerleri Willesden'den

ve dış hatlardan geliyor. Herhalde genç adam ölmeden önce bu iki yönden birinden geliyordu, ama trene nerede bindiği bilinmiyor."

"Biletine bakarak bu saptanabilirdi."

"Cebinde bilet bulunmamış."

"Bilet yok mu? Bu çok ilginç Watson. Bildiğim kadarıyla şehir hatlarındaki perondan trene biletsiz binmek imkânsız. Belki de delikanlının bir bileti vardı, ama trene nereden bindiği anlaşılmasın diye onu çaldılar? Olabilir bence. Ya da yolculuk sırasında bileti kaybetti? Bu da ikinci olasılık. Bu nokta özellikle çok önemli. Sen soyulduğuna dair bir iz yok diyordun, değil mi?"

"Soyulmadığını düşünüyorlar. Burada üstünden çıkanların bir listesi var. Cüzdanında iki sterlin, on beş şilin bulunmuş. Bir de Woolwich'teki bir banka hesabına ait bir çek defteri. Zaten o sayede kimliği saptanmış. Ayrıca Woolwich Tiyatrosu'na iki kişilik bir bilet varmış. Birinci sıradan, hem de o akşam için. Birkaç tane de teknik resim."

Holmes memnun olmuş gibi bir iç çekti.

"İşte bulduk Watson! İngiliz Hükümeti, Woolwich'teki silah deposu, teknik resimler, Mycroft... Zincir tamamlandı, ama yanılmıyorsam kendisi hepsini anlatmaya geliyor zaten."

Aynı anda içeriye iri yarı gövdesiyle Mycroft girdi. Vücuduna bakınca hantallığı belli oluyordu, ama bu figür öyle bir kafa taşıyordu ki... Çelik mavisi gözleri çok keskin bakıyordu. İnce dudakları sımsıkı kapalı duruyordu. Yüz ifadesinde bile öyle bir zekâ okunuyordu ki o hantal vücudunu unutuyordunuz. Karşınızda sadece kafası saat gibi çalışan bir yetenek görüyordunuz. Mycroft'un hemen arkasında duran, Scotland Yard'dan eski dostumuz, çelimsiz Müfettiş Lestrade üzüntülü bir ifadeyle bize yaklaştı. Her iki adamın yüz ifadesi ciddi bir problemin habercisi gibiydi. Lestrade hiçbir şey söylemeden elimizi sıktı. Mycroft paltosunu çıkarıp attıktan sonra kendini koltuğa bıraktı.

"Hiç de hoş olmayan bir durum var ortada Sherlock," dedi. "Huyumdan kolay kolay vazgeçmem ben, bilirsin. Fakat görev üstlendiğim kuruluşlar mazeret tanımıyor. Siam'daki son duruma bakıldığında ofisimden bir dakika bile ayrılamıyorum. Gerçek bir kriz söz konusu. Ben İçişleri Bakanı'nı hiç böyle çaresiz görmedim. Deniz Kuvvetleri Bakanlığı'na gelince, yere düşmüş bir arı kovanından farksız. Olayı okudun mu?"

"Az önce gözden geçirdik. Şu teknik resimler neyin nesi?"

"İşte asıl mesele o! Neyse ki bu olay henüz kamuya yansımadı. Yoksa basın dünyayı ayağa kaldırırdı. Bu talihsiz delikanlının cebindeki evraklar Bruce-Partington denizatlısının planlarıydı."

Mycroft Holmes bunu öyle bir tonla söyledi ki meselenin ciddiyetini biz de hissettik. Kardeşiyle ben can kulağıyla onu dinliyorduk.

"Duymuşsundur herhalde? Herkes biliyor olmalı."

"Sadece ismini duydum."

"Bu denizaltının planları çok ama çok önemli. Hükümetin en büyük sırrı! İnan bana, Bruce-Partington'ın menzili içinde herhangi başka bir gemi veya denizaltı bulunursa savaş çıkar! İki yıl önce bu buluşun haklarını satın almak için bütçeden çok büyük bir para ayrıldı. O sırrı ele geçirmek için her şey yapıldı. Planlar daha da geliştirildi ve otuz ayrı plan oluştu, her biri çok önemli! Ancak otuzu bir araya geldiğinde bir bütün oluşturuyor. Silah deposuyla ilgili çok güvenli bir makamın çok güvenli bir kasasında saklı hepsi. Bu kasanın bulunduğu odanın kapısı ve pencereleri de hırsızlara karşı çok iyi korunuyor. Yani bu ofisten planları çalmak imkânsız! Bu geminin inşaat şefi bile oraya girmek için Woolwich'teki ofisten izin almak zorunda. Buna rağmen şimdi bu planları Londra'ın göbeğinde, genç bir adamın cesedi üzerinde buluyoruz... Devlet adına bir rezalet bu!"

"Ama onları bulmuşsunuz sonuçta..."

"Hayır Sherlock, öyle değil! Talihsizlik burada işte. O planlar bizde değil. Dinle, Woolwich'ten on plan çalındı. Bunlardan yedisi Cadogan West'in cebinde bulundu. Üç

tanesi yok, ortadan kayboldu! Her şeyi olduğu gibi bırak Sherlock, cinayetleri falan boş ver! Burada hayati önemi olan ulusal bir mesele söz konusu, bunu çözmelisin! Cadogan West bu evrakı nasıl elde etti? Eksik olan üç plan nerede? Oğlan nasıl öldü? Cesedi bulunduğu yere nasıl getirildi? Rezalet çıkmasını nasıl önleyeceğiz? Tüm bu soruların cevabını bul, o zaman bu ülkeye çok büyük yararın olur!"

"Bu meseleyi sen kendin niye çözmüyorsun, Mycroft? Sen de her şeyi benim kadar rahat bir şekilde anlayabiliyorsun."

"Evet Sherlock, ama burada mesele ayrıntıları görebilmek. Sen bana ayrıntıları ver, ben sana oturduğum yerden uzman görüşümü vereceğim. Ama oraya buraya git, istasyon şefini sorgula, herkesin gözü önünde diz çöküp büyüteçle zemini incele... Bunlar benim yapacağım işler değil. Hayır, bu meseleyi çözebilecek tek kişi sensin. İsmini şeref listesinde görmek istersen..."

Dostum gülerek başını iki yana salladı.

"Ben oyunu oyun olduğu için oynarım, bilirsin," dedi. "Bu olay merakımı uyandırdı. Lütfen biraz daha bilgi ver."

"Şu kâğıda en önemli şeyleri yazdım; sana yararı dokunacak birkaç adres. Bu belgelerin resmi koruyucusu, hükümetin ünlü uzmanı Sör James Walter. Rütbesi ve görevini yazmaya kalksan bir defterde iki satır doldurur. Çok uzun süredir bu işi yapıyor. Tam bir centilmen. Sosyetede bile

hatırı sayılır biri. Vatanseverliğine de diyecek yok. Kasayı açan iki anahtardan biri onda. Ha şunu da söyleyeyim, o evrak pazartesi günü mesai saatinde kasadaydı. Sör James 15.00'te Londra'ya hareket ederken anahtarı yanına almış. Hırsızlık olayı gerçekleşirken kendisi Barclay Square'deki Amiral Sinclair'in evindeymiş."

"Bunun tanığı var mı?"

"Evet, kardeşi. Albert Valentine Walter ayrılışına, Amiral Sinclair de Londra'ya varışına tanık olmuş. Böylece Sör James şüpheliler listesinden silinmiş oluyor."

"İkinci anahtar kimde?"

"En kıdemli memur ve aynı zamanda teknik ressam olan Bay Sidney Johnson'da. Kırk yaşlarında biri, evli ve beş çocuk babası. Suskun ve asık suratlı bir adam, ama referansları çok iyi olan bir devlet görevlisi. Meslektaşları arasında sevilmiyor, ama çok sıkı çalışan bir memur. Anlattığına göre ki bunu sadece karısı doğruluyor, pazartesi mesai bitiminden sonra eve gitmiş. Anahtar da hep anahtarlığında takılıymış."

"Şimdi de Cadogan West'i anlat."

"On yıldır bu büroda. Çok iyi çalışıyordu. Çabuk sinirlenen biriydi, ama çok dürüst ve namusluydu. Bize onun hakkında hiçbir şikâyet gelmedi. Sidney Johnson'un emrinde çalışıyordu. İşi gereği ofiste her gün planlarla

yüz yüze geliyordu. Ondan başka hiç kimse bu planları görmedi."

"O akşam planları kasaya kim koyup kilitledi?"

"Bay Sidney Johnson."

"O zaman evrakı kimin aldığı meydanda. Oradaki genç memur, Cadogan West'in cebinde bulundular. Bu yetmez mi?"

"Doğru Sherlock, ama anlayamadığım bir şey var: Onları niye yanına aldı?"

"Çok kıymetli olduğu için olabilir mi?"

"Onları satarsa karşılığında binlerce sterlin kazanabilirdi."

"Eğer satacaksa onları niye Londra'ya giderken yanına aldı?"

"Bilmem."

"O zaman şöyle bir varsayımda bulunalım: West evrakı çalmış olsun. Bunu ancak tek bir anahtarla yapabilirdi."

"Birden fazla anahtarla. Hem sokak kapısını hem de ofisi açması gerekirdi çünkü."

"Güzel. O zaman yanında birkaç anahtar vardı. Sırrı satmak üzere planları yanına aldı. Tabii niyeti ertesi sabah o evrakı çalındığı farkına varılmadan kasaya yerleştirmek-

ti. Bu planını Londra'da gerçekleştirmeye kalkarken ölü bulundu."

"Nasıl?"

"Bana kalırsa, öldürüldüğü zaman Woolwich'e geri dönmek üzere yola çıkmıştı. Onu öldürdüler ve trenden attılar."

"Aldgate istasyonu ki ceset orada bulundu, Londra Köprüsü'nden önce geliyor. Orada Woolwich'e gitmek için aktarma yapması gerekiyordu."

"Londra Köprüsü'nde durmayıp yola devam etmesinin pek çok nedeni var. Belki vagonda biri vardı ve onunla tartıştı. Derken dövüştüler ve hayatını kaybetti. Ya da vagondan kaçmayı denedi, rayların üstüne düştü ve öldü. Diğer adam da kapıyı usulca kapattı. Zaten yoğun sis vardı ve onu gören olmadı."

"Şu andaki bilgilerimize göre bundan daha iyi bir açıklama olamaz, ama pek çok noktayı göz ardı ettiğinin farkında değil misin Sherlock? Diyelim, West'in niyeti bu evrakı Londra'ya getirmekti. Tabii yabancı casusla buluşması için o akşam serbest olması gerekirdi. Halbuki o ne yaptı? Nişanlısıyla birlikte iki tane tiyatro bileti satın aldıktan sonra ortadan kayboluverdi."

Bu konuşmaları sabırsızca izleyen Lestrade, "Yanıltma manevrası," diye söze karıştı.

"Ama çok tuhaf... Bu bir. İkincisi, diyelim ki Londra'ya geldi ve casusla buluştu. O planları ertesi sabah yine yerine koyması gerekirdi yoksa çalındığı anlaşılacaktı. Yanına on plan aldı, ama daha sonra üzerinde sadece yedi plan bulundu. Geri kalan planlara ne oldu? Onları isteyerek bırakmadı elbette. Peki, bu ihanetine karşılık alması gereken para nerede? Cesedi bulunduğunda cepleri para dolu olmalıydı."

"Bence mesele gayet açık," dedi Lestrade. "Şöyle olduğuna hiç şüphem yok: Evrakı satmak için çaldı. Casusla buluştu. Fiyat konusunda anlaşamadılar. West eve döndü, casus onu takip etti. Trende onu öldürdü. En önemli üç planı yanına aldı ve cesedi trenden aşağı attı. Bu her şeyi açıklamıyor mu?"

"Niye yanında bilet yoktu?"

"Bu biletten yola çıkarak casusun nerede oturduğu saptanabilirdi. Bu yüzden katil onu cesedin cebinden aldı."

"Çok iyi Lestrade, aferin!" dedi Holmes. "Bu varsayım yabana atılır gibi değil. Eğer öyleyse mesele çözülmüş demektir, ama vatan haini ölmüş olsa da Bruce-Partington planları hâlâ bu ülkede. Ne yapalım bu durumda?"

"Pazarlık yapalım Sherlock, pazarlık!" diye seslenen Mycroft yerinden fırladı. "Bu açıklama beni hiç tatmin etmedi. Yeteneğini kullan. Cinayet mahalline git. Bu işe bulaşmış olanlarla konuş. Hiçbir şeyi atlama! Ülkene yar-

dım etmek için böyle bir şansa bir daha hayatın boyunca rastlayamazsın."

"Tamam, tamam," dedi Holmes sakince. "O zaman gel bakalım, Watson! Ne diyorsunuz Lestrade, bir iki saatinizi vererek bizi mutlu etmek ister misiniz? Aldgate tren istasyonunda soruşturmaya başlayalım o zaman. Mycroft, akşam olmadan önce seni haberdar ederim, ama şimdiden söyleyeyim; fazla bir şey bekleme."

Bir saat sonra Holmes, Lestrade ve ben Aldgate istasyonundan önceki tünelin raylarını inceliyorduk. Kırmızı yanaklı, cana yakın bir istasyon görevlisi yanımıza geldi.

"Bakın, genç adamın cesedi şuradaydı," diye işaret etti. "Raylardan iki buçuk metre kadar ayrı vaziyette. Tünelin üstünden düşmüş olamaz. Gördüğünüz gibi arada göze çarpmayan ufak duvar çıkıntıları var. Olsa olsa trenden düşmüştür ve tespit ettiğimize göre o tren de pazartesi gece yarısı buradan geçmiş."

"Vagonu incelediler mi? Bir boğuşma olduğuna dair bir iz bulundu mu?"

"Hiçbir yerde bir ize rastlanmadı. Tren bileti de bulunmadı."

"Vagonun kapısının açık kalıp kalmadığına dair bir iz?"

"Yok."

"Bu sabah yeni bir haber geldi," dedi Lestrade. "Aldgate'e yaklaşmakta olan şehirlerarası trende yolculardan biri saat 23.40'ta bir gürültü duymuş, sanki rayların üzerine bir şey düştü gibi gelmiş ona! Çok yoğun sis olduğu için bir şey görememiş. Önce bu durumu haber vermemiş. Şey, Bay Holmes ne yapıyor öyle?"

Dostum peronun başında durmuş, trenin tam tünelden çıktığı yere bakıyordu. Aldgate düğüm noktasıdır. Tüm hatlar buradan çeşitli yönlere ayrılır. Dostumun gözleri o noktaya dikilmişti. Tüm dikkatini oraya vermişti. Uyanıktı, gözlemliyordu. Keskin hatlı yüzü gerilmişti. Dudaklarını ısırıyordu. Burnunun kanatları o çok iyi bildiğim şekilde açılıp kapanırken kaşlarını çatmıştı.

"Makas..." diye mırıldandı kendi kendine. "Makas."

"Ne olmuş ona? Ne demek istiyorsunuz?"

"Aslında bunun gibi bir tesiste çok fazla makas olmaz."

"Evet, tek tük makas olur."

"Virajlar da öyledir. Makas ve bir viraj. Vay canına, eğer bu doğruysa..."

"Ne? Nasıl Bay Holmes? Bir ipucu mu buldunuz?"

"Bir fikir geldi aklıma! Bir işaret, hepsi o kadar. Bu olay gitgide merakımı artırıyor. Çok tuhaf... Gerçekten çok

tuhaf, ama yine de... Neden olmasın ki? Raylarda hiç kan lekesine rastlamadım."

"Yok gibiydi zaten."

"Ama duyduğuma göre çok kötü yaralanmış."

"Kemikleri ezilmişti, ama dıştan görünen bir yara yoktu."

"Yine de bu durumda çok kan kaybetmiş olmalıydı. Kapının kapandığını duyan yolcunun bulunduğu kompartımanı görmemde bir mahzur var mı?"

"Korkarım bu mümkün olmayacak, Bay Holmes. Vagonlar az önce ayrıldı, yerine yenileri geldi."

"Sizi temin ederim Bay Holmes, tüm vagonlar incelendi," dedi Lestrade. "Ben bizzat uğraştım."

Dostumun en büyük zaafı aklının bir şeye yatmadığı anlarda sabrının taşmasıydı.

"Evet, olabilir," dedi ondan uzaklaşırken. "Ama benim görmek istediğim vagonların hepsi değildi zaten! Watson, biz burada yapacağımızı yaptık. Sizi artık zahmete sokmayalım, Bay Lestrade. Şimdi Woolwich'e gitsek iyi olur.

Londra Köprüsü'ndeyken Holmes kardeşine bana da gösterdiği bir telgraf gönderdi:

Bir ışık görüyorum. Yanılıyor da olabilirim. İngiltere'de tanınan yabancı ya da uluslararası casusların tam listesini gönder. Adres aşağıda. Sherlock.

"Bu bize yardımcı olabilir, Watson," dedi Woolwich'e giden trene bindiğimizde. "Bu olayı bize getirdiği için Mycroft'a gerçekten teşekkür borçluyuz."

Bu olayın onun enerjisini arttırdığı ve ruhunu canlandırdığı zayıf yüzünde okunuyordu. Sokak kaldırımında aylak yatan bir köpek birden kulaklarını ve kuyruğunu dikip yürümeye başlayınca gözleri nasıl parlarsa, dostumun zayıf suratındaki keskin gözlerinde de aynı ifade vardı. Birkaç saat önce sisin sızdığı bir odada can sıkıntısından ne yapacağını bilemeyen o adamdan artık eser yoktu.

"Elimizde veriler var. Hareket noktamız belli," dedi. "Bunu daha önce görmemem ne büyük bir aptallıkmış."

"Ben hâlâ bir şey anlamış değilim."

"Mesele aydınlanmış değil, ama aklıma bir şey takıldı. Belki bu bizi bir sonuca ulaştırır. Adam başka bir yörede öldürülüyor. Cesedi ise trenin tepesinde bulunuyor."

"Tepesinde mi?"

"İlginç, değil mi? Ama şunu unutma: Cesedin, trenin yavaşlayıp yalpalayarak ilerlediği ve tam makas değiştirdiği yerde bulunmuş olması sence bir tesadüf mü? Orası,

trenin tepesinden bir cismin atıldığı yer değil mi? Trenin yalpalaması vagonun içinde bulunan birini etkilemez. Öyleyse ceset trenin tepesinden düştü veya atıldı. Ya da buna bambaşka bir şey sebep oldu. Şimdi kanı düşün bir de. West'in vücudu başka bir yerde kanamışsa elbette raylarda kan izi olmaz. Tüm bu noktalar akla yakın geliyor."

"Bir de şu tren bileti!"

"Doğru. Biletin eksikliğini açıklayamadık. Meselenin püf noktası bu. Hepsi birbirine bağlı."

"Hepsinin doğru olduğunu kabul etsek bile cinayetin sırrını hâlâ çözebilmiş değiliz. Mesele kolaylaşacağı yerde gitgide çatallaşıyor!"

"Belki de..." dedi Holmes. Yavaşlayan tren nihayet Woolwich istasyonuna girerken dostum derin düşüncelere dalmıştı. Trenden indikten sonra Holmes bir fayton çağırdı. Bu arada cebinden Mycroft'un notlarını çıkardı.

"Öğleden sonra pek çok yere uğrayacağız," dedi. "Sör James Walter'ın üzerine düşsek iyi olacak."

Ünlü devlet adamı güzel bir villada oturuyordu. Binanın önündeki yemyeşil çimenlik ta Thames Nehri'ne kadar uzanıyordu. Oraya vardığımızda zayıf güneş ışığı yoğun sisi biraz delmişti. Kapıyı çalınca karşımıza bir uşak çıktı.

"Sör James mi efendim?" dedi ciddi ciddi. "Sör James bu sabah vefat etti."

"Yok artık!" diye haykırdı Holmes şaşkınlıkla. "Neden öldü?"

"İçeri girseniz iyi olur efendim. Kardeşi Amiral Valentine'le konuşursunuz belki."

"Evet, iyi olur."

Loş ışıklı oturma odasına alındık. Aynı anda çok uzun boylu ve yakışıklı, kır sakallı, elli yaşlarında bir adam bizi karşıladı. Bu ölen bilim adamının küçük kardeşiydi. Vahşi bakan gözleri, al al olmuş yanakları ve dağınık saçları başlarına gelen felaketi anlatır biçimdeydi. Konuşması zor anlaşılıyordu.

"Şu korkunç rezalet yok mu," dedi. "Ağabeyim Sör James şerefine çok düşkün biriydi! Bu olayı içine sindiremedi. Buna kalbi dayanmadı. Çalıştığı bölümün başarılarıyla övünürdü hep. Ama bu son haber onu mahvetti..."

"Kendisi hakkında biraz bilgi almak istiyorduk. Bu işimizi kolaylaştırabilir."

"Bu olay sizin için ve başkaları için nasıl bir bilmeceyse, ona göre de öyleydi. Kendisi tüm bildiklerini polise anlattı. Tabii Cadogan West'in suçlu olduğundan hiç şüphesi yoktu. Onun dışında aklına başka bir şey gelmiyordu."

"Siz bize bazı ipuçları verebilir misiniz?"

Ben kendim de okuduklarımdan ve işittiklerimden fazlasını bilmiyorum ki! Nezaketsiz davranmak istemiyorum, ama şu sırada evde öyle bir telaş var ki Bay Holmes. Onun için bu görüşmeyi kısa kessek olmaz mı?"

"Bu gerçekten beklenmeyen bir gelişmeydi," dedi dostum tekrar arabamıza bindiğimizde. "Düşünüyorum da bu normal bir ölüm müydü yoksa zavallı adam kendi canına mı kıydı? Bu bir intiharsa bir bakıma suçunu kabul ettiği anlamına gelmez mi? Görevinde ihmalkârlık! Bu sorunun cevabını zamana bırakalım. Şimdi Cadogan West'in yakınlarıyla görüşelim."

Oğlunu birdenbire kaybetmiş olan anne ufak, ama bakımlı bir evde kalıyordu. Üzüntüden öyle bitkindi ki bu durumda bize yardımcı olamazdı. Ama orada kendini ölen gencin nişanlısı, Bayan Violet Westbury olarak tanıtan, solgun yüzlü genç bir bayanla karşılaştık. O uğursuz akşam kurbanı en son gören kişi bu kızdı.

"Bir türlü aklım ermiyor, Bay Holmes," dedi kız. "Bu feci olaydan sonra gözüme uyku girmedi. Gece gündüz durmadan düşünüyorum, ama tüm bunların ardında ne olduğunu bir türlü çıkaramadım. Cadogan dünyanın en dürüst ve en namuslu adamıydı. Kendisine tevdi edilen bir devlet sırrını başkasına vermektense elini kesip atardı.

Onu tanıyan herkes böyle bir şey yapmış olabileceğini saçma buluyor zaten!"

"Ama ortada bir gerçek var, Bayan Westbury."

"Evet. İtiraf ediyorum, bunun açıklamasını ben de bilmiyorum."

"Para sıkıntısı var mıydı?"

"Hayır, mütevazı bir hayat yaşıyordu ve aldığı maşla gayet iyi geçiniyordu. Ayrıca birkaç yüz sterlin birikmiş parası vardı ve yılbaşında evlenecektik."

"Ruhsal bir sarsıntı falan geçirdi mi? Lütfen Bayan Westbury, bizimle açık konuşun."

Dostumun keskin bakışları altında genç kızın yüzü değişiverdi. "Olur," dedi sonunda. "Bana onun canını sıkan bir şey var gibi geliyordu."

"Ne zamandan beri?"

"Geçen haftadan beri. Çok düşünceli ve üzgündü. Bir keresinde onu sıkıştırdım, o zaman işlerinde sıkıntı yaşadığını itiraf etti. 'Çok önemli bir şey, bunu seninle bile konuşamam,' dedi. Ağzından başka bir şey alamadım."

Holmes ona ciddi bir ifadeyle baktı.

"Devam edin, Bayan Westbury. Söyleyecekleriniz onun aleyhinde olsa bile lütfen devam edin! Tüm bunlar bizi nereye götürecek, henüz bilmiyoruz."

"Söyleyecek daha fazla bir şeyim yok aslında. Bir iki kez bana bir şeyler anlatacak gibi geldi. O akşam esrarlı dosyaların öneminden konuştuk. Hayal meyal hatırlıyorum, yabancı casusların bunların karşılığında bir sürü para ödeyeceklerinden bahsetmişti."

Holmes'ün yüzü iyice ciddileşti.

"Başka?"

"Çok sıkı kontrol yokmuş, bir vatan haini istese bu planlara çok kolay ulaşabilirmiş."

"Buna benzer şeyleri ilk kez o zaman mı dile getirdi?"

"Evet, geçenlerde."

"Son akşamı anlatın bana."

"Tiyatroya gidecektik. O kadar yoğun bir sis vardı ki araba tutmaktan vazgeçtik ve yürüdük. Çalıştığı ofise yaklaşmıştık ki birden sisler arasına daldı ve ortadan kayboldu."

"Hiçbir şey söylemeden mi?"

"Bir çığlık attı, hepsi o kadar. Bir süre bekledim, ama geri gelmedi. Ben de eve döndüm. Ertesi sabah ofis açıldığı

zaman onu sordular. Saat 12.00'ye doğru da o korkunç haber geldi. Ah Bay Holmes, hiç olmazsa onun şerefini kurtarın! O buna çok kıymet verirdi!"

Holmes üzgün bir yüzle kafasını salladı.

"Gel Watson," dedi. "Devam edelim. Bundan sonraki durağımız evrakların çalındığı ofis."

"Genç adam hesabına durum hiç de iç açıcı değil. Araştırmalarımız bunu daha da kötüleştiriyor," dedi dostum arabada. "Kararlaştırılan düğün cinayetin sebebi olabilir. Elbette paraya ihtiyacı vardı. Hep bunu düşünüyordu ve ilk kez bu konuda konuştu. Bunu kız arkadaşına açarken onu neredeyse suç ortağı yaptı. Yani durum çok kötü!"

"Ama Holmes, adamın karakteri bir şey ifade etmiyor mu? Adam soygun yapmak için kızı neden sokak ortasında bırakıp gitsin ki? "

"Haklı bir soru, ama itiraz edilecek yönleri var. Kesin olan şu ki biz hâlâ bu meseleyi çözemedik."

Ofiste bizi yaşlı görevli Bay Sidney Johnson karşıladı. Holmes'ün kartını gördükten sonra bizimle çok saygılı konuştu. Orta yaşlı, zayıf ve huysuz bir adamdı. Durmadan, sinirli sinirli ellerini ovuşturuyordu.

"Berbat bir durum Bay Holmes, çok berbat! Şefin ölümünü duydunuz mu?"

"Şimdi onun evinden geliyoruz."

"Burada her şey karmakarışık. Şef ölmüş, Cadogan West ölmüş, planlar çalınmış. Pazartesi akşamı kapıları kapadığımızda tüm devlet dairelerindeki gibi burada da her şey yolundaydı. Aman Tanrım, düşündükçe çıldıracak gibi oluyorum! Hem de bunu West yaptı!"

"Suçu onun işlediğinden emin misiniz?"

"Bunun başka bir açıklaması yok ki! Yine de ben ona en az kendim kadar güveniyordum."

"Pazartesi günü ofis saat kaçta kapatıldı?"

"17.00'de."

"Siz mi kapattınız?"

"Buradan en son ben ayrılırım."

"Planlar nerede duruyordu?"

"Şu kasada. Onları kendi elimle yerleştirdim."

"Bu binada başka bekçi yok mu?"

"Bir tane var, ama o öbür bölümlere de bakıyor. Yaşlı bir asker, çok güvenilir bir adam. O akşam hiçbir şey fark etmemiş. Sis de çok yoğundu ya!"

"Diyelim, Cadogan West mesai saatinden sonra sonra ofise girmek istedi. Evraka ulaşabilmesi için üç anahtara ihtiyacı vardı, değil mi?"

"Evet öyle. Sokak kapısının anahtarı, ofisin anahtarı ve kasanın anahtarı."

"Bu üç anahtar sadece Sör James Walter'da ve sizde bulunuyordu, değil mi?"

"Öbür kapıların anahtarları bende yok, sadece kasanınki var."

"Sör James Walter dürüst bir adam mıydı?"

"Evet, sanırım. O üç anahtara gelince, onları hep anahtarlığında taşırdı. Bunu biliyorum, çünkü sık sık görürdüm."

"Londra'ya giderken bu anahtarlığı yanına almış mıydı?"

"Aldığını söyledi."

"Anahtarı bir yere bıraktığı oldu mu hiç?"

"Hiç olmadı."

"O zaman West suçluysa, onda bu anahtarların bir eşi olması gerekirdi. Oysa cesedin üzerinde böyle bir şey bulunmadı. Bir başka soru: Ofiste çalışanlardan biri bu planları satmak istese, asıllarını çalmak yerine onların kopyasını alması daha kolay olmaz mı?"

"Bunu ancak bu konuda teknik bilgiye sahip biri yapabilir."

"Yani ne Sör James ne siz ne de West böyle bir bilgiye sahipsiniz, öyle mi?"

"Hayır hayır, öyle değil. Lütfen beni bu işin içine sokmayın! Orijinal planlar West'in üzerinde bulunduğuna göre tüm bu soruların anlamı ne?"

"Kopyaları aynen asılları gibi işe yarayacağına göre orijinalinin çalınmış olması biraz tuhaf değil mi?"

"Tuhaf tabii, ama yine de çalınmış işte!"

"Bu meselede attığımız her adımda yeni bir bilmeceyle karşılaşıyoruz. Şimdi üç plan eksik. Duyduğuma göre bunlar en önemlileriymiş."

"Ne yazık ki öyle."

"Bu üç planı elinde bulunduran kişi diğer yedi plan olmaksızın bir Bruce-Partington tipi denizaltı inşa edebilir mi sizce?"

"Bunu ben de bakanlıkta dile getirdim. Bugün planlara bir daha baktım, artık pek o kadar emin değilim. Kapakları otomatik çalışan çifte vanalar bizdeki planlarda. Yabancılar bu buluşu ele geçirmeden gemiyi inşa edemez. Elbette çok geçmeden bu engel karşılarına çıkacak."

"Ama o eksik üç plan çok önemli, değil mi?"

"Kesinlikle."

"Sizce bir sakıncası yoksa şu ofise bir bakmak istiyorum. Başka sorum olmayacak herhalde."

Holmes önce kasanın ve bulunduğu odanın kilidini, sonra da pencerenin kepenklerini inceledi. Ancak dışarıda, çimlerin üstünde önemli bir şey buldu. Pencerenin önünde bir defne ağacı vardı. Dalları kısmen ezilmiş ve kırılmıştı. Dostum onları büyüteciyle iyice inceledi. Aynı zamanda toprak zemindeki ayak izlerine dikkat etti.

Daha sonra kepenkleri kapatan yaşlı hizmetçilerle görüştü ve bu arada bana bu kepenklerin ortada katlandığını, bu yüzden dışarıda duran birinin odanın içinde olan bitenleri kolaylıkla görebileceğini söyledi.

"Şu üç günlük kayıp tüm izleri ortadan kaldırdı," dedi. "Bunlar çok, hatta hiçbir şey ifade etmeyebilir tabii, ama Woolwich'te daha fazla bir şeyler bulacağımızı sanmıyorum Watson. Burada pek fazla bir şey toplayamadık. Belki Londra'da şansımız yaver gider."

Ama Woolwich'den ayrılmadan önce yine de faydalı olabilecek bir ipucu ele geçirdi. İstasyon gişesindeki memur uzaktan tanıdığı Cadogan West'i pazartesi akşamı gördüğünü söyledi. Bu delikanlı 20.15 treniyle Londra Köprüsü'ne bilet almıştı. Tek başınaydı ve kestirdiği bilet de üçüncü sınıftı. O akşam onun sinirli ve heyecanlı hali memurun gözünden kaçmamıştı. Para değiştirirken

elleri öylesine titriyormuş ki memur ona yardım etmek zorunda kalmış. Tren tarifesine bakıldığında 20.15 treni, kız arkadaşından 19.30'da ayrıldıktan sonra delikanlının binebileceği ilk trendi.

"Şimdi birlikte düşünelim Watson," dedi Holmes yarım saat süren sessizliğini bozarak. "Yine de önemli ipuçları bulduk. Woolwich'te öğrendiklerimiz hep genç West'in aleyhine, ama penceredeki izler sevindirici bir varsayımda bulunmamızı sağlıyor. Diyelim yabancı bir casus onunla temasa geçti ve bu konuyu herhangi birine açmasını yasakladı. Ama West'in kafası karışıktı ve bunu nişanlısına açtı. Güzel... Diyelim ki tiyatroya giderken o yoğun siste ofise doğru gitmekte olan yabancı casusu gördü. Kendisi hem atılgan hem de çabuk karar veren biriydi. Ne yapacağına karar vermişti. Adamı takip etti ve pencerenin önüne kadar geldi. O pencereden planların nasıl çalındığını gördü. Bunun üzerine hırsızın peşine takıldı. Böylece orijinal planların kopyasını hazırlayıp onları alma teorisi yanlış oluyor. Casusun hedefiyse orijinal planlardı. Her şey birbirine uyuyor."

"Peki sonra?"

"Zorluk şimdi başlıyor. İnsan ister ki o durumda Cadogan West hemen hırsızı yakalasın ve dünyayı ayağa kaldırsın. Bunu niye yapmadı? Planları çalan kişi onun amirlerinden biri miydi yoksa? O zaman West'in davranışı açıklanabilir. Ya da adam o yoğun siste West'in gözünden kayboldu.

Bu kez oğlan hemen Londra'ya doğru yola çıktı. Amacı hırsızı kendi evinde basmaktı. Onun nerede oturduğunu biliyorsa tabii... Bu aşamada çok çabuk karar vermesi gerekiyordu. Bu yüzden kız arkadaşını o yoğun siste bıraktı ve ona bu hareketini açıklayacak zamanı olmadı. Bizim teorimiz burada biraz bulanıklaşıyor, çünkü bu varsayımımızla West'in cesedinin yedi planla birlikte şehirlerarası trenin tepesinde bulunması gerçeği arasında dağlar kadar fark var. İçimden bir ses, 'Bu işe sondan başla,' diyor. Mycroft bize adres listesini verir vermez suçluyu yakalarız belki de. Bir yerine iki iz üzerinden gitmek daha iyi."

Baker Caddesi'ne döndüğümüzde mektup gelmişti bile. Bir hükümet görevlisi hemen mektubu bize yetiştirmişti. Holmes listeyi gözden geçirdikten sonra bana fırlattı. Ben de okudum:

Oltaya takılacak bir sürü küçük balık var, ama sadece birkaç tanesi işe yarar. Araştırmaya değer diyeceklerim şunlar: Adolphe Meyer, Great George Street Nr.13, Westminster. Louis La Rothiere, Campden Mansions, Nothing Hill. Ayrıca Hugo Oberstein, Caulfield Gardens Nr. 13, Kensington. Bu sonuncusunun pazartesi akşamı şehirde olduğu biliniyor, şimdi yine ayrılmış. Bir ışık gördüğünü söylüyorsun, bu iyi! Kabine son raporunu sabırsızlıkla bekliyor. En yüksek makamdan uyarılar geliyor. Gerekirse tüm devlet olanaklarını kullanabilirsin. Mycroft.

Holmes gülümseyerek, "Korkarım Kraliçe'nin tüm atlarıyla jokeyleri sınıfta kaldı," dedi.

Londra'nın şehir planını önüne açtıktan sonra onu dikkatle inceledi. "İyi, çok iyi," dedi. Tatmin olmuş gibiydi. "Şansımız dönüyor, Watson. Biz bu işi çözeceğiz."

Omzuma neşeyle vurduktan sonra, "Ben şimdi gidiyorum. Biraz etrafı koklayayım. Biyografi yazarım ve güvenilir dostum olmadan bir işe kalkışmam, merak etme! Bir iki saate kadar dönerim. Beklemekten canın sıkılırsa al eline kalemle kâğıdı, devleti nasıl kurtardığımızı yaz," dedi.

Onun bu keyfi bana da yansıdı, çünkü geçerli nedenleri olmadan ciddiyeti elden bırakarak neşelenmezdi kendisi. Neyse, o uzun Kasım akşamı dostumun dönmesini bekledim. Oldukça sabırsızdım. Derken saat 21.00'de bir haberci elinde bir mektupla çıkageldi:

Akşam yemeğine Gloucester Road'daki Goldini lokantasındayım. Sen de gel lütfen. Bir levye, kırmızı ışıklı bir fener, bir keski ve bir tabanca getir. S.H.

Sisli sokaklarda dolaşan namuslu bir vatandaşa göre şeyler değildi bunlar. Hepsini paltomun ceplerine sığdırdıktan sonra yazmış olduğu adrese gittim. Dostum görkemli lokantanın küçük bir masasında oturmuştu.

"Yemek yedin mi? Bana bir nane likörü ve bir bardak kahveyle eşlik et. Müessesenin purosunu da bir dene. Göründüğü kadar zehirli değil. Aletleri getirdin mi?"

"Evet, paltomda."

"Harika. Bu arada yaptıklarımı ve yapacaklarımızı sana anlatayım. Cesedi trenin üstüne yerleştirilen oğlanın başına neler geldiğini anlayacaksın, Watson. Onun kompartımandan değil de trenin tepesinden atıldığını anlamıştım zaten."

"Köprüden aşağı atılmış olamaz mı?"

"Bu imkânsız. Vagonların üstünü incelersen hep bombeli, yanları da çıkıntılı ya da parmaklıklı değil. Bundan da Cadogan West'in kesinlikle vagonun üstüne yerleştirildiği sonucunu çıkarabiliriz."

"Ama nasıl?"

"Bu soruya cevap vereyim. Sadece tek bir olasılık söz konusuydu. West End'e yaklaşırken trenin bir ara tünelden çıktığını hatırlar gibiyim, çünkü dışarı baktığımda binalara ait pencereler görmüştüm. Diyelim ki o tren böyle bir yerde duruyor. O zaman bir cesedin vagonlardan birinin üzerine yerleştirilmesi o kadar zor mu?"

"Yine de insanın böyle bir şey olamaz diyesi geliyor."

"Eski bir kural vardır: Tüm ihtimalleri çürüttükten sonra geriye kalan ne kadar inanılmaz görünse de onu doğru ka-

bul etmek zorundasın. Bu vakada tüm ihtimalleri ortadan kaldırdık. Dün Londra'yı terk eden uluslararası ajanlardan birinin tünel boyunca sıralanmış evlerden birinde ikamet ettiğini öğrenince öyle sevindim ki... Sen ise buna burun kıvırmakla yetindin."

"Ha, demek o yüzden neşeliydin!"

"Evet, o yüzden. Caulfield Gardens 13 numarada oturan Bay Hugo Oberstein'ı merceğe aldım. Gloucester Caddesi'nde bana çok yardımı dokunan bir istasyon görevlisiyle demiryolu boyunca yürüyünce, Caulfield'in evinin arka penceresinin hat boyunda olduğunu görüp sevindim, ama beni en çok sevindiren nokta şuydu: Tam bu yerde trenler normalde birkaç dakika duruyordu!"

"Harika Holmes! Meseleyi çözdün!"

"Ağır ol, ağır ol. Birkaç adım attık, ama hedef henüz çok uzak. Neyse, Caulfield Gardens'daki evlerin arka cephesini inceledikten sonra ön cephelerine baktım. O zaman adamın hakikaten kaçıp gittiğini saptadım. Daireler dışarıdan iyi görünüyor, ama bu adamınki eşyasızdı. Oberstein uşağıyla birlikte yaşıyor ve herhalde en güvendiği insan da o. Yani Oberstein'ın niyeti elindeki evrakı yurtdışına göndermekti, kaçmak değil. Bu yüzden hakkında bir tutuklama kararı çıkacağından falan korktuğu yok. Evinin aranacağını aklından bile geçirmez. İşte şimdi bizim yapacağımız şey bu."

"Tutuklama kararı çıkartıp da bu işi yasal yoldan yapsak?"

"Eldeki delillerle bunu yapamayız."

"Peki, ne yapabiliriz?"

"Kim bilir orada ne gibi yazışmalar bulacağız..."

"Bu hiç hoşuma gitmedi, Holmes."

"Bak dostum, sen sokakta nöbet tutacaksın, suçu ben üstleneceğim. Şimdi ufak tefek şeylere takılmanın zamanı değil. Mycroft'un söylediklerini düşün: Savunma Bakanlığı, Meclis ve 'en yüksek makam' haber bekliyor. Bunu yapmaya mecburuz."

Masadan kalkarken cevap verdim:

"Haklısın Holmes. Mecburuz."

O da kalktı ve elimi sıktı.

"Korkmayacağını biliyordum," dedi. Bir an için bana bakan gözlerinde bir şefkat parıltısı gördüm sanki, ama bir saniye sonra yine o her zamanki despot tavrını takındı.

"Oraya kadarki mesafe yarım millik, ama zaman var. Yürüyerek gidelim," dedi. "Aletleri düşürmemeye dikkat et. Üzerindeyken yakalanırsan seni şüpheli diye de tutuklayabilirler, ona göre."

Caulfields Gardens Londra'nın batısında, Kraliçe Victoria döneminin sütunlu evlerin bulunduğu bir yerleşim yeriydi. Gideceğimiz evin yanındaki binada bir çocuk şenliği düzenlenmiş olmalıydı ki gecenin sessizliğini bozan bir piyano tıngırtısı eşliğinde genç sesler duyuluyordu. Etrafı sis basmıştı, bu yüzden gizlenebiliyorduk. Holmes cep lambasını yakarak ışığını kocaman bir kapıya yöneltti.

"Yine bir engel," dedi. "Ya sürgülüdür ya da kilitli. Avludan geçersek daha sağlam bir iş olur. Oraya bir giriş var çünkü. Polis gelecek olursa yine oradan sıvışabiliriz. Bana omuz ver Watson, sonra da ben seni yukarı çekeyim."

Bir dakika sonra avludaydık. Bir polisin ayak seslerini duyunca kaçamadık tabii. Ritmik adımların sesi kulağımıza gelirken Holmes işe koyuldu. Birkaç kez eğilip diz çöktü, sonra yine doğruldu, ta ki bir kilit sesi duyuluncaya dek. Açılan kapıdan karanlık bir koridora daldık, bu arada kapıyı da kapattık. Holmes beni peşine takarak dar bir döner merdivenden yukarı çıktı. Lambasının sarı ışığı cumbalı bir pencereyi aydınlattı.

"Geldik Watson. Bu olmalı!" dedikten sonra onu açtı. Aynı anda derinden gelen bir homurtu duyuldu. Karanlıkta bir tren geçerken bu ses daha da şiddetlendi. Holmes fenerini pencere pervazına çevirdi; Gelip geçen trenlerin çıkardığı duman lekeleriyle kaplıydı. Siyah zeminin bazı yerleri silinmiş ya da kazınmış gibiydi.

"Cesedi buradan dışarı çıkarmışlar, görüyor musun? Vay canına Watson, şuna bak! Bu kesinlikle bir kan lekesi!" Böyle diyerek pencerenin ahşap kısımlarındaki hafif renk değişimini işaret etti. "İşte aynı leke merdiven basamaklarında da var. Mesele anlaşıldı. Şimdi tren gelinceye kadar bekleyelim."

Çok beklemeye gerek kalmadı. Az sonra bir tren sallana sallana yaklaştı. Hızını azalttı ve bir fren gıcırtısıyla tam altımızda durdu. Pencere pervazından trenin tepesine kadar bir metreden biraz fazla bir mesafe vardı. Holmes dikkatle pencereyi kapadı.

"Buraya kadar haklıymışız," dedi. "Ee, ne diyorsun, Watson?"

"Usta işi. Sen kendini de aştın!"

"Aynı fikirde değilim. Cesedin tren vagonunun tepesine yerleştirildiğinden emin olduktan sonra ki ta başından beri böyle düşünüyordum, her şey kendiliğinden oluştu. Bu işin ardında yatan nedenler o kadar ciddi olmasaydı, olan biteni sıradan bir olay gibi görürdüm. Esas zorluk bundan sonra, ama belki burada işimize yarayacak bir şeyler buluruz."

Mutfak merdiveninden birinci kata çıktık. Bir oda oturma odası olarak döşenmişti. Eşyaları oldukça sıradandı ve oda kasvetliydi. İkincisi yatak odasıydı ki o da fevkalade değildi. Son oda ilginçti, dostum burayı adamakıllı gözden

geçirdi. Etraf kitap ve her türden yazılı evrakla doluydu; herhalde çalışma odasıydı. Holmes bütün çekmeceleri çabucak, ama sistemli şekilde inceledi. Yüzünde bir şey bulduğuna dair bir rahatlama fark etmedim. Bir saat öncesinde suratı nasılsa şimdi de öyleydi.

"Adam tüm izleri ortadan kaldırmış!" dedi. "Onu tutuklatacak hiçbir şey yok ortada. O tehlikeli mektupları ya yaktı ya da bir yere sakladı. Eh, bu da son şansımız."

Masanın üzerinde ufak bir metal kutu vardı. Holmes onu keskiyle kanırtarak açtı. İçinde kıvrılmış birkaç kâğıt vardı. Üzerine resimler çizilmiş ve hesaplar yapılmıştı, ama tüm bunlar bize bir şey ifade etmiyordu. Ancak pek çok kez yinelenen "su basıncı" ve "metrekareye düşen basınç" gibi terimlere bakıldığında bir denizaltı söz konusu olabilirdi. Holmes hepsini sabırsızca bir yana iteledi. Kutuda içinde gazete kupürlerinin yer aldığı tek bir zarf kalmıştı. Birden dostumun gözlerinde bir umut ışığı parlar gibi oldu.

"Şuna bir bakar mısın, Watson? Ne bu? Bir gazetenin ilân sayfasında çıkan haberlerin koleksiyonu... *Daily Telegraph*'ın okuyucu şikâyetleri sütunundan kesilmiş hepsi. Sen bilirsin, gazetenin sağ köşesinde yayınlanır. Tarihleri de var. Haberler sırasıyla dizilmiş. Şu ilki olmalı:

Haberi zamanında almışsındır. Şartların kabul. Ayrıntılı bilgiyi karttaki adrese gönder. Pierrot.

Sonra şöyle: *Sadece tarifle olmuyor. Belge tam olmalı. Ödeme teslimden sonra. Pierrot.*

Daha sonra*: Vakit azaldı. Sözleşme yerine getirilmezse teklifimi geri çekeceğim. Nerede buluşacağımızı mektupla bildirin. İlanla cevap vereceğim. Pierrot.*

Sonuncusu da şöyle: *Sadece ikimiz. Endişeye gerek yok. Mal gelirse ödeme peşin. Pierrot.*

Güzel bir koleksiyon, Watson. Karşı taraftaki adama bir yaklaşabilsek!"

Bunları söyledikten sonra dostum düşünceye daldı. Aynı anda parmaklarıyla trampet çalar gibi masaya vuruyordu. Birden ayağa fırladı.

"Boş ver. Belki de pek zor olmayacak. Burada artık bir şey yapamayız, Watson. *Daily Telegraph*'ın ofisine gidelim de bugünkü işimizi bitirelim."

Sözleştiğimiz gibi Mycroft Holmes'le Lestrade ertesi sabah kahvaltıya geldiler. Sherlock Holmes onlara bir gün önce olanları anlattı. Hırsızlığımızı itiraf ederken Müfettiş başını iki yana sallayıp duruyordu.

"Biz polis olarak böyle bir şey yapamayız, Bay Holmes," dedi. "Bizim ulaşamadığımız verileri elde etmenize şaşmamalı. Ama şimdiden söyleyeyim, hep böyle giderseniz günün birinde siz ve arkadaşınız hapsi boylarsınız!"

"İngiltere uğruna, öksüz ve yetimler uğruna... Öyle değil mi, Watson? Şehit mertebesine geçeriz, olur biter. Sen ne düşünüyorsun Mycroft?"

"Harika, Sherlock. Gel de hayran kalma. Ama bundan sonra ne yapacaksın?"

Holmes masanın üstündeki *Daily Telegraph* gazetesini aldı.

"Pierrot'nun bugünkü cevabını gördünüz mü?"

"Ne? Bir tane daha mı var?"

"Evet. *Bu akşam, aynı saatte. Aynı yerde. İki kere çal. Çok önemli. Güvenliğiniz buna bağlı. Pierrot.*"

"Vay canına!" diye haykırdı Lestrade. "Buna göre davranırsa yakalarız onu!"

"İlânı verirken ben de böyle düşündüm. İkiniz de 20.00'a doğru Caulfield Gardens'a gelirseniz çözüme daha da yaklaşmış olacağız."

Sherlock Holmes'ün en ilginç özelliklerinden biri de yapılacak bir şey kalmadığı anlarda düşüncelerinden sıyrılarak bambaşka şeyler düşünme yeteneğine sahip olmasıydı. Hep düşünceye daldığı o günü hatırlıyorum da Lassus'un polifonik ilahilerinin notalarını çıkarmaya çalışmıştı hep. Bende böyle bir yetenek olmadığı için o gün bana hiç sona ermeyecekmiş gibi geldi. İçine daldığımız meselenin ulusal önemi, hükümet çevrelerindeki belirsizlik ve bu

arada bizim yaptıklarımız sinirlerimi harap etmişti. Hafif bir akşam yemeği yemek üzere yola çıktığımızda içim rahatladı. Sözleştiğimiz gibi Gloucester Road istasyonunun çıkışında Mycroft ve Lestrade'la buluştuk. Avluya açılan kapıyı dün gece açık bırakmıştık. Mycroft parmaklıklara tırmanmayı kesinlikle reddettiği için ana kapıyı açma işi bana düştü. Saat 21.00'de hepimiz çalışma odasında oturmuş, adamımızı bekliyorduk. Artık işimiz şansa kalmıştı.

Aradan bir saat geçti. Sonra bir saat daha geçti. Kilise kulesinin saati 23.00'ü vururken her bir vuruş, umutlarımızın mezarı başında okunan bir dua gibiydi. Mycroft'la Lestrade oturdukları sandalyede huzursuzca sallanıyor ve dakika iki kez saatlerine bakıyorlardı. Holmes kayıtsızca uzanmış ve gözlerini yarı kapatmıştı, ama cin gibi uyanıktı. Birden başını kaldırdı.

"Geliyor," dedi.

Kapının ardında o uğursuz adımları yine duyduk. Bir hışırtıdan sonra kapıya iki kez vuruldu. Holmes ayağa kalkarken bize oturmamızı işaret etti. Koridordaki gaz lambası etrafa solgun bir ışık saçmaktaydı. Dostum kapıyı açtı ve içeriye siyahlar giymiş biri girdikten sonra tekrar kapayarak sürgüledi. Yeni gelene, "Şöyle buyurun!" dediğini duyduk. Şimdi adamımız karşımızda duruyordu. Holmes hemen onun arkasındaydı. Adam bir an için şaşırdı ve kaçmaya yeltenirken Holmes onu yakasından tuttuğu gibi odanın ortasına fırlattı. Adam kendine gele-

ne kadar kapıyı kapatmıştık bile. Holmes sırtını kapıya dayadı. Adam ona bakakaldı, sonra iki yana sallandı ve düşüp bayıldı. Bu düşme sırasında geniş kenarlı şapkası başından uçtu ve boynundaki şal kaydı. İşte o anda Binbaşı Valentine Walter'in uzun, kır sakallı yüzü meydana çıktı. Holmes bir zafer ıslığı çaldı.

"Kim bu?" diye sordu Mycroft sertçe.

"Ölen Sör James Walter'in kardeşi, Deniz Kuvvetleri Komutanı."

Baygın vücudu divana yatırdık. Bu kez adam doğrularak korkulu gözlerle etrafına baktı. Olanlara inanamıyormuş gibi elleriyle alnına vurdu.

"Ne demek oluyor bu?" diye sordu. "Ben buraya Bay Oberstein'ı ziyarete geldim."

"Biz her şeyi biliyoruz, Binbaşı Walter," dedi Holmes. "Bir İngiliz centilmenin nasıl böyle şeyler yaptığını hâlâ anlamıyorum, ama Oberstein'la ilişkinizi ve tüm yazışmalarınızı biliyoruz artık. Cadogan West'in ölümüyle olan ilişkinizi de... En azından pişmanlık duyduğunuzu söyleyin de şerefinizi kurtarın, çünkü bazı ayrıntılar var ki onları ancak siz açıklayabilirsiniz."

Adam inleyerek başını elleri arasına aldı.

"En önemli noktalar biliniyor, bundan emin olun!" dedi Holmes. "Para sıkıntısı çektiğinizi biliyoruz. Ağabeyinizin anahtarlarının kalıbını alarak aynısını yaptırdığınızı ve Oberstein'la *Daily Telegraph* aracılığıyla haberleştiğinizi de. Pazartesi akşamı ofise gittiniz, Cadogan West sizi gördü ve takip etti. Siz güvenmemesi için bir nedeni olmalıydı. Hırsızlığa tanık oldu, ama alarmı çalamadı. O zaman siz bu evrakı ağabeyiniz için aldığınızı söyleyebilirdiniz. Özel işlerini bir yana bırakarak sizi bu eve gelinceye kadar takip etti. Burada karşınıza çıktı. Ondan sonra daha kötüsü oldu, Amiral Walter'ı ortadan kaldırdınız."

"Bunu ben yapmadım! Ben yapmadım! Yemin ederim ki ben yapmadım!" diye haykırdı talihsiz adam.

"O zaman Cadogan West'in nasıl öldüğünü anlatın bize. Onun cesedini trenin üstüne yerleştirmenizden öncesini..."

"Anlatayım. Anlatacağım! Geri kalan işleri ben yaptım. İtiraf ediyorum. Her şey sizin az önce anlattığınız gibi gerçekleşti. Kumar oynamıştım ve almış olduğum krediyi geri ödemem gerekiyordu. Çaresizce para aradım. Oberstein bana beş bin sterlin teklif etti. İflâs etmemek için bu parayı aldım, ama cinayete gelince ben de en az sizin kadar suçsuzum!"

"Peki, sonra ne oldu?"

"West benden zaten şüpheleniyordu, sizin anlattığınız gibi peşime düştü. Bu evin kapısına gelinceye kadar onu fark etmedim. Yoğun sis vardı ve üç metre ötesini görmek mümkün değildi. Kapıya iki kez vurdum, karşıma Oberstein çıktı. Genç adam üzerimize saldırdı ve bize bu belgelerle ne yaptığımızı sordu. Oberstein'ın bir gürzü vardı, hep yanında taşırdı. West arkamızdan eve girmek isteyince Oberstein onunla delikanlının kafasına vurdu. Beş dakika sonra West öldü. Koridorda yatıyordu. Önce ne yapacağımızı bilemedik. Sonra Oberstein'ın aklına arka penceremizin dibinden geçen tren geldi, ama önce getirdiğim planları gözden geçirdi. Bunlardan üçünün çok önemli olduğunu, onda kalması gerektiğini söyledi. 'Bunu yapamazsınız,' dedim ona. 'Onlar eski yerinde bulunmazsa bütün Woolwich ayağa kalkar!' Ama o, 'Onlar bende kalmalı, çünkü hepsini kısa zamanda kopyalamama imkân yok!' dedi. 'O zaman hemen bu akşam hepsini yine kasaya koymalıyız," dedim. Biraz düşündü ve sonra, 'Buldum!' diye haykırdı. 'İçlerinden sadece üçünü alacağım. Kalanları oğlanın cebine koyarız. Onları buldukları zaman hırsızın West olduğunu sanacaklar,' dedi. Başka bir çözüm bulamadığım için onu önerisini kabul ettim. Yarım saat kadar pencerede bekledik, sonra bir tren gelip durdu. Etrafta yoğun sis vardı, bu yüzden West'in cesedini trenin tepesine yerleştirmek zor olmadı. İşte benim de karıştığım olay böyle bitti."

"Ya ağabeyiniz?"

"O bir şey demedi. Bir keresinde anahtarını elimde görmüştü, sanırım benden şüpheleniyordu. Bunu gözlerinden okudum. Bildiğiniz gibi bu olayı içine sindiremedi."

Odada bir sessizlik oldu. Mycroft Holmes bu sessizliği bozdu:

"Suçunuzu telafi etmek istemez misiniz? Hem vicdanınız hafifler, hem de az ceza alırsınız."

"Ne yapmam gerekiyor?"

"Oberstein'la planlar şimdi nerede?"

"Bilmiyorum."

"Size adres bırakmadı mı?"

"Paris'teki Hôtel du Louvre'a gönderilecek mektuplar onun eline geçebilirmiş, öyle dedi."

"O zaman işte size bir şans," dedi Sherlock Holmes.

"Elimden geleni yapacağım. Bu herife hesap vermek zorunda değilim. Nasılsa batacağım kadar battım."

"İşte kâğıt ve kalem. Oturun şu masaya ve benim söylediklerimi aynen yazın. Bu mektubu size verilen adrese gönderin. Tamam mı? Şimdi şöyle yazın:

Bayım,

Girişiminizle ilgili olarak önemli bir parçanın eksikliğini fark etmiş olmalısınız. O eksik şey şu anda bende. Bunu elde

etmek beni çok zor duruma soktu. O yüzden sizden avans olarak beş yüz sterlin rica ediyorum. Elimdeki şeyi postayla göndermiyorum, çünkü güvenilir değil. Karşılığını da peşin para ya da altın olarak isterim. Avrupa'ya geçerek yanınıza gelirdim, ama şu sırada İngiltere'den ayrılmam göze batar. Bu yüzden sizi cumartesi akşamı Charing Cross Oteli'nin sigara salonunda bekleyeceğim. Sadece İngiliz parası ya da altın geçerli olacak.

Bu kadar yeter. Adamımız bu tuzağa düşmezse çok şaşarım."

Bu olaydaki gerçekler su yüzüne çıkmış durumdaydı. Halkı ilgilendirmesine rağmen ayrıntıları kamuya yansımadı. Paraya doymayan Oberstein hayatının ticaretini yapayım derken tuzağa düştü. Bundan sonraki on beş yılını hapiste geçireceği kesinleşti. Eşyaları arasında en önemli parçalarını Avrupa devletlerinden birine satmayı düşündüğü Bruce-Partington planları bulundu. Binbaşı Walter tutukluluğunun ikinci yılını doldururken hapishanede öldü. Holmes'e gelince, keyifli keyifli odasına dönerek kendini polifonik ilahiler hakkında yazdığı, uzmanlar tarafından çok takdir edilen kitabına verdi. Birkaç hafta sonra tesadüfen öğrendiğime göre dostum bir gününü kraliyet ailesinin oturduğu Windsor Şatosunda geçirmiş! İşte oradan çok güzel, zümrüt bir kravat iğnesiyle döndü. "Bunu satın mı aldın?" diye sorduğumda kendisine ufak bir hizmette bulunduğu çok zarif bir hanımefendinin hediyesi olduğunu söyledi. Daha fazlasını da söyleme-

di, ama ben bu hanımefendinin kim olduğunu tahmin edebiliyorum. Kesin olan şu ki bu zümrüt, dostumun Londra'nın yoğun sisinde başlayan macerasının hatırası olarak kalacak.

Saklı Surat

Sherlock Holmes özel dedektif olarak mesleğini yirmi üç yıl sürdürdü. Onunla on üç yıl birlikte çalışma şansını elde ettim ve maceralarını kaleme döktüm. Elimde ne kadar zengin ve kapsamlı malzeme olduğunu tahmin edebilirsiniz. Benim için asıl zorluk bu kaynağın tükenmesi değil, o maceralar birini seçmekti.

Her vakada Holmes'ten olağanüstü önsezilerini ve gözlem yeteneğini sergilemesini beklemek doğru olmaz. Ben elbette notlarımda bunlara da yer verdim. Dostum ne zaman bunların meyvelerini toplamaya kalkışmışsa hep hüsrana uğramıştır, en büyük insanlık trajedilerinde en az övgüyü hep Holmes almıştır. Şimdi o vakalardan birini anlatmak istiyorum size. Sadece şahıs isimlerini ve olayın gerçekleştiği yeri değiştirdim. Bunu dışında her şey aşağıda yazdığım gibi gelişti.

1896 yılının sonlarına doğru bir sabah Holmes'ün beni yardıma çağıran mesajını aldım. Hemen yanına vardım.

Odası sigara dumanına boğulmuştu. Karşısında yaşlıca, ev kâhyası gibi görünen, tombul bir kadın oturuyordu.

"Bu South Brixton'lı Bayan Merrilow," diye tanıttı kadını. "Kendisi dumandan rahatsız olmuyor, Watson. Sigara içeceksen iç. Evet, Bayan Merrilow az önce bana çok ilginç bir şey anlattı. Burada bulunmanın bize yardımı olabilir."

"Elimden bir şey gelecekse..."

"Bayan Ronder'ı ziyaret edeceksem yanımda bir tanık bulunmasını isterim, anlıyorsunuz değil mi Bayan Merrilow? Hanımefendiye haber verecek misiniz?"

"Sevgili Bay Holmes," diye karşılık verdi ziyaretçimiz. "Sizinle konuşmaya can atıyor. Tüm personelinizi yanınıza alsanız da ona vız gelir."

"O zaman yarın öğleden sonra orada oluruz, ama önce bu meseleyi anlatın da Doktor Watson da bir fikir sahibi olsun. Diyorsunuz ki Bayan Ronder yedi yıldan beri sizin kiracınız, ama siz onu sadece bir kere gördünüz?"

"Evet, hatta bir kere bile denmez."

"Anladığım kadarıyla yüzü feci şekilde yaralıydı?"

"Ah Bay Holmes, çok korkunçtu. Buna surat bile denemezdi. Sütçü bize süt getirdiğinde Bayan Ronder da pencereden dışarı baktı. Adam onu görür görmez güğümü elinden düşürdü, her yere süt döküldü. Öyle bir suratı

var işte onun. Bunu gördükten sonra kendisiyle tesadüfen merdivende karşılaştım. Hemen yüzünü örterek, 'Şimdi yüzümü niye hiç açmadığımı anlıyor musunuz, Bayan Merrilow?' dedi."

"Başından neler geçtiğini biliyor musunuz?"

"Hiç bilmiyorum."

"Size kiracı olarak geldiğinde tavsiye mektubu getirmiş miydi?"

"Hayır Bay Holmes, ama iyi para ödedi. Hiçbir şey sormadan üç aylık peşin kirayı verdi. Bu zamanda benim gibi fakir bir kadın böyle bir fırsatı asla kaçırmaz herhalde."

"Neden başka bir eve değil de sizinkine taşındığını söylemedi mi?"

"Söylemedi, ama benim evim ana caddeden uzakta olduğu için öbürlerine göre sessiz sayılır. Zaten hep tek kişiye kiralıyorum, çocuğum da yok. Herhalde burada rahat edeceğini düşünmüştür diye düşündüm. Yalnız kalmak ve her türlü gürültüden uzak olmak onun için çok önemliydi. Karşılığında da iyi para ödüyor işte!"

"Kadının daha ilk günden itibaren, bir defa hariç size yüzünü hiç göstermediğini söylüyorsunuz. Evet, tabii ki bu çok tuhaf. Nedenini araştırmak istemenize hiç şaşmadım."

"Hiçbir şey istediğim yok, Bay Holmes. Kiramı alabildiğim sürece ben memnunum. Ondan daha sakin bir kiracı bulamam ben. Ne kızıyor ne sinirleniyor."

"Peki, bana niçin geldiniz?"

"O kadın için, Bay Holmes. Sağlığı şimdi hiç de iyi değil. Ruhunu sıkan feci bir şey olmalı. Bazen 'Cinayet bu!' diye haykırıyor. Bir seferinde, 'Seni korkunç yaratık! Seni canavar!' diye haykırdığını işittim. Gece yarısıydı ve bütün ev onun sesiyle çınladı. Tüylerim diken diken oldu. Ertesi sabah odasına girip, 'Bayan Ronder,' dedim. 'Canınızı sıkan bir şey varsa bizim rahibi çağıralım ya da polise haber verelim! Belki biri size yardım eder!' Ama o, 'Sakın ha! Polise haber vermeye kalkmayın! Rahip de vaktiyle olanları değiştiremez,' dedi. Biraz durduktan sonra, 'Yine de...' diye devam etti. 'Ben ölmeden önce biri gerçeği öğrenirse içim rahat edecek.' Ben de, 'Peki!' dedim. 'Polislerden hoşlanmıyorsanız size bütün dünyanın tanıdığı bir özel dedektif bulayım.' Kusura bakmayın Bay Holmes, sizi kastetmiştim. Buna severek razı oldu. 'En doğrusu böylesi,' dedi. 'Çok tuhaf, neden daha önce düşünmedim? Onu buraya getirin, Bayan Merrilow! Eğer gelmek istemezse, kendisine benim Ronders Vahşi Hayvan Sirki'nin hayvan eğitmeni Bay Ronder'ın karısı olduğumu söyleyin ve ona Abbas Parva ismini hatırlatın,' dedi. İşte yazdığı pusula. 'Evet, Abbas Parva! Eğer benim tanıdığım adamsa bu çağrıma kesinlikle cevap verecektir,' diye de ekledi."

"Ve öyle olacak," dedi Holmes başını eğerek. "Öyle yapacağız Bayan Merrilow, ama önce Doktor Watson'la biraz konuşmak istiyorum. Öğlene kadar vaktimiz var. Saat 15.00'e doğru Brixton'daki evinizde bizi bekleyin."

Ziyaretçimiz paytak yürüyüşüyle odadan çıkar çıkmaz, Holmes yerinden fırlayarak odanın bir köşesindeki bir yığın klasöre ve kitaba saldırdı. Birkaç dakika boyunca çevrilen kitap sayfalarının hışırtısından başka bir şey işitmedim. Sonra dostum sevinçle homurdandı. Aradığını bulmuştu. Neşeli ve meraklı gördüm onu. Bir sürü kitabın arasında yere çökmüştü. Bunlardan bir tanesi dizinin önünde açıktı.

"O sıralarda bu olaya bir hayli kafa yormuştum, Watson," diye itirafta bulundu. "Ne yazık ki bağlantılara bakarak bir sonuç çıkaramadım, ama yargıcın verdiği kararın yanlış olduğundan emindim. Abbas Parva faciasını hiç mi hatırlamıyorsun?"

"Hiç hatırlamıyorum, Holmes."

"Oysa o zamanlar benimle birlikte kalıyordun. Ben bir türlü işin içine girememiştim. Her iki taraf da yardım etmemi istememişti. O zamanki gazeteleri okumak istersin belki?"

"Sen ana hatlarını özetleyemez misin?"

"Elbette, hiç zorlanmadan. Anlatmaya başlarsam unutmuş olduklarını hatırlarsın belki. O günlerde herkes Ronder'ı

tanıyordu. Wombwells'le Sangers'ların rakibiydi. Zamanının en büyük hayvan eğiticisiydi, ama kendini içkiye verdi ve başına o talihsizlik gelinceye kadar gösterileri artık beğenilmez oldu. Sirk arabaları o uğursuz gecede Wimbledon'a giden yolda, Abbas Parva'dan sonra Berkshire'daki bir köyde durmuştu. Böyle küçük bir yerde gösteri yapmak fazla bir şey kazandırmayacağı için sadece çadır kurdular. Hayvanların arasında Sahra Kralı adını verdikleri çok güzel bir Kuzey Afrika aslanı vardı. Ronder'lar hayvanın kafesinde yaptığı numaraları sergiliyordu. Şurada gösteri sırasında çekilmiş bir resim var. Ronder'a baksana, dev gibi adammış. Karısı da oldukça cüsseli. Araştırma sonucu hazırlanan raporda tehlikenin daha önceden farkına varıldığı yazılı. Ama hayvan eğiticileri bu gibi uyarıları önemsemez, hayvanla yakın temasa geçerek onu evcilleştirmeye çalışarak aynı zamanda güvenini kazanırlar.

Ronder'la karısı bu hayvana her akşam kendileri yem veriyordu ve bu besleme işini başkalarına bırakmıyorlardı. Yani aslanın tek bakıcısı onlardı, böylece onun kendilerine saldırmayacağını umuyorlardı. İşte yedi yıl önceki o özel akşamda ikisi birlikte kafesin içine girdiler ve müthiş bir kazaya kurban gittiler. Bunun nasıl olduğu kamuya tam olarak anlatılmıyor. Aslanın kükremesine ve kadının çığlığına tüm sirk mensubu uyandı. Nöbetçiler ve artistler çadırlarından fırlayarak koştular. Ellerindeki lambaların ışığında korkunç bir tablo çarptı gözlerine. Bay Ronder kapısı açık kalmış kafesten on metre ötede, yerde yatıyor-

du. Başının arka kısmı paramparçaydı. Şakaklarında pençe izleri vardı. Kapının yanında kadını gördüler. Hayvan tarafından sırtüstü fırlatılmıştı. Canavar üstüne çullanmış, bir yandan dişlerini gıcırdatırken öte yandan yüzünü yemekle meşguldü. Yani korkunç bir sahneydi bu. Talihsiz çiftin yaşayacağına kimse ihtimal vermedi. Cambaz Leonardo ve Palyaço Griggs birkaç kişinin de yardımıyla ellerindeki demirlerle aslanı kafesine soktular. Aslanın kafesten nasıl çıktığı bilmece olarak kaldı. Karı koca kafese girer girmez, daha kapıyı kapatmalarına meydan bırakmadan aslanın saldırmış olabileceğini savunanlar oldu. Haberde arabasına götürülen kadının deliler gibi durmadan, 'Korkak! Korkak!' diye haykırışının dışında önemli bir şey yer almadı. Kadının ifade verebilecek duruma gelmesi altı ay sürdü. Ancak soruşturma belli kurallar içinde yürütüldü ve ölüm sebebinin kaza olduğuna karar verildi.

"Başka ne olabilirdi ki?" diye sordum. "Tek olasılık bu değil mi?"

"Sorduğun soru yerinde, ancak Edmund adındaki oğlanı tatmin etmeyen üç nokta vardı. Zeki oğlan! Daha sonra onu Allahabad'a gönderdiler. Onun sayesinde bana bir sürü iş çıktı. Bir gün yanıma gelmişti. Birlikte pipo içtik ve bu arada bu konuyu konuştuk."

"Şu sarışın, cılız oğlan mı?"

"Ta kendisi. Bak sen de yavaş yavaş hatırlıyorsun hepsini."

"Yine de neden tatmin olmadığını anlayamadım."

"İkimiz de aynı fikirdeydik. Bir ilinti bulmak çok zordu. Şimdi olaya bir de aslanın gözüyle bak bakalım! Hayvan serbest olduğunu fark ediyor. O zaman ne yapıyor? Bay Ronder'ın üzerine atlıyor. Ronder dönüp kaçmak istiyor, çünkü pençe izleri başının arka tarafında. Fakat aslan tarafından yere yıkılıyor. Sonra aslan kaçıp gideceği yerde kafesin içinde kalan kadına yöneliyor. Üzerine atılıp yüzünü parçalıyor. Öte yandan onun haykırışına bakınca kocasının karısına hiç yardım etmediği anlamı çıkıyor, ama zavallı adam ona nasıl yardım edecekti ki? Görüyorsun ya, bu işte bir bit yeniği var!"

"Kesinlikle."

"Şimdi düşünüyorum da bir şey daha geldi aklıma! Aslanın kükrediği ve kadının çığlık attığı anda arka planda bir adamın dehşet dolu haykırışı duyulmuş."

"Herhalde Ronder'dı."

"Yapma Watson. Adamın kafası o şekilde parçalanmışken ondan çığlık falan bekleme! Ancak en az iki kişi kadının çığlığına karışan bir erkek haykırışından bahsediyor."

"Böyle bir durumda tüm oradakiler haykırmış olabilir. Diğer noktalara gelince, bunlara bir çözüm getirebilirim ben."

"Çok iyi olur, Watson!"

"Aslan saldırdığında ikisi de kafesten on metre uzaklıktaydı. Adam sırtını döner dönmez yere savruldu. Kadın kafese dönerek kapısını kapamaya çalıştı, ama daha oraya varamadan aslan onun üzerine atıldı. Kocasının gözlerini aslana dikerek onu yatıştıracağı yerde sırtını dönmesi kadını kızdırdı ve o kızgınlıkla da bağırdı."

"Harika Watson! Ama bu elmas değerindeki savunmanda bir hata var."

"Neymiş o Holmes?"

"Ronder'la karısı kafesten on metre uzaktaysa hayvan dışarıya nasıl çıktı?"

"Çiftin bir düşmanı varsa kafesi o açmış olamaz mı?"

"Olabilir, ama aslan onu eğiten ve besleyen kadına niye saldırsın ki?"

"Belki de o dost görünen düşman aslanı kızdırmıştır."

Holmes düşüncelere daldı ve dakikalarca konuşmadı.

"*Evet Watson, bazı noktalarda haklısın. Ronder'ın gerçekten pek çok düşmanı vardı.* Edmund'un anlattığına göre adam sarhoşken çekilir gibi değilmiş. İri yarı bir herif, ona karşı gelene en galiz küfürlerle saldırıp bıçak çeken bir tip... Kâhya kadının demin anlattığı gibi bir canavarın

korkuttuğu kadının çığlıkları bence kocasını rüyasında görmüş olmasından kaynaklanıyor, ama gerçek koşulları bilmedikçe tüm bu varsayımlarımızla olumlu bir sonuca ulaşamayız. Şuradaki büfede keklik haşlamayla kırmızı şarap var, Watson. Enerjimizi sarf etmeden önce kendimizi biraz toparlayalım."

Bayan Merrilow'un ufak evinin önünde arabadan indiğimizde yaşlı kadın bizi içeri buyur etti. Kiracısını kaybetmiş olmasına pek aldırış etmediği belli oluyordu. Bizi onun yanına çıkarmadan önce, bu tatsız olayın etrafa yayılmaması için ne gerekirse yapılması konusunda bize yalvardı. Onu sakinleştirdikten sonra dik bir merdivenden yukarı çıktık. Duvarları kâğıt kaplı koridoru geçtikten sonra esrarlı kadının odasına vardık.

Oda dardı, rutubet kokuyordu ve içinde kalan kişi hiç dışarı çıkmadığı için göre havalandırılmamıştı. Kader intikam alır gibi vahşi hayvanları kafeste eğiten bu kadını kafesteki bir hayvana dönüştürmüştü adeta. İçeri girdiğimizde odanın en karanlık köşesinde, berbat bir arkalıklı sandalyede oturmaktaydı. Uzun yıllar hiçbir iş yapmamış olması, bir zamanlar çok güzel olduğu anlaşılan vücut hatlarını kabalaştırmıştı. Tombul olmasına karşın hâlâ çekiciliğinden fazla bir şey kaybetmemişti. Yüzü kalın ve siyah bir peçeyle örtülüydü, ama sadece dudaklarına kadar. Ağzı kusursuz ve güzel, çenesi hafif yuvarlaktı. "Bir zamanlar çok güzeldi herhalde," diye düşündüm. Sesi de sıcak ve hoştu.

"İsmim size yabancı değil tabii, Bay Holmes," diye söze başladı bizi selamladıktan sonra. "Sanırım sırf bu yüzden buraya geldiniz."

"Haklısınız hanımefendi. Davanızla ilgileneceğimi size kimin söylediğimi bilmesem de..."

"Ben bunu hastaneden taburcu edildikten sonra Edmund'dan öğrendim. Ne yazık ki ona yalan söyledim. Gerçeği söylemem herhalde daha akıllıca olurdu."

"Gerçeği söylemek genellikle akıllıca bir davranıştır. Peki ama siz neden öyle davranmadınız?"

"Başka bir insanın kaderi buna bağlıydı da ondan. Aslında kişiliksiz biri olduğunu saklayacak da değilim, ama mahvolmasından ötürü vicdan azabı çekmek istemedim. O zamanlar birbirimize çok bağlıydık."

"Bu engel ortadan kalkmadı mı?"

"Evet, o adam öldü."

"Neden şimdi bildiklerinizi polise söylemiyorsunuz?"

"Öbür kişiye duyduğum saygıdan ötürü. O öbür kişi benim! İş polise aksederse ortaya bir skandal çıkar ki ben de buna tahammül edemem. Zaten uzun süre yaşamayacağım. Tek isteğim huzura kavuşarak ölmek. Ama önce korkunç öykümü yargılarında şaşmaz ve güvenilir biriyle

paylaşmak istiyorum. Ben öbür dünyaya göçtükten sonra davranışımı anlayacaktır o."

"Beni pohpohluyorsunuz, hanımefendi. Öte yandan kendimi de sorumlu tutuyorum. Ancak anlattıklarınızı polisten saklayacağıma dair size söz veremem."

"Size inanıyorum, Bay Holmes. Zaten başka türlü davranmanız ne karakterinize uyar ne de metodunuza. Her ikisini de gayet iyi biliyorum ben, çalışmalarınızı yıllardan beri izliyorum. Kaderin bana bahşettiği son sevincim okumak. En azından dünyada neler olup bittiğini öğreniyorum. Anlatacaklarımdan siz nasıl bir sonuca varırsınız bilmiyorum, ama ben vicdanımı rahatlatmak istiyorum."

Böyle dedikten sonra ayağa kalktı ve çekmeceden bir erkek fotoğrafı çıkardı. Atletik vücuduna bakılınca bunun profesyonel bir akrobat olduğu anlaşılıyordu. Tam kadınların hoşlanacağı bir tipti. Kollarını adaleli göğsünde kayıtsızca çaprazlamıştı. Gülerken özenle tıraş edilmiş bıyıkları öne doğru çıkmıştı.

"Leonardo," dedi kadın sadece.

"Tanık olarak dinlenen adam değil mi?" diye sordu Holmes.

"Evet, o... Şu da kocam," dedi kısık sesle ikinci bir resmi masaya koyarken. Adam insan azmanı gibi bir şey, insanı iğrendiren bir tipti. Kötülük ve sinsilik akan gözleri, kö-

pük saçarak en galiz küfürleri saçan ağzıyla karşısındakini nasıl sindireceğini tahmin etmek zor değildi. Herif belli ki serserinin, hayvanın tekiydi.

"Bu iki resim beyler, benim öykümü daha iyi anlamanıza yardımcı olacak. Ben fakir bir sirk çocuğu olarak dünyaya geldim. Daha on yaşındayken çemberden atlıyordum. Genç kızken Ronder'ı sevmeye başladım, ama buna aşk denemezdi. Daha çok bir arzuydu. Aklımın başından gittiği zayıf bir anımda onun karısı oluverdim. O günden sonra hep cehennem hayatı yaşadım. O bana işkence eden bir şeytandı! Gösterilerimizde beni hep arka plana itiyordu. Bu yetmiyormuş gibi daha sonra başkalarıyla çıkıyordu. Şikâyet ettiğim zaman beni bağlıyor ve kan akıtıncaya kadar kırbaçlıyordu. Herkes, tüm meslektaşlarım bana acıyor ve bu hayvandan nefret ediyordu, ama ona karşı ne yapabilirlerdi ki? Herkes ondan korkuyordu. Ayıkken bile sinirlenmeden konuşulmuyordu onunla. Çoğu zaman sarhoştu. O zaman karşısındakini bıçaklıyordu. Adam yaralamaktan, dövmekten ve hayvanlara eziyetten hep cezaya mahkûm oluyordu. Ancak parası çoktu, ceza ödemekten çekinmiyordu. Bu yüzden en iyi elemanlarımız bizi bıraktı ve sirk günden güne gözden düştü. Sadece Leonardo'yla ben gösterileri ayakta tutuyorduk. Palyaçomuz Jimmy Griggs de bizi destekliyordu. Gerçekten gülecek hali yoktu onun da, ama elinden geleni yapıyordu. Leonardo günden güne yaşamımda rol almaya başladı. Ne kadar yakışıklı olduğunu tasavvur edebilirsiniz. Bu

şahane vücudun ardında nasıl bir ruhu vardı, şimdi biliyorum. Ama kocamla kıyasladığımda bu adam bana melek gibi görünüyordu. Bana acıdı ve yardım etti. Karşılıklı güvenimiz bir süre sonra gerçek bir aşka dönüştü. Ümit etmeye cesaret bile edemediğim ve her zaman hayal ettiğim bir duygu seline yakalanmıştım. Ronder her ne kadar şüphelendiyse de tüm kavgacılığına karşın Leonardo'dan ürküyordu. Bunun acısını da bana eskisinden daha fazla işkence yapmakla çıkarıyordu. Bir gece attığım bir çığlık üzerine Leonardo kapımızın önüne geldi. Ronder neredeyse beni öldürmek üzereydi. Bunun üzerine sevgilimle birlikte bu işin böyle sürüp gidemeyeceğine karar verdik. Böyle bir canavarın artık yaşamaya hakkı yoktu. Böylece onun ölümünü planladık.

Leonardo zeki biriydi. Her şeyi o planladı. Tüm suçu onun üzerine atıyorum anlamına gelmesin bu, çünkü her adımı birlikte attık. Ama böyle sinsice bir plan hiç aklıma gelmezdi. Bir değnek hazırladık, daha doğrusu bunu Leonardo'nun becerikli elleri başardı. Değneğin yuvarlak ucuna aslan pençesini andıracak, beş adet uzun demir çivili bir deri parçası geçirdik. Ronder'ı bununla öldürecektik ve görenler onu aslanın öldürmüş olduğunu sanacaktı.

Kocamla birlikte aslanı beslemeye gittiğimiz akşam zifiri karanlıktı. Çiğ eti bir çinko tenekede taşıyorduk. Leonardo büyük arabanın kapısı önünde beklemekteydi. Biz kafese giderken onun önünden geçtik. O hemen karar veremedi,

ancak sırtımız ona dönükken değneği eline aldı. Ayaklarının ucuna basa basa peşimizden geldi ve çivili değnek Ronder'ın kafasını parçalarken çıkan sesi duydum. Ah Bay Holmes, o anda yüreğim sevinçle doldu! Hemen ileri birkaç adım atarak kafesin sürgülü kapısını yana sürdüm. İşte o anda korkunç bir şey oldu. Belki duymuşsunuzdur, bir vahşi hayvan kan kokusunu hemen alır ve huylanır. İşte bir insanın yaralanışının tetiklediği bu tuhaf içgüdü, hayvanı çıldırttı. Sürgü henüz elimdeyken hızla yerinden fırlayarak üzerime çullandı. Leonardo beni kurtarabilirdi. Hayvanın üzerine binerek elindeki değnekle vursa kesinlikle onu yatıştırırdı, hareket etmiyordu. Korkudan haykırdığını işittim ve oradan nasıl kaçıp gittiğini gördüm. Aynı anda aslanın dişleri yüzümde yaralar açtı. Sıcak ve pis kokulu nefesi beni öyle etkilemişti ki o anda acı falan hissetmedim. Avuçlarımla bu duman çıkaran ve kan sıçratan kocaman ağzı itmeye çalıştım ve yardım çağırdım. Gürültü tüm sirki ayağa kaldırdı. Leonardo, Griggs ve birkaç kişinin daha beni aslanın ağzından kurtardıklarını hatırlıyorum. Bayılmadan önce son gördüğüm şey buydu. Ondan sonra aylar süren bir şuur bulanıklığı başladı. Günün birinde tekrar kendime gelip de aynaya bakınca ilikle-rime kadar ürperdim, dehşet içinde kaldım. Aslana lânet okudum, hem de nasıl bir lânet! Güzelliğimi mahvettiği için değil, beni sonsuza dek mutsuz bir hayata mahkûm ettiği için. Artık tek bir isteğim kalmıştı, Bay Holmes ve bunu gerçekleştirmek için yeterince param vardı. Zavallı yüzümü kimse görmesin diye hep kapatacaktım ve beni

hiç kimsenin bulamayacağı bir barınak arayacaktım kendime. Bunun dışında başka ne yapabilirdim ki? Mağarasına çekilmiş yaralı hayvanın ölümü beklemesiydi bu. Bu yaralı, Eugenia Ronder işte!"

Talihsiz kadının anlattıklarını dinledikten sonra hepimiz bir süre sustuk. Sonra Holmes, kendisinde çok ender gördüğüm sempatik bir yaklaşımla uzattığı elini kadının koluna bastırdı.

"Zavallı," dedi. "Zavallı çocuk... Kader ağlarını böyle örmüş, bazen bunu anlamakta zorluk çekiyoruz. Ölümden sonra intikam alınamaması kaderin acı bir cilvesi işte! Peki, Leonardo'ya ne oldu?"

"Onu bir daha görmedim, hakkında da hiçbir şey duymadım. Kendisine acı serzenişlerde bulunmak belki doğru değil. Sirkte birlikte yaşadığı bir özürlüyü sevebilirdi belki, ama bir kadının kendi aşkıyla hesaplaşması pek kolay olmazdı. Ne de olsa beni aslanın pençesine terk etmiş ve yalnız bırakmıştı. Yine de onu darağacına göndermeye gönlüm razı olmadı. Kendi geleceğim umurumda değildi. Şu andaki durumumdan daha kötü ne gelebilirdi ki başıma? Leonardo'yla kaderim arasında kalakaldım işte."

"Öldü, değil mi?"

"Evet, Margate yakınında yüzerken boğulmuş. Ölüm ilânını geçen ay gazetede okudum."

"O beş tırnaklı değneği ne yaptı?"

"Kim bilir, Bay Holmes... Arabamızın olduğu yerde içinde çamurlu su bulunan bir kireç kuyusu vardı, belki onun içine atmıştır."

"Neyse, bu artık bir şeyi değiştirmez. Mesele kapandı demektir."

Peçeli kadın başını öne salladı:

"Evet, mesele kapandı."

Gitmek üzere yerimizden kalktık, ama Eugenia Ronder'ın sesindeki bir şey Holmes'ü durdurdu. Hemen geri dönerek kadına yaklaştı ve büyük bir ciddiyetle, "Bu hayat sizin değil, ona el koyamazsınız," dedi.

"Kime ne yararı var ki?" diye cevap verdi kadın üzgün üzgün.

"Aa, böyle demeyin! Sabırsız insanların olduğu bu dünyada öğrenebileceğiniz en önemli şeylerden biri acı çekmeye sabırla katlanmaktır."

Kadının cevabı korkunçtu. Peçesini sıyırarak ışığa çıktı. "Buna dayanabileceğinizden emin misiniz?" diye sordu.

Bize gösterdiği yüzü dehşet vericiydi. Bir zamanlar insan suratı denen şeyden geriye sadece bir enkaz kalmıştı. Bu

enkaz arasından bize bakan güzel, kahverengi gözlerde sadece acı okunuyordu.

Kısmen acıyarak, kısmen de sessiz bir itirazla Holmes elini havaya kaldırdı. Sonra hiç ses çıkarmadan odadan çıktık.

İki gün sonra dostumu tekrar ziyaret ettiğimde biraz şişinerek şöminenin rafı üzerindeki şişeyi gösterdi bana. Onu elime alarak üzerindeki kurukafa etiketine baktım. Tıpasını açtığımda etrafa hoş bir badem kokusu yayıldı.

"Siyanür mü bu?" diye sordum.

"Evet, postayla geldi. Yanındaki pusulada şunlar yazılı: *Şeytana uymayacağım, önerinizi uygulamak istiyorum.*

Ee Watson, bunu bize kimin gönderdiğini uzun boylu düşünmemize gerek yok sanırım."

Sussex Vampiri

Holmes, postacının getirdiği mektubu dikkatle okudu. Sonra sessizce gülerek zarfı bana fırlattı.

"Modern birinin ve ortaçağda kalmış bir kafanın, pratik zekâyla olağanüstü bir hayal gücünün böyle bir karışımını ilk kez görüyorum. Sen ne dersin, Watson?"

Old Jewry Nr. 46, 19 Kasım

Konu: Vampirler

Bayım,

Müşterimiz Bay Robert Ferguson ki kendileri Mincing Lane'deki çay ithalatçısı Ferguson&Muirhead firmasındandır, bugün bize başvurarak vampirler hakkında bir araştırma üstlenmemizi rica etti. Firmamızın öncelikle ekonomik sorunlar ve vergi işleriyle uğraşması nedeniyle bu meselenin branşımız dışında kaldığını bildirerek Bay Ferguson'a sizi

bulup bu işi size havale etmesini önerdik. Matilda Briggs olayındaki üstün başarınız hâlâ hafızalardadır.

Saygılarımızı sunarız.

Morrison, Morrison & Dodd

Holmes düşünceli bir tonla, "Matilda Briggs hatırladığıma göre genç bir kadının ismi değildi, öyle değil mi Watson?" dedi. "Sumatra'dan gelen içi sıçanlarla dolu bir gemiyle ilgisi vardı. Bu olayı pek çok kişi bilmez. Akıl almaz bir meseleydi. Neyse, vampirler hakkında ne biliyoruz? Bu işe burnumuzu soksak mı dersin? Oturup sinek avlamaktan iyi herhalde, ama bu gidişle Grimm Kardeşler'in masal dünyasına gireceğiz. Kolunu uzat da bak bakalım Watson, V harfinde neler bulacağız."

Geriye yaslandım ve kitaplıktan üzerinde V harfi bulunan cildi çekip aldım. Holmes kitabı dizlerinin üzerine yerleştirdi. Ömrü boyunca topladığı notları ve başından geçen eski maceraları içeren yazıları gözden geçirmeye başladı. "Vurulan Sporcu!" dedi. "Bu aptalca bir şeydi. Hatırlıyorum, sen yazmıştın bunu Watson. Sonuçtan ötürü seni tebrik edememiştim. Victor Lynch, Kalpazan. Venüs'ün Esrarı, bu çok ilginç bir vakaydı! Vittoria, Sirk Güzeli. Vanderbilt ve Yeggman. Vipers. Vigor, Hammersmith Harikası. Dur bakayım, emektar cinayet albümü! Hiçbir şeyi de unutmamışım. Şunu iyi dinle Watson, Macaristan'daki Vampir ve Transilvanya'daki Vampirler."

Sabırsızca sayfaları çevirdi, birkaç kez göz attı. Sonra kocaman kitabı hayal kırıklığıyla fırlattı.

"Saçmalık Watson, sırf saçmalık! Yürüyen cesetler... Mezarlarında kalplerine kazık çakılırsa canlanıp yürümelerine engel olunurmuş! Bunlarla işimiz ne? Saçma sapan şeyler bunlar!"

"Ama bir vampirin ille de ölü olması gerekmez. İhtiyarlık hakkında yazılmış bir kitapta okumuştum; genç bir insanın kanını içen ihtiyarlar tekrar gençliklerine kavuşurmuş."

"Haklısın Watson, bu efsaneden bugün bile bahsedilmekte, ama bütün bunlarla biz niye uğraşalım? Şu bizim firmayı iyi kötü yürütüyoruz. Batacak da değiliz. Dünyada yapılacak bir sürü iş varken hortlaklara ihtiyacımız yok. Bence Robert Ferguson'u fazla ciddiye almayalım. Belki şu mektubu o yazmıştır, okusak fena olmaz."

Önemsemeden masanın üzerine koymuş olduğu ikinci zarfı aldı. Yüzünde alaycı bir gülümseme vardı. Düşüncelerinin yoğunlaştığı ve ilgisinin arttığı belli oluyordu. Okuduktan sonra mektup elinde, oturup bir süre ses çıkarmadı. Neden sonra içine girdiği hayal âleminden silkinerek sıyrıldı.

"Cheeseman's, Lamberley. Lamberley nerede, Watson?"

"Sussex'de, Horsham'ın güneyine düşer."

"Pek uzak sayılmaz, değil mi? Ya Cheeseman's?"

"O civarı tanırım, Holmes. Eski evlerle doludur. Hepsi de ilk yaptıranın adını taşır. Mesela Odley, Harvey ve Carriton isimlerini bulabilirsin, oysa bu kişiler çoktan unutuldu. Artık adlarını bu evler taşıyor."

Holmes soğuk bir tavırla, "Tamam," diye cevap verdi.

Gururlu ve içine kapanık tabiatı nedeniyle her yeni bilgiyi çabuk ve tam olarak belleğine kaydederken bu bilgileri verene teşekkür etmeyi aklından bile geçirmezdi.

"Bana kalırsa bu işe karışmadan önce Cheeseman's ve Lamberley hakkında pek çok şey öğrenmemiz gerekecek. Şu mektup sanırım Robert Ferguson'dan. Seni de tanıyormuş."

"Beni mi?"

"Al, kendin oku."

Mektubu bana uzattı. Kâğıdın baş tarafında firmanın adresi yazılıydı.

Bay Holmes,

Avukatım size yazmış olduğu mektubunda benden bahsetmiştir, ancak olan bitenler o derece karışık ki anlatmakta güçlük çekeceğim. Aslında bunları bir dostum adına yazıyorum. Bu arkadaşım bundan beş yıl kadar önce Perulu bir tüccarın

kızıyla evlendi. Kadın çok güzeldi, fakat ırk ve din ayrılığı aralarında sorun yarattı. Dostum karısına olan sevgisinin gittikçe azaldığını görerek bu evliliğin hata olduğu kanısına vardı. Karısının öyle davranışları vardı ki kocası nedenlerini anlamakta ve aynı duyguları paylaşmakta yetersiz kalıyordu. Aslında o kadar narin ve hassas bir kadın ki şaşarsınız. Kocasına da çok sadıktı.

İşin ayrıntılarına görüştüğümüz zaman gireceğim. Şu yazdıklarım size aşağı yukarı bir fikir verebilir. Ona göre düşünüp bu işi üstlenip üstlenmemeye karar verebilirsiniz. Birdenbire bu kadının tüm davranışları değişti. Her zamanki sakin ve yumuşak karakterinin tersine döndü. Dostumun ikinci evliliğiydi bu, ilk karısından dünyaya gelen oğlu da yanında yaşıyordu. Oğlan gerçekten çok cana yakın ve saygılıydı. Ne var ki çocukluğu sırasında geçirdiği bir kaza onu sakat bırakmıştı. İşte bu zavallı çocuğu üvey annesinin haksız yere iki kez dövdüğü görüldü. Bir keresinde sopayla öylesine vurdu ki oğlanın kolu çürüdü. Öte yandan bir yaşındaki öz evladına karşı da buna benzer davranışları oldu. Bir ay kadar önce çocuk bakıcısı bebeği odada yalnız bıraktı. Birden acı bir çığlık işitti ve hemen çocuğun yanına koştu. Odaya girdiğinde hanımını bebeğin üstüne kapanmış ve onun boğazını ısırır durumda gördü. Çocuğun boğazında ufak bir yara vardı ve buradan kan fışkırmaktaydı. Çocuk bakıcısı öylesine dehşete düştü ki babaya haber vermek istedi, ancak hanımı yalvarıp yakardı ve hatta kocasına bir şey söylememesi için bakıcıya

beş sterlin verdi. Bu olayın üzerinde bir daha durulmadı, o an için her şey kapandı.

Fakat olup bitenler çocuk bakıcısının belleğine öylesine yerleşmişti ki o günden itibaren hanımını gizlice izledi. Çok sevdiği bebeği de hiç yalnız bırakmamaya çalıştı. Bu arada hanımı tarafından da izlendiğini hissediyordu. Anne, çocuğunun yanına yaklaşmak için sanki onun odadan çıkmasını bekliyordu.

Bakıcı gece gündüz demeyip çocuğun yanında kaldı. Anne de bir kurdun kuzuya yanaşması gibi gece gündüz bekleyip durdu. Tüm bu anlattıklarım size inanılmaz gelecek, ama lütfen bu işi hafife almayın çünkü hem bebeğin hayatı hem de babasının akli dengesi buna bağlı.

Derken o feci gün geldi çattı. Olanlar evin erkeğinin gözünden saklanamayacak boyutlara ulaştı. Çocuk bakıcısı sinirlerine hâkim olamadı, içinde yaşadığı gerilim onu bunalttı ve bütün bildiklerini anlattı. Adam önce buna inanmadı, tıpkı sizin gibi. O zamana kadar karısını, üvey evladına karşı tutumu dışında iyi bir anne ve iyi bir insan biliyordu. Böyle bir kimse öz çocuğunu nasıl yaralayabilirdi ki? Bakıcıyı çağırdı, aklından zoru olup olmadığını sordu. Bu çeşit şüpheleri ancak hasta bir hayal gücünün yaratabileceğini, bundan böyle karısına yöneltilen bu tür iftiralara izin vermeyeceğini söyledi. Durumu tartışırken birden bir çığlık işittiler. Her ikisi de çocuğun odasına koştu. Karısının bebeğin yatağı önünde diz çökmüşken nasıl ayağa kalktığını, kana bulanmış yatak çarşafının yanı sıra oğlunun boynundaki kanı görünce baba-

nın ne hale geldiğini düşünebiliyor musunuz? Dehşet içinde titreyerek karısının başını zorla ışığa çevirdi ve dudaklarının kan içinde olduğunu gördü. Hiçbir şüpheye yer kalmamıştı: Annesi çocuğunun kanını emmişti.

İşte durum bu. Kadın şimdi odasına kapanmış. Hiçbir açıklamada da bulunmuyor. Kocası neredeyse aklını kaçıracak. Ne o ne de ben vampirlik hakkında bir şey biliyoruz! Gerçi uzak diyarlardaki vampirlerin varlığını işitir ve bunları kocakarı masalı olarak kabul ederdik, ama şimdi Londra'nın göbeğinde, Sussex'te bir vampir... Neyse, bunları yarın sizinle görüşürüz. Tüm ümidini yitirmiş birine olağanüstü yeteneklerinizle yardım etmek istemez misiniz? Cevabınız evet olacaksa Ferguson, Cheeseman's, Lamberley'ye bir telgraf çekiverin, ben yarın saat 10.00'da yanınıza gelmiş olurum.

Saygılarımla

Ferguson

Not: Sanırım ben Richmond takımında ragbi oynarken dostunuz Doktor Watson da Blackheath'te oynuyordu. Size verebileceğim yegâne kişisel referans bundan ibaret.

Mektubu masanın üzerine koyarken, "Tabii ki hatırlıyorum," dedim. "En büyük Bob Ferguson! Richmond takımının gelmiş geçmiş en yetenekli oyuncusuydu. İyi bir çocuktu. Arkadaşının başına gelenlerden bu derece duygulanması da onun karakterinde var."

Holmes düşünceli bakışlarını bana çevirdi ve kafasını salladı.

"Dünyada seninki kadar tanıdığım olsa... Beni hep şaşırtmışsındır, Watson. Zahmet olmazsa şöyle bir telgraf çeker misin: *Vakanızla ilgileneceğim.*"

"Vakanız mı? Onun vakası değil ki bu."

"Delilerle uğraştığımızı düşünmesin diye böyle yazıyorum. Tabii ki onun vakası! Sen çek şu telgrafı, yarına kadar da bekleyelim bakalım."

Ertesi sabah tam saat 10.00'da Ferguson dairemize geldi. Kendisi hatırımda uzun boylu, adaleli biri olarak kalmış. En parlak zamanlarını tanıdığınız bir sporcuyu karşınızda bir insan enkazı gibi görmek kadar kahredici bir şey düşünemiyorum. O koskocaman vücut sanki ufalmış, kıvırcık sarı saçlar seyrelmiş, omuzlar çökmüştü. Korkarım, beni görür görmez aynı düşünceler onun da kafasından geçmişti.

"Merhaba Watson," dedi. Sesi eskisi gibi kalın ve candandı. "Old Deer stadında onca seyircinin önünde çalımladığım adama benzemiyorsun, ama tabii ben de değiştim. Hele şu son olaylar beni mahvetti. Telgrafınızdan da anladığım gibi Bay Holmes, kendimi bir başkası gibi göstermeme gerek yok."

"Açık açık konuşmak en iyisi."

"Haklısınız, ama bir kimsenin hem korumak hem de yardım etmek istediği karısı hakkında bazı şeyleri açıklamasının ne kadar zor olduğunu tahmin edersiniz sanırım. Ne yapabilirim ki? Böyle bir hikâyeyi gidip de polise mi anlatayım? Çocukları korumalıyım. Deli olacağım, Bay Holmes! Acaba bir tür kan zehirlenmesi mi bu? Hiç böyle bir şeyle karşılaştınız mı? Tanrı aşkına, bana bir tavsiyede bulunun! Aklımı kaçıracağım!"

"Sizi anlıyorum, Bay Ferguson. Önce oturun, biraz kendinize gelin ve sorularıma apaçık cevap verin. Emin olun, tüm anlattıklarınız benim bilgi sınırımı aşıyor. Yalnız kesinlikle bunun doğal bir açıklamasını yapabileceğime inanıyorum. Karınız hâlâ çocuğunuzun yanında mı?"

"Feci şeyler yaşadık. Karımın çok hassas bir tabiatı vardır, Bay Holmes. Bir kadın kocasını ne kadar sevebilirse, karım da beni o kadar çok severdi. Bu akla hayale gelmez sırrı öğrenmem onu derinden yaralamıştı. Bu konuda konuşmak istemedi. Ne kadar serzenişte bulunduysam da bana cevap vermedi. Yalnızca vahşi ve endişeli bakışlarla beni süzdü. Sonunda odasına koşup kapıyı içerden kilitledi. O günden sonra beni görmek bile istemiyor. Bir oda hizmetçisi var, biz evlenmeden önce de yanında çalışıyordu. İsmi Dolores. Hizmetçiden de öte, arkadaş gibiydiler. Yemeğini o götürüyor."

"Çocuk şu anda tehlikede değil mi?"

"Bakıcımız Bayan Mason yemin etti, bebeği asla yalnız bırakmayacak. Ona güvenirim. Beni endişelendiren zavallı Jack. Size yazmıştım ya, iki kez dövdü onu karım."

"Ama önemli bir yara falan almadı."

"Almadı, ama karım çok sert vurmuştu. Feci bir şey bu, oğlan zaten sakat." Oğlundan bahsederken Ferguson'un yüzü yumuşayıverdi. "Zavallı çocuğun dış görünüşü herkesi aldatıyor. Küçükken düştü, belkemiğini sakatladı ve kambur kaldı, Bay Holmes. Ama huyu değişmedi. Tasavvur edebileceğiniz en cana yakın, en iyi kalpli çocuk."

Holmes mektubu yeniden eline aldı, bir daha okudu.

"Evinizde kimler oturuyor, Bay Ferguson?"

"İki uşak, geleli çok olmadı. Bir Michael adlı bir seyis, bizim evde yatıp kalkıyor. Karım, ben, oğlum Jack, bebek, Dolores ve Bayan Mason. Hepsi bu."

"Sanırım evlendiğinizde karınızla tanışalı çok olmamıştı?"

"Kendisini düğünden birkaç hafta önce tanımıştım."

"Şu kız, Dolores ne zamandır karınızın yanında çalışıyor?"

"Birkaç yıldır."

"O halde Dolores karınızın karakterini sizden iyi biliyor, öyle mi?"

"Öyle olmalı."

Holmes not aldı.

"Bana öyle geliyor ki Lamberley'ye gitmem burada oturmaktan daha faydalı olacak. Bu vakayı kesinlikle yerinde incelemem gerekiyor. Hanımefendi odasında olduğuna göre bizim gelmemiz onu pek rahatsız etmez. Tabii ki civardaki otellerden birinde kalırız."

Ferguson ferahlamıştı. Ellerini havaya kaldırdı. "Ben de böyle düşünmüştüm, Bay Holmes. Saat tam 14.00'te Victoria istasyonundan bir tren kalkıyor, ona yetişebiliriz."

"Öyleyse acele edelim. Şu anda kasamız tamtakır, istediğiniz kadar zaman ayırabiliriz size. Ama yola çıkmadan önce bir iki nokta hakkında bilgi edinmem gerekiyor. Anladığıma göre karınız her iki çocuğa da eziyet etmiş. Hem oğlunuza hem de bebeğe. Doğru mu bu?"

"Evet, doğru."

"Ama çocukları incitme şekli farklı. Oğlunuzu dövmüştü, değil mi?"

"Evet. Bir kez sopayla, bir kez de eliyle. Ama oldukça sert vurmuştu."

"Bunu niye yaptığını söylemedi mi?"

"Hayır, söylemedi. Sadece ondan nefret ediyormuş. Bunu da oldum olası söyler durur."

"Çoğu üvey anne böyledir. Şöyle söyleyelim, sonradan olma bir kıskançlık nedeniyle. Karınızın tabiatı kıskanç mıdır?"

"Hem de nasıl! Kıskançlığı da sevgisi gibi ateşlidir."

"Oğlan on yaşından büyük olduğuna göre vücutça geri kalmış olmasına rağmen zekâca bir hayli gelişmiş olmalı. Neden dayak yediğini kendisi size anlatmadı mı?"

"Hayır, anlatmadı."

"Karınızla anlaşabiliyor muydu?"

"Hayır, başından beri anlaşamadılar."

"Öyle olduğu halde oğlunuzun hassas ve ince duygulu olduğu kanısındasınız?"

"Dünyada ondan daha cana yakın bir çocuk yoktur. Benim hayatım onun hayatı demektir. Tüm mutluluğu benim ne söylediğime ya da ne yaptığıma bağlıdır."

Holmes yine birkaç not aldı. Bir süre sustu, düşünceliydi.

"İkinci evliliğinizden önce oğlunuzla iki arkadaş gibiydiniz herhalde? Yediğiniz içtiğiniz ayrı gitmezdi, değil mi?"

"Öyleydi."

"Ve oğlunuz oldum olası öz annesine çok düşkündü, ölümünden sonra bile, değil mi?"

"Evet, annesini hâlâ unutamıyor."

"Gerçekten ilginç bir çocuk. Bir sorum daha var: Bebeğe yönelik saldırılarla oğlunuzun dayak yemesi aynı süre zarfında mı gerçekleşti?"

"Evet. Karım çıldırmış gibiydi, öfkesini her iki çocuktan da çıkarıyordu. İkincisinde sadece Jack'i cezalandırdı. Bayan Mason'ın bebekten yana hiçbir şikâyeti olmadı."

"Bu, meseleyi zorlaştırıyor tabii."

"Anlamadım, Bay Holmes."

"Mümkündür. İnsan bazen geçici bir varsayım oluşturur, ama bundan yararlanabilmek için biraz zaman ya da kesin kanıt gerekir. Kötü bir alışkanlık bu benim için Bay Ferguson, ama insanoğlu tuhaf bir yaratık işte. Sanırım dostunuz benim çalışma metotlarımdan size bahsederken oldukça abarttı. Ne olursa olsun şu anda söyleyebileceğim tek şey, bu meselenin bende hiç de çözülemez izlenimi bırakmadığıdır. Siz bizi saat 14.00'te Victoria istasyonunda bekleyin."

Bavullarımızı Chequers Oteli'ne verdiğimizde akşam olmuştu. Hava kapalıydı, etrafta sis vardı. Kasım ayındaydık. Sonu gelmez çamurlu yollardan geçip Ferguson'un eski

model, koskocaman malikânesine vardık. Gerçekten büyük bir binaydı. Orta kısım çok eskiden kalmaydı, buna karşılık kanatlardaki yapılaşma oldukça yeniydi. Her iki tarafta Tudor devrini hatırlatan kule şeklinde bacalar vardı. Çatı çakıl taşlarıyla yapılmıştı. Merdiven basamakları aşınmıştı. Girişteki duvarlar eski fayansla kaplıydı ve binayı ilk yaptıranın hatırasına bir adam figürü işlenmişti. Tavanı meşeden yapılmış kalın kalaslar tutmaktaydı. Döşemenin düzlüğü bozulmuş, dalgalar oluşturuyor gibiydi. Sıvası dökülmüş duvarlardan etrafa rutubet ve küf kokusu yayılmaktaydı.

Ferguson bizi kocaman bir salona aldı. Eski tip bir şömine yanarken çıtır çıtır sesler çıkarıyordu. Kor ateşi harikaydı. Şöminenin arkasına oturtulmuş demir bir levhada, buranın 1670 yılında inşa edildiği yazılıydı. Tespit edebildiğim kadarıyla oda çeşitli ülkelerden getirilmiş, çeşitli çağlara ait antika eşya ve eserlerle döşenmişti. Duvarlar tahta kaplamalı olup üst yarıları 17. yüzyıldan kalma resimlerle süslüydü. Buna karşılık alt yarılarında da gerçekten iyi seçilmiş, modern suluboya tablolar asılmıştı. Ahşap kaplamanın bittiği yerde, sarı renkteki duvara Güney Amerika'dan geldiği belli olan bir sürü antika silah yerleştirilmişti. Holmes'ün merakı kabardı, silahları tek tek inceledi. Geri döndüğünde oldukça düşünceliydi.

Birden yüksek sesle, "Bay Ferguson, bir bakar mısınız?" diye seslendi.

Odanın bir köşesinde, bir sepetin içinde ufak, uzun tüylü bir İspanyol avcı köpeği uyuklamaktaydı. Hayvan birden uyandı ve yavaşça sahibine doğru yürüdü, giderken zorlanıyordu. Arka bacaklarını adeta sürüyordu. Kuyruğu sarkıktı. Ferguson'un elini yaladı.

"Bir şey mi var, Bay Holmes?"

"Şu köpeği soracaktım, nesi var onun?"

"Evet, veteriner de aynı soruyu sormuştu. Bir nevi felçmiş, omurilik iltihabı olduğunu düşünüyoruz, ama yavaş yavaş düzeliyor. Yakında bir şeyi kalmaz, öyle değil mi Carlo?"

Köpek söylenenleri onaylarcasına kuyruğunu salladı. Hüzünlü bakışlarını bir oraya bir buraya çevirdi. Kendisinden konuşulduğunu anlamıştı.

"Bu birdenbire mi oldu?"

"Evet, bir gecede oldu."

"Ne zaman?"

"Aşağı yukarı dört ay kadar oluyor."

"İlginç! Bu çok şey ifade ediyor."

"Ne demek istiyorsunuz, Bay Holmes?"

"Az önceki tahminimin doğruluğunu kanıtlıyor."

"Tanrı aşkına Bay Holmes, ne tahmin ettiniz ki? Bu iş sizin için çocuk oyuncağı belki, ama benim için ölüm kalım meselesi. Karım belki de katil! Çocuğum öldürülme tehlikesi içinde! Benimle oyun oynamayın, Bay Holmes! Bunlar ciddiden de öte."

Koskocaman adam tir tir titriyordu. Holmes usulca onun kolunu tuttu.

"Bu meselenin çözümü nasıl olursa olsun, büyük bir acıya katlanmanız gerekecek," dedi. "Ne var ki şu anda kesin bir şey söyleyemem. Yalnız şunu bilin, bu evden ayrılmadan önce kesin olarak bir şeyler bulacağımdan eminim."

"Umarım başarırsınız! İzin verirseniz beyler, karımın odasına gidip yeni bir şey var mı diye bir bakayım."

Birkaç dakika bizi yalnız bıraktı. Bu arada Holmes duvarlardaki eserlere bakarak merakını giderdi. Az sonra ev sahibi geri döndü. Yüzünden ümitsizlik okunuyordu, değişen bir şey olmamıştı. Yanında esmer, oldukça iri, genç bir kız vardı.

"Çay oldu Dolores," dedi Ferguson. "Dikkat et, hanımının ne ihtiyacı varsa onu yerine getir."

"Hanımım çok hasta!" diye haykırdı genç kız, bakışları öfkeliydi. "Hiçbir şey yemek istemiyor. Çok hasta, doktor gelsin. Doktor olmadan onun yanında yalnız kalmaktan korkuyorum!"

Ferguson soru dolu bakışlarını bana yöneltti.

"Yardım edebilirsem memnun olurum."

"Hanımefendi Doktor Watson'ı kabul eder mi dersin?"

"Sormaya gerek yok, gelsin. Doktora ihtiyacı var."

"Öyleyse sizinle geliyorum."

Heyecandan titremekte olan kızı takip ettim. Önce merdiven çıktık, sonra koridorda yürüdük. Sonunda kısmen masif demirle sağlamlaştırılmış bir kapının önünde durduk. Beni düşündüren nokta Ferguson'un karısının yanında durmakta zorlanacağıydı. Kız cebinden bir anahtar çıkardı. Kapının menteşeleri gıcırdadı. İçeri girdim. Dolores arkamdan gelip çabucak kapıyı kapadı.

Yatakta bir kadın yatmaktaydı, yüksek ateşi olduğu belliydi. Yarı baygındı. Yanına yaklaştığımda güzel gözlerini açtı, şaşkın şaşkın bana baktı. Yabancı birini görmek onu endişelendirmiş olmalıydı. İçini çekerek kendini yastığına bırakıverdi. Birkaç yatıştırıcı kelime mırıldanarak yatağa yanaştım. Nabzına bakıp ateşini ölçtüm. Hiç sesini çıkarmadı. Ateşi çok yüksekti, ama bu akut bir enfeksiyondan ötürü değildi. Bence ruhsal ve sinirsel nedenlerdendi.

"İki gündür böyle yatıyor. Ölmesinden korkuyorum," dedi genç kız.

Yataktaki kadın alev alev yanan güzel yüzünü bana çevirdi:

"Kocam nerede?"

"Aşağıda, sizi görmek istiyor."

"Ben onu görmek istemiyorum! İstemiyorum!" Birden kendini kaybetti ve sayıklamaya başladı. "Düşman o! Düşman! Tanrım, bu şeytana karşı ne yapabilirim?"

"Size herhangi bir şekilde yardım edebilir miyim?"

"Hayır, bana kimse yardım edemez. Her şey bitti. Her şey mahvoldu. Ne yapsam faydasız, her şey mahvoldu."

Genç kadın acayip bir kuruntuya yakalanmış olmalıydı. Bay Ferguson gibi saygıdeğer bir kişiyi düşman veya şeytan olarak düşünemiyordum.

"Hanımefendi," dedim. "Eşiniz sizi bütün kalbiyle seviyor. Kendisi çok üzgün."

O şahane gözlerini yine bana çevirdi.

"Beni seviyor... Ben onu sevmiyor muyum sanki? Onun kalbi kırılmasın diye kendimi kurban ediyorum, bu da onu sevdiğimi ispatlamaz mı? İnanın, ben onu seviyorum. Ama nasıl olur da benim kötü olduğumu düşünür ve buna inanır?"

"Kendisi çok üzgün ve merak içinde, ama olup bitenleri anlayamıyor..."

"Hayır, maalesef anlamıyor. Fakat bana güvenmesi gerekirdi."

"Hiç mi görmek istemiyorsunuz?" diye bir kez daha sordum.

"Hayır, hayır! Ne söylediklerini unutabilirim ne de yüzündeki o korkunç ifadeyi. Hayır, onu görmek istemiyorum. Yalnız kendisine şunu söyleyin: Ben çocuğumu istiyorum. Çocuğumun üzerinde benim hakkım var! Ona gönderebileceğim yegâne haber bu!" Yüzünü duvara çevirdi ve tek kelime bile etmez oldu.

Aşağıdaki odaya döndüm. Ferguson'la Holmes şöminenin karşısına geçmişti. Ferguson anlattıklarımı üzüntüyle dinledi.

"Ona çocuğu nasıl verebilirim ki?" dedi. "Yine o acayip hareketlerde bulunmayacağını nereden bileceğim? Yataktan kalkışını, dudaklarına bulaşmış kan lekesini nasıl unutabilirim?" Bunu düşündükçe titredi. "Çocuk Bayan Mason'ın yanında emniyette. Orada kalmalı."

Çok güzel bir oda hizmetçisi ki bu eski evdeki tek modern yaratık sayılırdı, çayımızı getirdi. Bardakları masaya koyarken kapı açıldı ve içeriye genç bir oğlan girdi. Acayip bir çocuktu bu. Sarışındı. Yüzü çok solgundu. Masmavi gözleri babasına bakarken ışıl ışıl parlıyordu. Öne doğru yürüdü ve kollarını âşık bir kız gibi babasının boynuna doladı.

"Ah babacığım!" dedi. "Geri döndüğünü bilmiyordum. Yoksa çoktan burada olurdum, geldiğin için öyle mutluyum ki!"

"Oğlum benim!" diyen baba onun kıvırcık sarı saçlarını okşadı. "Biraz erken döndüm, çünkü arkadaşlarım Bay Holmes ve Bay Watson'la gelip akşam yemeğini bizimle yemeleri için zor ikna ettim."

"Bay Holmes bu mu, dedektif olan?"

"Evet."

Oğlan gözleriyle bizi süzdü. Hiç de cana yakın bulmadım.

Holmes sordu:

"Öbür çocuğunuz nerede, Bay Ferguson? Onunla da tanışabilir miyiz?"

Ferguson oğluna döndü:

"Bayan Mason'a rica et, bebeği indirsin."

Oğlan kamburunu çıkara çıkara topallayarak uzaklaştı. Omurilik zedelenmesiydi bu, hiç şüphem yoktu. Az sonra geri geldi. Beraberinde kucağında çok güzel bir bebek taşıyan zayıf, uzun boylu bir kadın vardı. Bebeğin gözleri kapkaraydı, buna karşılık saçları altın sarısıydı. Anglosakson ve Roman ırkının harika bir karışımı karşımızdaydı. Ferguson'un çocuğa çok düşkün olduğu belli oluyordu.

Bebeği hemen kucağına alıp sevmeye başladı. Çocuğun boynuna dikkatle bakarken mırıldandı:

"Bu kadar tatlı bir çocuğa nasıl kötülük yapılır, aklım almıyor."

Aynı anda Holmes'e baktım. Suratından tüm dikkatini bir noktaya yönelttiği okunuyordu. Yüz hatları keskinleşmişti. Az önce çocuğa ve babasına takılan bakışları odanın başka bir köşesine dikildi. Onun baktığı yere ben de baktım. Sanırım yağmurlu havada hüzün verici bahçeye dikkatini vermişti. Tek kanatlı panjur dışarıyı görmesini engellese de Holmes'ün tüm ilgisi pencereye dönüktü. Birden gülümsedi ve bakışlarını tekrar bebeğe çevirdi. Çocuğun yuvarlak boynunda ufak bir iz vardı. Holmes bebeğin elini eline alıp tokalaştı:

"Hoşça kal, küçük adam! Daha bu yaşta başından çok şey geçti doğrusu... Bayan Mason, size gizli kalması gereken birkaç soru sormak istiyorum."

Kadını yanına çağırdı ve birkaç dakika onunla konuştu. Sadece en son cümleyi işitebildim:

"Sanırım sıkıntılarınız pek yakında sona erecek."

Sessiz ve somurtkan kadın çocukla birlikte uzaklaştı.

"Bayan Mason nasıl bir insan sence?" diye sordu Holmes.

"İlk bakışta hiç de sempatik değil, ama çocuğa çok düşkün."

"Dadıyı sen de seviyor musun, Jack?"

Holmes bunu sorarken aniden oğlana döndü. Çocuğun yüzü bir an gölgelendi, sonra başını iki yana salladı. Ferguson bir kolunu çocuğun omzuna atarken:

"Jacky kimine sevgi gösterir, kiminden de nefret eder," dedi. "Şansım varmış ki ben ilk kategoriye dâhilim."

Oğlan başını babasının göğsüne yasladı. Ferguson onu hafifçe kendinden uzaklaştırdı. "Haydi git Jack," dedi ve oğlu uzaklaşıncaya kadar sevgi dolu bakışlarla arkasından baktı.

"Ee, Bay Holmes," diye devam etti. "Sanırım sizi çözümlenmesi umutsuz bir maceraya sürükledim. Şimdi ne yapacaksınız? Bana acıdığınızı biliyorum, ama hepsi o kadar. Tüm bunlar size hem zor geldi hem de saçma, öyle değil mi?"

Dostum güldü, eğlenir gibiydi. "Meselenin çetin ceviz olduğuna şüphe yok," dedi. "Ama şu ana kadar hiçbir saçmalık göremedim. Olay başlangıçta bilim kurgu kitabı gibi geldi bana, ama halkalar bir zincir oluşturmaya başlayınca soyut izlenimlerim somutlaştı. Hedefe ulaştığımızdan eminim. Daha Baker Caddesi'ndeyken sonucu tahmin etmiştim. Bütün yaptığım esaslı bir gözlem ve kanıtlama."

Ferguson kocaman elini kırışmış alnında gezdirdi.

"Tanrı aşkına Bay Holmes," diye kısık bir sesle devam etti. "Gerçeği biliyorsanız beni daha fazla üzmeyin! Durum nedir? Ne yapmalıyım? Kesin sonuca vardıysanız bunu nasıl başardığınız beni ilgilendirmiyor!"

"Tabii ki size her şeyi açıklayacağım, ama izninizle şu olayı kendi metotlarımla çözeyim. Watson, hanımefendi bizi kabul edebilecek durumda mı?"

"Kendisi hasta, ama bilinci yerinde."

"Çok güzel. Bu meseleyi ancak onun huzurunda çözebiliriz. Haydi yukarı çıkalım."

"Ama beni görmek istemiyor!" diye bağırdı Ferguson.

"Görecek, görecek," dedi Holmes ve bir kâğıda bir iki satır karaladı. "Watson, en azından sana izin var. Zahmet olmazsa şu haberi hanımefendiye ulaştırır mısın?"

Merdiven çıkıp kapıyı zorla açan Dolores'e kâğıdı verdim. Birkaç saniye sonra odanın içinden bir çığlık yükseldi. Bu bir şaşkınlık ve sevinç çığlığıydı. Dolores başını kapıdan dışarı çıkardı. "Görmek ve dinlemek istiyor," dedi. Ferguson'la Holmes'ü çağırdım. Odaya girdiğimizde Ferguson ileri atıldı. Yatakta oturmakta olan karısına doğru iki adım attı, ama karısı kollarını onu görmek istemiyor gibi ileri uzattı. Ferguson koltuğa yığıldı kaldı. Holmes iri

gözlerle şaşkın şaşkın bakan kadını başıyla selamladıktan sonra Ferguson'un yanına eğildi.

"Dolores'i dışarı çıkarsak iyi olur," dedi. "Ama hanımefendi, illa odada kalsın derseniz kalsın. Bir itirazım yok. Ee Bay Ferguson? Aslında işim çok, müşterilerim beni bekliyor. Onun için kısa kesiyor ve ana konuya geliyorum. Ameliyat ne kadar tez olursa o kadar az can yakar. Öncelikle size şunu söyleyeyim ki rahatlayın: Eşiniz çok iyi kalpli, çok merhametli bir kadın. Fakat herkes onu yanlış anladı."

Ferguson bir sevinç çığlığı atarak ayağa fırladı.

"Bunu bana ispatlarsanız, Bay Holmes, ömrüm boyunca size minnettar kalırım!"

"İspatlayacağım, ama bu arada sizi bir başka yönden yaralamak zorunda kalacağım."

"Ben her şeye razıyım, yeter ki karımı kurtarın."

"Şimdi beni dinleyin, şu düşünce zinciri biz daha Baker Caddesi'ndeyken oluştu. Vampir masalı... Ben aslında bunu ilk anda kafamdan silip atmıştım. Yaşadığımız dünyada böyle şeyler yok. Ancak sizin gözlemleriniz vampir şüphesini uyandırıyordu. Ne görmüştünüz? Karınız çocuğunuzun yattığı yataktan doğruluyor, dudakları da kana bulanmış..."

"Evet, öyleydi."

"Peki, boyundaki bu tip bir yaranın başka bir nedeni olabileceğini hiç düşündünüz mü? Böyle bir yaradan illa kan mı emilir? İngiliz tarihini bir inceleyin. Bir zamanlar bir kraliçe varmış, bir yaraya dudaklarını yapıştırarak içerdeki zehri dışarı akıtmış."

"Zehir!"

"Güney Amerika'da her mutfakta zehir bulundurulması adettir. Daha buraya gelip görmeden içgüdümle sizin bir silah koleksiyonunuz olduğunu tahmin etmiştim. Başka bir tip zehir de bahis konusu olabilir tabii, ama nedense bu hatırıma geliverdi. Küçük kuşları vurmak için kullanılan yayın yanındaki ok kuburunu görür görmez beklediğimi bulmuş oldum. Şu oklardan birini bir ok zehrine veya başka bir zehre bulayıp bununla bir çocuğu yaralarsanız, onu ölüme mahkûm etmiş olursunuz. Tabii zehir anında vücuttan çıkarılmazsa...

İşin içinde bir de köpek var! Birinin böyle bir zehri insana uygulamadan önce etkisini bir hayvan üzerinde denemesi normal değil miydi? Başlangıçta hatırıma köpek falan gelmemişti, ama buna benzer bir şey olabileceğini düşünmüştüm. Ben de bunu kanıtlama yoluna gittim. Anlıyor musunuz şimdi? Karınız böylesine bir zehirlenmeden şüphelenmişti. Gözlerini dört açtı, bu işin nasıl yapıldığını gördü ve bebeğin hayatını kurtardı, ama size

gerçeği söylemekten sakındı çünkü oğlunuzu ne kadar sevdiğinizi biliyordu. Sizi üzmek istemedi."

"Jacky!"

"Siz bebeği severken ben ona dikkat ettim. Yüzü pencere camına aksetmişti, bir rastlantı sonucu yarısı kapalı panjur pencere camını ayna gibi yapmıştı. Böylesine bir kıskançlık ve korkunç bir nefretin bir insanın suratına bu şekilde aksedebileceğim pek ender görmüşümdür."

"Benim öz oğlum ha!"

"Gerçekleri olduğu gibi görmelisiniz, Bay Ferguson. Size olan ölesiye sevgisi ile merhum annesine olan derin bağlılığı oğlunuzu bu yola sevk etti. Kendi sakatlığı yanında bebeğin sağlık ve güzellik açısından üstünlüğü, ruhunda üvey kardeşine derin bir nefret hissi uyandırdı."

"Aman Tanrım! İnanılır gibi değil!"

"Doğruyu söylemiyor muyum, hanımefendi?"

Genç kadın hıçkırdı ve yüzünü yastığa gömdü. Sonra kocasına döndü.

"Sana bunu nasıl anlatabilirdim ki, Bob? Şu andaki gerçek seni nasıl yıktıysa ben de o zaman o kadar yıkılmıştım. Hiç değilse bunu yabancı bir ağızdan işitmeni istedim. Şu beyefendi ki sihirli bir güce sahip olmalı, bana yazılı haberi gönderir göndermez içim rahatladı."

"Jacky'yi bir yıl süreyle denizaşırı bir yere götürseniz iyi olur bence," diyen Holmes oturduğu iskemleden kalktı. "Açıklanmayan bir nokta daha var, hanımefendi. Jacky'ye karşı aldığınız önlemler akla yakın, ama nasıl oldu da bebeğinizi son iki gün yapayalnız bırakabildiniz?"

"Bayan Mason'a her şeyi anlatmıştım. Onun haberi vardı."

"Ben de öyle düşünmüştüm."

Ferguson yatağın başına geldi, hiç ses çıkarmadan ellerini uzattı.

"Galiba artık gitmemiz gerek," diye fısıldadı Holmes. "Dolores'in bir koluna sen gir, diğerine de ben gireyim." Kapıyı kapattık. "Sevgilileri yalnız bırakalım, birbirlerine anlatacak daha çok şeyleri olmalı."

Bu maceraya ait notlarımın arasında bir de yazı bulunmakta. Daha doğrusu Holmes'ün yazdığı bir mektubun kopyası. Tüm olaylar bir mektupla başlamamış mıydı?

Baker Caddesi, 21 Kasım

Morrison, Morrison ve Dodd

Konu: Vampir.

Aziz beyefendiler,

19 Kasım tarihli mektubunuza bugün cevap verirken Mincing Lane'deki Ferguson&Muirhead Çay İthalat Firması'na men-

sup Bay Robert Ferguson'un vakasını incelemiş ve sevindirici bir sonuca bağlamış olduğumu bildiririm. Önerileriniz için teşekkür ederim.

Saygılarımla,

Sherlock Holmes

Kayıp Oyuncu

Baker Caddesi'ne gelen sorunlu telgrafların başımıza ağrıtmasına alışmıştık artık. İşte sekiz yıl kadar önce, havanın puslu olduğu bir şubat sabahı böyle bir telgraf elimize geçti. Dostum Sherlock Holmes'ün bu haber üzerine on beş dakika kafa yorduğunu hatırlıyorum. Telgraf aynen şöyleydi:

Feci bir şey oldu. Sağ kanat oyuncumuz kayboldu. Yarın onsuz yapamayız. Lütfen beni bekleyin. Overton.

"Puluna bakarsak Strand'den saat 10.30'da gönderilmiş," diye mırıldanan Holmes satırları birkaç kez daha okudu. "Bay Overton çok heyecanlanmış olmalı. Pek bir şey anlatmamış. Neyse, nasılsa burada olacak. O zamana kadar *Times*'ı okuyayım. Daha sonra her şeyi öğreneceğiz nasıl olsa. Son zamanlarda o kadar az şey oluyor ki en önemsiz vakalara bile razı oluyoruz."

Gerçekten de son zamanlarda dişe dokunur hiçbir şey olmamıştı. Bu eylemsiz anlarda dostumun beyninin ne denli aktif çalıştığını hep görmüşümdür. Eğer uzun zaman doğru dürüst bir iş yapmamışsa dostum neredeyse tehlikeli biri olup çıkıyordu. Gerçi Sherlock'la geçirdiğim yıllar boyunca onun meslek hayatını mahvedecek şekilde uyuşturucu kullanmaya alışmasını önlemiştim hep. Normal koşullarda buna gereksinimi yoktu zaten. Yine de o uyuşturucu bağımlısı yaratığın sadece uykuda olduğunu biliyordum ve bu uykudan her an uyanabilirdi. Dostumun hiçbir iş yapmamaktan, günlerce boş kalmaktan çukurlaşmış gözlerinde inzivaya çekilen ya da hedefine varamayan insanların ifadesi okunuyordu. Bu yüzden ne olursa olsun dostumu aylaklıktan kurtaran anlaşılmaz bir telgraf gönderdiği için Bay Overton'a minnettardım.

Beklendiği gibi telgrafı gönderen kişi az sonra çıkageldi. Kartvizitinde Cambridge'deki Trinity Koleji'nden Bay Cyril Overton yazılıydı. İçeri uzun boylu, iri yarı ve neredeyse kapı genişliğinde omuzları olan genç bir adam girdi. Yakışıklı suratı allak bullaktı. Huzursuz bakışlarını ikimizin üzerinde dolaştırdıktan sonra, "Bay Sherlock Holmes?" diye sordu. Dostum öne eğildi.

"Ben Scotland Yard'dan Müfettiş Hopkins'le konuştum, beni size o gönderdi. Bizim meselemiz polisi pek ilgilendirmezmiş. Bu tam size göre bir işmiş."

"Lütfen oturun da mesele nedir, anlatın."

"Ah çok feci Bay Holmes, çok feci! Saçlarım ağarmazsa şaşarım. Godfrey Stanton'ı tanıyorsunuzdur. Bizim takımın en önemli oyuncusu. Hücuma kalktığında, çalım attığında ya da gole gittiğinde kimse onu tutamaz. O yüzden takım kaptanımız zaten. Bizi toparlayan o. Şimdi ne yapacağım ben? Size soruyorum, Bay Holmes. Elimizde yedek oyuncu olarak Moorhouse var, ama yeterince antrenman yapmadı. Taç çizgisine yakın oynayacağı yerde hep ortaya dalıyor. Kesinlikle iyi bir orta saha oyuncusu, ama oyunu idare etmekte yetersiz. Kısa mesafede iyi koşucu, ama çabuk yoruluyor. Forvet olarak Morton'la Johnson var, ama onlar da çok aceleci. Stevenson her ne kadar iyi koşsa da zıpladığında fazla yükselemiyor, bu yüzden libero olamaz. Bay Holmes, Godfrey Staunton'u bulmama yardım etmezseniz mahvolduk demektir."

Bu heyecanlı, çenesi hiç durmayan, arada bir de eliyle dizini döven adamı dostum hem gülerek hem de şaşkınlıkla dinledi. Adam sözünü bitirince Holmes isimlerin sıralandığı bir dosyayı eline alarak S harfini aradı, ama kayıp oyuncunun adını bulamadı.

"Burada bir Arthur H. Staunton var, ama kalpazan. Henry Staunton, bu adamı darağacına ben gönderdim aslında. Godfrey... Godfrey Staunton ismi benim için çok yeni."

"Tanrım, Bay Holmes! Ben de sizin herkesi tanıdığınızı sanırdım!" dedi genç sporcu. "Godfrey Staunton'dan

bahsedildiğini duymamışsanız Cyril Overton'u da tanımıyorsunuz demektir."

Holmes alaycı bir gülümsemeyle başını iki yana salladı.

"Eyvah! İngiltere Galler'e karşı oynarken ben ilk yedekteydim. Sonra bir yıl üniversitede antrenörlük yaptım. Neyse, bu önemli değil, ama İngiltere'de uluslararası ödüller alan Cambridge'li Godfrey Staunton'u tanımayan kimse yok. Siz nasıl olur da tanımazsınız, Bay Holmes? Herhalde Ay'da yaşıyor olmalısınız!"

Holmes bu iri delikanlının şaşkınlığı karşısında bir kahkaha attı.

"Ay'da yaşamıyorum, ama sizin yaşadığınız dünyadan başka bir yaşıyorum gerçekten, Bay Overton. Sizinki benimkine göre daha sağlıklı ve dostane. İnsan toplumunun en dallı budaklı meseleleriyle uğraşmak benim işim. Bu bakımdan iyi ki İngiltere'nin en sağlıklı ve en güzel toplumuna girmemişim. Beklenmedik ziyaretiniz o ortamda da bana bir iş düştüğünü gösteriyor. Şimdi lütfen şöyle bir oturun, olan bitenleri bana ağır ağır anlatın da bakalım size yardımcı olabilecek miyim."

Kafasından çok adalelerini geliştirmeye alışkın olan genç Overton'un yüzünde sıkılgan bir ifade belirdi. Okuyucularıma anlatmaya değmeyeceğini düşündüğüm bir sürü karmakarışık açıklamadan sonra genç adam tuhaf hikâyesini şöyle özetledi:

"Dediğim gibi Cambridge Üniversitesinin ragbi takımının antrenörüyüm. En iyi oyuncum da Godfrey Staunton. Yarın Oxford'a karşı oynayacağız. Dün akşam hepimiz Bentley'deki küçük bir pansiyonda toplandık. Saat 22.00'de oğlanların hepsi yataklarında mı diye odaları dolaştım, çünkü takımın formda olması için sıkı antrenmana ve uykuya çok önem veririm ben. Daha önce Godfrey'le birkaç laf ettim. Kendisi bana solgun gözüktü, canını sıkan bir şey var gibiydi. Neyin var diye sorduğumda bir şeyi olmadığını, sadece biraz başının ağrıdığını söyledi. Ben de iyi geceler dileyerek yatmaya gittim, ama kapıcıdan duyduğuma göre yarım saat sonra sakallı, çok kaba ve küstah bir adam Bay Staunton'a mektup getirmiş. Godfrey henüz yatağa gitmediği için bu mektubu odasında almış. Onu okur okumaz o kadar etkilenmiş ki küt diye düşüp koltuğuna yığılmış. Bunun üzerine kapıcı bana haber vermek istemiş, ama Godfrey onu engelleyerek bir bardak su istemiş. Su içtikten sonra kendine gelir gibi olmuş. Merdivenlerden inerek mektubu getiren adamla holde birkaç laf etmiş. Ondan sonra birlikte gitmişler. Kapıcı onların sahile koştuklarını görmüş. Ben bu sabah Godfrey'in yatağını boş ve bozulmamış gördüm. Eşyaları dün akşam gördüğüm gibi yerli yerindeydi. O kısa mektubu aldıktan sonra yabancı adamla birlikte çekti gitti. Bir daha da kendisinden bir haber alamadık. Geri döneceğini hiç zannetmiyorum. Oysa şimdiye kadar hiçbir antrenmanı kaçırmadı ve hiçbir zaman takım arkadaşlarını

yalnız bırakmadı. Gitti ve onu bir daha göremeyeceğiz, bunu hissedebiliyorum."

Bu tuhaf öyküyü Holmes büyük bir dikkatle dinledi. Sonra, "Şu ana kadar neler yaptınız?" diye sordu.

"Onu orada gören var mı diye Cambridge'e telefon açtım. Aldığım cevap, 'Hayır,' oldu."

"Bu arada tekrar geri dönmüş olamaz mı?"

"Evet, 23.15'te bir tren var."

"Ama ona binmemiş, değil mi?"

"Binmemiş. Onu gören de olmamış."

"Peki, sonra ne yaptınız?"

"Lord Mount James'e bir telgraf gönderdim. Kendisi Londra'nın en zengin adamlarından biri."

"Onun bu işle ne ilgisi var?"

"Godfrey öksüz büyüdü. Lord Mount James onun akrabası oluyor, amcası galiba."

"Yaa! Bu, meseleye yeni bir ışık tutuyor şimdi. Lord Mount James İngiltere'nin en zengin adamlarından biri, değil mi?"

"Evet, Godfrey öyle söyledi."

"Kendisi gerçekten onunla akraba mı?"

"Evet. Onun varisi. Yaşlı adam yakında seksenine basacak. Gut hastalığı vücudunu sardı. Bilardo istekasını ancak parmağının ortasıyla tebeşirleyebiliyor. Yeğeni dünyaya geldi geleli kendisine tek bir şilin vermiş değil! O kadar cimri biri, ama Godfrey nasılsa bir gün mirasa konacak."

"Lord Mount James cevap verdi mi?"

"Hayır."

"Arkadaşınız Lord'u aramış olabilir mi?"

"Dün akşam huzursuzdu. Eğer ortada para meselesi varsa zengin akrabasından yardım istemek için yanına varmış olabilir, ama duyduğuna göre o pinti adamdan para koparamayacağını biliyor. Yine de başka çaresi kalmayınca oraya gitmiştir."

"Bunu yakında görürüz. Diyelim ki genç Staunton amcasına gitti. O zaman akşamın geç saatinde gelen sakallı adamın ziyaretini nasıl açıklayalım? O gelince genç oğlan niye heyecanlandı?"

Cyril Overton yumruklarını şakaklarına bastırdı. "Aklım almıyor!" diyerek başını iki yana salladı.

"Boş verin. Bugün tamamen boşum, şu işle uğraşmak bana zevk verecek," dedi Holmes. "Siz şimdi Godfrey'i kafanıza takmadan maça hazırlanın. Anlattıklarınıza ba-

kılırsa, hâlâ meydana çıkmaması için geçerli bir nedeni olmalı. Şimdi kaldığı otele gidelim, belki kapıcıdan bir şeyler öğrenebiliriz."

Sherlock Holmes görgü tanıklarıyla dostluk kurmakta ustaydı. Bu yüzden Godfrey Staunton'un odasına girmeyi ve kapıcıyla baş başa kalarak ondan her türlü bilgi almayı başardı. Bir akşam önce gelen ziyaretçi ne nazik bir beymiş ne de bir işçi. Sıradan bir adammış. Orta halli, elli yaşlarında, sakalı kırlaşmış, solgun yüzlü ve sade giyinmiş biri. Endişeli görünüyormuş. Kapıcı onun mektubu uzatan ellerinin titrediğini görmüş. Godfrey Satunton mektubu alıp pantolonunun cebine sokmuş, adamla tokalaşmamış bile. Biraz konuşmuşlar. Kapıcı sadece 'zaman' sözcüğünü duymuş. Holdeki saat 22.30'u gösterirken iki adam anlattığımız şekilde gitmişler.

"Demek öyle," diyen Holmes Staunton'un yatağına oturdu. "Siz gündüzleri nöbet tutuyorsunuz, değil mi?"

"Evet, efendim. Nöbetim saat 23.00'te bitiyor."

"Gece nöbetçisi size kayda değer bir şey söylemedi herhalde?"

"Söylemedi, efendim."

"Bay Staunton'a bir haber götürdünüz mü?

"Evet efendim, bir telgraf."

"Yaa, bu ilginç işte! Saat kaçtı o zaman?"

"Akşamüstü, 18.00 gibiydi."

"Bay Staunton bunu aldığında neredeydi?"

"Burada, odasında."

"Telgrafı açtığında siz de yanında mıydınız?"

"Evet, efendim. Bir cevap verecek mi diye bekledim."

"Verdi mi?"

"Hayır, efendim. Bir cevap yazdı, ama onu postaneye kendisi götürdü."

"Ama o cevabı sizin yanınızda yazdı?"

"Evet, efendim. Ben şurada, kapıda duruyordum. O da masanın başındaydı ve sırtı bana dönüktü. Yazdıktan sonra bana 'Neyse, ben kendim gönderirim!' dedi."

"Telgrafı neyle yazdı?"

"Mürekkepli kalemle."

"Masadaki telgraf formunu mu kullandı?

"Evet efendim. En üsttekini."

Holmes ayağa kalktı. Formu eline alarak pencereye yürürdü ve ona iyice baktı. "Ne yazık ki kurşun kalemle yazma-

mış," diyerek omuz silkti. Düş kırıklığına uğramıştı. "Sen görmüşsündür Watson, kurşun kalem bastırılırken alttaki kâğıtta da iz bırakır. Fakat burada bir şey bulamıyoruz. Mürekkeple yazmış. Belki kurutma kâğıdına geçmiştir. Tabii ya, işte burada!" dedikten sonra kurutma kâğıdının bir parçasını koparark yazıyı bize gösterdi:

Bize yardım edin, ne olur!

"Aynaya tutalım! Şunu aynaya tutun!" diye haykırdı Cyril Overton heyecanla.

"Hiç gerek yok," diye karşı çıktı Holmes. "Kâğıt o kadar ince ki arka yüzünden okuyabiliriz. Bakın."

Kâğıdı çevirince şunu okuduk:

Bize yardım edin, ne olur!

"Godfrey Staunton'un kayboluşundan birkaç saat önce yazdığı telgraf buymuş demek. En az altı kelime eksik burada. Demek ki genç adam başına gelecek tehlikeyi anladı.

Kendini koruyacak olanın da başına gelecekti bu tehlike, çünkü 'bize' yazmış. Yani işin içinde biri daha var. O kır sakallı ve telâşlı adam kim acaba? Godfrey Staunton'la nasıl bir ilişkisi var? İkisinin de yardım istediği üçüncü kişi kim? Asıl bu soruların cevabını bulmalıyız."

"Telgraf kime gönderilmiş, ona bakalım," diye öneride bulundum.

"Aferin Watson! Bu benim de aklımdan geçti, ama telgrafın alındığına dair belge göstermedikçe postaneden bize bilgi vermezler. Bürokrasiden çekmediğimiz kalmadı zaten ...

Yine de biraz kafa yorarsak bu işin içinden çıkacağımıza inanıyorum. Siz buradayken şu masadaki kâğıtlara bir göz atmak istiyorum, Bay Overton."

Bunlar birkaç mektup, fatura ve not defterinden ibaretti. Holmes telaşlı ve sinirli parmaklarla bunları karıştırırken hepsine dikkatle baktı. "Bu arada sormak istediğim bir şey var: Genç dostunuz vücutça sapasağlamdı, değil mi? Hasta falan değildi?"

"Çok sağlıklıydı!"

"Yani siz onu hiç hasta görmediniz, öyle mi?"

"Hayır, tek bir gün bile hasta olmadı. Daha doğrusu, bir kere soğuk algınlığından yattı. Geçen yıl da dizini burktu, ama her seferinde de çabucak iyileşti."

"Dur! Bir dakika!" diye biri homurdandı. Dönüp baktığımızda kapı eşiğinde durmadan kollarını sallayan yaşlıca bir adam gördük. Eski ve siyah bir takım elbise giymişti. Beyaz kravatını gevşetmiş, başına da geniş kenarlı silindir bir şapka takmıştı. Mezarcılara ya da bakımsız köy papazlarına benziyordu. Bu gülünç kıyafetine karşın sesi o kadar gürdü ki amirane tavırları ister istemez dikkatimizi çekti.

"Siz kimsiniz ve hangi hakla beyefendinin evrakını karıştırıyorsunuz?" diye gürledi Sherlock Holmes'e.

"Ben özel dedektifim, onun kayboluşunu araştırıyorum," diye cevap verdi dostum.

"Özel dedektif mi? Demek öyle. Bu işi size kim verdi?"

"Şuradaki bey, Bay Staunton'un arkadaşı. Scotland Yard'dan gönderildi."

"İsmi neymiş?"

"Adım Cyril Overton."

"O zaman bana siz telgraf çektiniz? Benim adım Lord Mount James. Bayswater otobüsüyle gelebildiğim kadar hızlı geldim buraya. Demek dedektif tutan sizsiniz?"

"Evet, efendim."

"Ücreti de üstleniyor musunuz?"

"Dostum Godfrey bulunursa, ücreti kesin üstlenecektir."

"Bulunmazsa ne olacak?"

"O zaman ailesi üstlenir..."

"Haydi oradan!" diye haykırdı kısa boylu yaşlı adam. "Benden şilin çıkmaz, bunu bilin! Tek bir metelik bile! Anladınız mı dedektif? Onun bahsettiği aile benim çünkü!

Ben hiçbir şeyden sorumlu değilim. Eğer ölümümden sonra ona biraz para kalacaksa, bunu benim hiç boş yere para sarf etmememe borçlu. Ne sizin ne de benim işime yaramayacak şu evraklara gelince, bunları karıştırmanın hesabını mahkemede vereceksiniz."

"Harika!" diye karşılık verdi Holmes hiç bozulmadan. "Genç adamın kayboluşu hakkında bir fikriniz var mı, diye sorabilir miyim size?"

"Hayır efendim, yok! O kendine dikkat edebilecek kadar olgun. Eğer aptalca davranarak kontrolü kaybetmişse bunun sorumluluğunu üzerime almayı reddediyorum. Peşinden gitmeye de hiç niyetim yok."

"Sizin bakış açınızı tamamen anlıyorum," diye karşılık verdi Holmes göz kırparak. "Ama siz benimkini anlamıyorsunuz. Anlaşılan Godfrey Staunton parasızın teki. Onu herhalde soymak için kaçırmadılar. Anlattıklarınıza bakılırsa burada söz konusu olan Lord Mount James herhalde. Bir çetenin yeğeninizi kaçırarak ondan eviniz ve alışkanlıklarınız hakkında bilgi edindikten sonra servetinizi çalmak istemeleri düşünülemez mi?"

Aksi ziyaretçimizin suratı bembeyaz kesildi.

"Haydi canım, bunu da nereden çıkardınız? Böyle bir alçaklığı hiç aklıma getirmedim. Bu dünyada neler varmış! Ama Godfrey namusludur. Onun gibi dürüst ve güvenilir biri amcasına asla böyle bir şey yapmaz! Bu akşamdan

tezi yok ben bütün altın ve gümüş ziynetimi bankada bir kasaya saklayacağım. Siz hiç zahmet etmeyin, dedektif! Şimdi sizden yeğenimi sağ salim bulup getirmenizi rica ediyorum. Paraya gelince, beş, haydi on sterline razıyım."

Pinti ihtiyar ne kadar uysallaştıysa da işimize yarayacak bir bilgi veremedi, çünkü yeğeninin özel yaşamı hakkında çok az şey biliyordu. Elimizdeki tek ipucu telgraftaki sözcüklerdi. Bunun kopyasını alan Holmes ipucu zincirine ikinci bir halkayı eklemek için yola çıktı. Lord'la işimizi bitirdik. Bu arada Overton takımının yanına döndü. Otelin yakınında bir postane vardı. Orada arabamızı durdurduk.

"Denemeye değer," dedi Holmes. "Elimizde vekâletname olsaydı daha iyi olurdu, ama yok işte. Böyle ufak yerlerde insanların suratına pek dikkat etmezler. Deneyelim bakalım!"

"Rahatsız ettiğim için özür dilerim," dedi dostum tezgâhın ardındaki genç kıza. "Dün akşam çektiğim telgrafta ufak bir hata olmalı, çünkü cevap alamadım. Galiba altına ismimim yazmayı unutmuşum. Bir bakabilir misiniz?"

Genç kız bir sürü kontrol pusulasına baktıktan sonra:

"Saat kaçta çekmiştiniz?" diye sordu.

"Altıyı biraz geçiyordu."

"Alıcının adı?"

Holmes parmağını dudaklarına götürerek etrafına bir göz attı. "Telgraf, 'ne olur' diye bitiyordu," diye fısıldadı karşısındakine güvenirmişçesine. "Cevap gelmeyince çok merak ettim."

Genç kız paketler arasından bir formüler çıkardı.

"Bu olmalı. Hayır, altında imza yok," diyerek onu o kâğıdı tezgâh üzerinde düzleştirdi.

"O zaman bana cevap vermemesine şaşmamalı," dedi Holmes. "Tanrım, ne kadar aptalmışım! Hoşça kalın, zahmetiniz için çok teşekkür ederim! En azından kabahat bendeymiş, onu biliyorum şimdi."

Tekrar sokakta yan yana yürürken kıs kıs gülerek ellerini ovuşturdu.

"İşe yaradı mı?" diye sordum.

"Büyük bir adım daha attık. Şu telgrafı görebilmek için aklımdan yedi tane plan geçirmiştim. İlkinin tutacağını sanmamıştım."

"Nasıl bir sonuç çıkardın?"

"Bundan sonra ne yapmamız gerektiğini biliyorum."

Bir faytona işaret verdi. Arabacıya, "King's Cross istasyonuna!" dedi.

"Oldukça uzun bir yol!"

"Evet, sanırım Cambridge'e gitmemiz gerekecek. Tüm veriler bunu gösteriyor."

Gray's Inn yolundan çıkarken, "Söylesene," dedim. "Oğlanın neden kaybolduğuna dair bir teorin var mı? Şimdiye kadar giriştiğimiz vakaların hiçbirinde bu kadar gizemli bir vakaya rastlamadım ben. Zengin amcası hakkında bazı şeyler öğrenmek istedikleri için onu kaçırdıklarına inanmıyorsun, değil mi?"

"İtiraf edeyim ki Watson, bu çok uzak bir olasılık. Ben bunu söylerken ihtiyar ilgilenir belki diye düşünmüştüm."

"Bu konuda çok haklısın, ama gerçek nedeni ne sence?"

"Çeşitli nedenleri var. Bu olayın çok önemli bir maçtan bir akşam önce gerçekleşmesi ve takımın en önemli oyuncusunun o akşam kaybolması çok ilginç. Tabii hepsi tesadüf olabilir. Öyle bile olsa bu vaka beni çok cezbetti. Amatör karşılaşmalarda iddiaya girilmez, biliyorsun. Yine insanlar aralarında iddialaşabilir, ama at yarışlarında bir cins atın kaçırılması gibi amatör sporlarda insan kaçırılmaz ki! Şöyle bir şey de olabilir: Yakında büyük bir servetin mirasçısı olacak oğlanı bir çete fidye karşılığında kaçırdı belki."

"Ama bu teori telgrafla hiç örtüşmüyor."

"Çok doğru, sevgili Watson. Telgraf elimizdeki tek gerçek. Onu hep hesaba katmamız gerekir. Katmazsak hayal gücümüzü bile yitiririz. İşte bu telgrafın içyüzünü açıklamak için Cambridge'e gidiyoruz şimdi. Henüz karanlıkta yürüyoruz, ama bu akşama kadar bunun nedenini bulmazsak ya da bu konuda büyük bir adım atmazsak şaşarım doğrusu."

Eski üniversite şehrine vardığımızda hava kararmıştı. İstasyondan çıktıktan sonra bir faytona atladık. Holmes arabacıya Dr. Leslie Armstrong'un muayenehanesine gitmesini emretti. Birkaç dakika sonra ana caddedeki büyük villalardan birinin önünde durduk. İçeri haber verildi. Uzun bir bekleyişten sonra doktorun odasına alındık. Leslie Armstrong ismini daha önce duymadığıma göre mesleğimde geri kalmışım diye düşündüm. Sonradan öğrendim ki kendisi sadece Tıp Fakültesi'nin ileri gelenlerinden biri olmakla kalmayıp doğa bilimleri alanında Avrupa'da ün yapmış, değerli bir araştırmacıymış. Bu ününü bir yana bırakırsak, adam ilk bakışta karşısındakini çok etkiliyordu. Kocaman ve köşeli yüzü, saman sarısı dağınık ve gür kaşları altındaki dalgın gözleri ve öne çıkık çenesiyle granit bir heykeli andırıyordu. Doktor Armstrong sağlam karakterli, uyanık ruhlu, karşıdakini sert bakışlarıyla sindirmeye çalışan ve bununla özgüvenini bulmak isteyen bir izlenim bırakıyordu. Dostumun kartvizitini elinde tuttuktan sonra yüzünün hatları biraz yumuşar gibi oldu.

"İsminizi ve hiç onaylamadığım mesleğinizi daha önce duymuştum, Bay Sherlock Holmes."

Dostum gayet sakin bir şekilde, "Bu ülkedeki her caniyle aynı fikirde olmalısınız," diye cevap verdi.

"Canileri tasfiye etmek yönünde sarf ettiğiniz çabalar yüzünden toplumun desteğini kazansanız da bu konuda polis teşkilâtının da yeterli olduğundan eminim ben. Mesleğinizin eleştirilecek bir yanı da burnunuzu özel kişilerin sırlarına sokmak, aile sorunlarını deşmek ve sizden daha az zamanı olan kişileri rahatsız etmek."

"Haklısınız doktor, ama konuşmamız şu an için sizin bilimsel araştırmalarınızdan daha önemli. Ayrıca biz deşmek ve teşhir etmek gibi şeylerin tam aksini yapıyoruz. Özellikle kişisel meselelerin kamuya aksetmemesine çalışıyoruz, ama şimdi böyle bir olay polise yansımışsa yapılacak bir şey yok. Siz beni şimdi devlet mekanizmalarına karşı bir tampon gibi görün. Ben buraya size Godfrey Staunton hakkında sorular sormaya geldim."

"Ne olmuş ki ona?"

"Onu tanıyorsunuz, değil mi?"

"En yakın arkadaşlarımdan biridir."

"Kaybolduğunu biliyorsunuz, değil mi?"

"Ha, tüm şamata bundan kaynaklanıyormuş!" diyen adamın buruşuk suratında bir değişiklik olmadı.

"Dün akşam otelinden ayrıldı ve bir daha da kendisini gören ya da duyan olmadı."

"Geri gelir."

"Yarın üniversitenin ragbi maçı var."

"Ben bu çocuk oyunlarına önem vermiyorum. Genç adamın kaderi elbette beni çok ilgilendirir, çünkü onu tanırım ve severim ama bu ragbi oyunları falan beni aşar."

"Bay Staunton'un kişisel kaderini ben de önemsiyorum. Nerede olduğunu biliyor musunuz?"

"Hayır, bilmiyorum."

"Kendisini dün gördünüz mü?"

"Hayır."

"Bay Staunton sağlıklı mı?"

"Yüzde yüz."

"Hiç sizin hastanız oldu mu kendisi?"

"Hiç olmadı."

Holmes hemen cebinden bir fatura çıkardıktan sonra onu doktorun gözleri önünde tuttu. "O zaman Bay Godfrey Staunton'un Cambridge'deki Doktor Leslie Armstrong'a geçen ay iki yüz on şilin ödediğini gösteren şu makbuzu

bana açıklama zahmetinde bulunur musunuz? Bunu onun yazı masasındaki evrakı arasında buldum."

Doktorun öfkeden yüzü kızardı.

"Size böyle bir açıklama yapmak zorunda değilim, Bay Holmes," dedi.

Holmes makbuzu not defterinin arasına koydu.

"Resmi bir açıklama yapmayı yeğliyorsanız bir diyeceğim yok," diye ekledi. "Ama bana güveniyorsanız tüm bunlara gerek kalmaz."

"Bir şey diyemem."

"Bay Staunton'dan, Londra'dan bir mektup aldınız mı?"

"Hayır."

"Şu postacılar yok mu!" diye içini çekti Holmes yorgun yorgun. "Dün akşam saat 18.00'de size Godfrey Staunton'dan acele telgraf çekilmiş. Bunda herhalde kaçırılışıyla ilgili bir şeyler yazılıydı. Demek sizin elinize geçmemiş. Doğrusu bu ihmalkârlık affedilmez. Hemen posta idaresine şikâyette bulunacağım."

Dr. Armstrong hiddetten kıpkırmızı olmuş yüzüyle yazı masasından ayağa fırladı.

"Hemen evimi terk edin!" diye haykırdı. "İşvereniniz Lord Mount James'e söyleyin, benim ne onunla ne de ajanıyla bir işim var! Hayır Bay Holmes, tek kelime daha söylemeyeceğim!" Öfkeyle zile bastı. "Beyleri dışarı çıkar John," dedi.

Bir uşak ciddi bir yüzle bizi kapıya kadar geçirdi. Birkaç saniye sonra kendimizi yine sokakta bulduk. Holmes bir kahkaha attı.

"Bu doktor hem çok enerjik hem de çok dürüstmüş!" dedi hiç bozulmadan. "Şimdiye kadar Moriarty'nin yeteneklerine sahip bir adamla karşılaşmadım, ama bu doktor onun yerini tutabilir. Bu arada biz karaya oturduk, Watson. Şu sevimsiz şehir de içimizi kararttı. Sen şu ufak otelde bize bir oda ayırt. Benim bir işim var."

Ama bu iş Holmes'ün umduğundan da fazla sürdü. Ancak saat 21.00'e doğru döndü. Yüzü solgundu. Halsizdi ve üstü başı toz içindeydi. Açlıktan ve çok çalışmaktan bitkin haldeydi. Otelde akşam yemeği servis ediliyordu, bu onu mutlu etti. Yemekten sonra ona özgün o yarı alaycı, yarı düşünceli yüz ifadesiyle oturup piposunu yaktı. Dışarıdan gelen bir araba sesiyle yerinden fırladı. Bir çift kır atın çektiği bu kupa arabası doktorun evinin karşısında durdu.

"Üç saattir yolda bu araba," dedi dostum. "18.30'da yola çıktı, ancak şimdi dönüyor. Demek ki yaklaşık on mil yol

kat etmiş. Bu turu her gün, hatta bazen günde iki kere atıyor."

"Bir hekim olarak ev ziyareti yaptığı düşünülürse bu öyle sıra dışı bir şey değil."

"Ama Armstrong ev ziyareti falan yapmaz. Kendisi tıbbi danışman ve akademisyen. Evlere uğrayamaz, çünkü bu onu bilimsel araştırmalarından alıkoyar. Bu yorucu ziyareti neden yaptı acaba? Kimi ziyaret etti ki?"

"Arabacıya sor."

"Sevgili Watson, ilk önce ona sormadığımı nasıl düşünebilirsin? Herif doğuştan mı kaba yoksa patronunun emrine göre mi hareket ediyor bilmiyorum, ama üzerime bir köpek saldırtacak kadar küstahtı, ama köpek de arabacı da bastonumdan paylarını aldılar. Yani bana bir şey olmadı. Tabii aramız düzelmedi. Artık ona soru sormanın da bir anlamı yoktu. İstediğim tüm bilgileri avludaki cana yakın birinden aldım. Bana doktorun âdetlerini ve arabayla yaptığı düzenli ziyaretleri anlattı. Tüm bunları açıklarken köşeden gözüken araba giriş kapısının önünde durdu."

"Onu takip edebilirdin belki?"

"Harikasın Watson! Bu akşam kafan çalışıyor. Benim de niyetim aynen buydu. Şu köşedeki bisikletçi dükkânını görmüşsündür. İçeri girip bir bisiklet kiraladım. Araba gözden kaybolmadan peşine takıldım. Hemen ona yetiştim ve

yüz metre geriden takip ettim. Şehir dışına çıktıktan sonra sadece ışıklarını izledim. Bir süre toprak yolda ilerledim, derken korkunç bir olay geldi başıma. Araba birden durdu. Doktor indi ve hızlı adımlarla bana yaklaştı. Ben de ister istemez durmuştum. Orada yol çok daralmıştı. Bana biraz alaylı bir sesle arabasının bisiklet yolunu kapattığını, bu yüzden önce benim geçmemi söyledi. O tavrına hayran kalmamak mümkün değildi. Hemen bisikletime atlayarak arabayı geçtim ve ana yolda birkaç mil gittim. Sonra bir dört yol ağzında durup doktorun arabası geliyor mu diye baktım. Görünürde hiçbir şey yoktu. Herhalde yan yollardan birine sapmıştı. Şaşırmıştım. Geri dönüp baktım, ama arabayı hiçbir yerde göremedim. Fakat senin de bildiğin gibi o araba buraya benden sonra geldi. Doktorun arabasının Godfrey Staunton'un kayboluşuyla bir bağlantısı olabileceğini düşünmedim önce, ama Doktor Armstrong'u da gözden kaçırmayacaktım. Onun da kendisini gözleyenleri gözden kaybetmediğini fark ettim tabii. Bunu neden yaptığını anlayıncaya kadar içim rahat etmeyecek."

"Yarın takip etmeyi denesek?" diye önerdim.

"Ciddi misin? Düşündüğün kadar kolay olmayacak bu. Biz Cambridge'i pek tanımıyoruz. Nerede ve nasıl saklanacağız? Dün akşam bisikletle kat ettiğim yol ancak avucunun içi gibi düz! Üstelik adam da dün gece kanıtladığı gibi, hiç aptal değil. Overton'a Londra'da yeni bir şeyler olursa buradaki adresimize bildirsin diye telgraf çektim. Bize de

postanedeki genç kızın bize nezaketle kontrol defterinden ismini verdiği Doktor Leslie Armstrong'u gözlemekten başka bir iş düşmüyor. Bu doktor genç Staunton'un nerede olduğunu kesinlikle biliyor, buna kalıbımı basarım! Biz bunu onun ağzından alamazsak, kendi suçumuz! İtiraf etmeliyim ki şimdiye kadar bizi parmağında oynatmasını bildi, ama buna daha fazla izin verecek değilim, bilirsin beni!"

Yine de ertesi gün meselenin çözümüne pek yaklaşmış sayılmazdık. Kahvaltıdan sonra bir mektup geldi. Holmes gülümseyerek mektubu bana uzattı:

Bayım,

Beni bu şekilde takip etmekle sadece vakit kaybettiğinizden emin olun! Dün akşam bildiğiniz gibi sizi arabamın arka penceresinden gördüm. Yine yirmi millik bir bisiklet turu yapmak niyetindeyseniz peşime takılın. Beni gözetlemenizin de Bay Godfrey Staunton'a hiçbir şekilde yaramayacağını bilin. Sizin yapacağınız en iyi şey Londra'ya dönerek işvereninize Staunton'u bulamadığınızı söylemek olacak. Cambridge'de boşu boşuna kalmayın.

Selamlar

Leslie Armstrong

"Çok saygın bir rakip bu doktor," dedi Holmes. "Bu da merakımı gitgide arttırıyor. Hakkında daha fazla şey öğrenmeliyim."

"Arabası yine kapının önünde," diye karşılık verdim. "Demin bindi, ama önce bizim pencereye bir göz attı. Bisiklete atlayıp peşinden gitsem mi?"

"Hayır hayır, Watson! Senin zekâna ve sportmenliğine güveniyorum, ama bu doktorla başa çıkamazsın. Ben yalnız çalışırsam hedefe daha çabuk yaklaşırım. Onun hakkında değil de... Korkarım seni bu akşam yalnız bırakacağım. Bu yörede iki aylak yabancı daha çok dedikodu vesilesi olacaktır. Bu şehirde yapacak bir şeyler bulursun sen."

Ama dostum bu kez de hayal kırıklığına uğradı. Hiçbir şey elde edemeden aynı gün geri döndü. "Çok zaman kaybettim, Watson," diye açıkladı. Morali bozulmuştu. "Doktorun peşine takıldıktan sonra bütün gün o yöredeki köyleri gezdim. Cambridge'in bu yanını tanımış oldum. Chesterton, Histon, Waterbeach ve Oakington kasabalarını dolaştım. Her yeri iyice aradım, hiçbir şey bulamadım. Çift ata koşulmuş bir kupa arabasının günlük ziyareti bu gibi yerlerde gözden kaçmaz aslında. Doktor iki-sıfır önde. Bana telgraf geldi mi?"

"Evet. Ben açtım:

Trinity Koleji'ndeki Jeremias Dixon'a Pompey'i sorun.

Sen bir şey anladın mı?"

"Tabii ki! Telgraf genç dostumuz Overton'dan geliyor. Kendisine sorduğum bir soruyu cevaplamış. Ben az sonra

Bay Jeremias Dixon'a bir mektup göndereceğim. Nihayet bir sayfa çevirmiş olacağız. Bu arada, maçtan haberin var mı?"

"Evet, akşam gazetesinde ayrıntıları var. Oxford bir sayı farkla kazanmış. Şu son satırları dinle:

Açık mavililerin yenilmesi kesinlikle en iyi oyuncuları Godfrey Staunton'un eksikliğinden kaynaklandı. Bu bütün oyun boyunca hissedildi. Santra çizgisinde, hem hücum hem de savunmadaki yetersizlik sonucu forvet elemanları da bir sonuç alamadı."

"Demek dostumuz Overton'un kuşkuları boş yere değilmiş," dedi Holmes. "Ben şahsen Doktor Armstrong'la aynı fikirdeyim, ben de ragbiyle pek ilgilenmem. Bu akşam erken yatalım Watson, çünkü yarın çok şey olacakmış gibi geliyor bana."

Holmes'ü ertesi sabah gördüğümde dehşete kapıldım. Sabah karanlığında şöminenin karşısına geçmiş, parmaklarının arasında ufak bir şırınga tutmaktaydı. Aklıma en kötüsü geldi. Yüzümdeki telâşı görünce şırıngayı masaya koyarak güldü.

"Hayır hayır. Merak etme, dostum. Bu şırıngayla düşündüğün şeyi yapacak değilim. Bu, sırrımızın anahtarı olacak. Şu an tüm umutlarımı buna bağlamış durumdayım. Az önce ufak bir keşif gezisi yaptım. Sıkı bir kahvaltı yap

Watson, bugün Dr. Armstrong'un peşine düşeceğiz! Onun evine varıncaya kadar durup dinlenmek yok, ona göre!"

"Öyleyse kahvaltımızı yanımıza alalım," diye karşılık verdim. "Adam erken yola çıkacak. Arabası kapı önünde duruyor çünkü."

"Boş ver. Bırak gitsin. Ne kadar kurnaz olsa da bu kez elimden kurtulamayacak. Hazırsan aşağıya inelim de seni bir dedektifle tanıştırayım, kendisi bugün yapacağımız işte harika bir uzman."

On beş dakika sonra Holmes'ün peşinden ahıra gidiyordum. Dostum bir hücrenin tahta kapısını açtı. Dışarıya kısa bacaklı, kahverengi ve beyaz lekeli, bodur bir köpek çıktı.

"Sana Pompey'i tanıştırayım mı?" diye sordu dostum. "Kendisi tilki avında çok başarılıdır, yeter ki ona iş ver! Ee Pompey, kısa mesafe koşucusu olamasan da olgun yaştaki iki Londra'lı beye çok yardımcı olabilirsin. Bu yüzden sana şu tasmayı takıyorum. Gel bakalım oğlum, göster marifetini bize!"

Hayvanı doktorun kapısının önüne getirdi. Köpek orada bir süre etrafı koklayıp durdu. Sonra uluyup ve zincirini çeke çeke caddeden aşağı koşmaya başladı. Yarım saatte şehir dışına çıktıktan sonra kır yolunda yürümeye devam ettik.

"Bunu nasıl yaptın, Holmes?" diye sordum şaşkınlıkla.

"Çok eski bir usuldür bu. Bazen çok faydası oluyor. Bu sabah erkenden şırıngamı anasonlu suyla doldurdum. Sonra Dr.Armstrong'un evinin avlusuna gittim ve bu suyu onun arabasının arka tekerleğine sıktım. Bir av köpeği anason kokusunu bir kere aldı mı dünyanın öbür ucuna kadar onun peşinden gider. Dostumuz Armstrong bile köpeği yakasından silkip atamaz. O herif geçen akşam beni nasıl da ekti!"

Bizim köpek birden ana caddeden ayrılarak otluk bir yola saptı. Yarım mil gittikten sonra bu yol yine bir caddeye açıldı. Takip ettiğimiz iz çok geçmeden birden sağa, yani az önce terk ettiğimiz şehre doğru kıvrıldı. Böylece bir yay çizerek yine geldiğimiz yere doğru ilerledik.

"Bak, bu kestirme yol aklımızı başımıza getirdi!" dedi Holmes bıyık altından gülerek. "Köylerdeki araştırmalarımızdan sonuç elde edemeyişimize şaşmamalı, ama bu aldatıcı manevra nedendi, bilmek isterim doğrusu. Şu sağ taraftaki köy Trumpington olmalı. O zaman... Ah, doktorun arabası hızla bize doğru geliyor! Çabuk Watson, çabuk! Yoksa fırsatı kaçıracağız."

Dostum bir kapının üzerinden atlayarak kırlık araziye çıktı. Pompey de onun arkasından gitti. Tam bir çalılığın arkasına saklanmıştık ki araba hızla önümüzden geçti. Bir an içinde Bay Armstrong'u şöyle bir gördüm. Omuzları öne

sarkmış, başını elleri arasına almıştı. Çok üzgün olduğu o kadar belli oluyordu ki! Dostumun suratına baktığımda bunu onun da fark ettiğini anladım.

"Korkarım araştırmamız kötü sonlanacak," diye mırıldandı. "Az sonra anlayacağız. Haydi, Pompey! Ah, tarladaki ufak eve *gidiyor.*"

Hedefe vardığımızdan hiç şüphem yoktu. Pompey uluyarak araba tekerleklerinin iz bıraktığı bahçe kapısının önünde ileri geri gidip geliyordu. Holmes köpeği çite bağladı ve yürümeye devam ettik. Dostum evin ahşap kapısına vurdu. Biraz bekledikten sonra bir daha vurdu. Ne cevap veren oldu ne de kapı açıldı, ama ev boş değildi çünkü içerden kulağımıza hafif bir gürültü geldi. Derinden ve çaresiz bir inlemeydi bu! Anlatılamayacak kadar üzüntülü bir sesti. Holmes kararsız kaldı ve geldiğimiz yola doğru baktı. Kır atlı kupa arabası eve yaklaşıyordu. Evet, yanılmıyorduk!

"Doktor geri geliyor!" diye seslendi dostum. "O gelmeden burada ne olduğunu öğrenmek zorundayız!"

Hemen kapıyı açıp içeri daldık. İnleme daha da şiddetlendi ve ağlamaya dönüştü. Ses üst kattan geliyordu. Dostum hemen merdivenlerden yukarı çıktı, ben de onu takip ettim. Holmes aralık kapıyı itiverdi ve manzarayı görünce şok olduk.

Genç ve güzel bir kadın yatakta hareketsiz yatmaktaydı. Evet, ölmüştü. Karmakarışık, altın sarısı saçları solgun yüzünü çevreliyordu. Ardına kadar açılmış mavi gözleri tavana dikilmişti. Yatağın ayak ucunda diz çökmüş ve yüzünü ölünün giysilerine gömmüş genç bir adam sarsıla sarsıla ağlıyordu. Öyle acı içindeydi ki ancak Holmes elini yavaşça onun omzuna koyduğunda bizi fark etti.

"Siz Bay Godfrey Staunton'sunuz, değil mi?"

"Evet. Evet, ama çok geç kaldınız. Öldü o."

Zavallı delikanlı öyle perişandı ki yardım istediği doktorlar olmadığımızı kendisine anlatamadık. Holmes birkaç kelimeyle onun ortadan kayboluşunun arkadaşları arasında ne kadar panik yarattığını açıklamaya çalışırken merdivende ayak sesleri duyuldu. Az sonra içeriye Armstrong girdi. Üzgün bir tavırla bize dönerek, "Eh beyler, istediğinizi elde ettiniz sonunda," dedi. "Geldiniz de ne oldu? Şimdi ölünün yanında sizinle tartışacak değilim, ama genç olsaydım bu canavarca davranışınızı cezalandırmaktan geri kalmazdım."

"Özür dilerim Bay Armstrong, sanırım iyi niyetli davranışlarımız yanlış anlaşıldı," dedi dostum alçakgönüllülükle. "Bizimle aşağı gelirseniz bu konuyu konuşur, bu can sıkıcı olayı aydınlığa kavuştururuz."

Öfkeli doktor isteksizce peşimizden aşağıdaki oturma odasına geldi.

"Evet?" diye sordu asık suratla.

"Öncelikle hiç hoşlanmadığım Lord Mount James tarafından görevlendirildiğimi sanmayın sakın. Eğer bir insan kaybolmuşsa, onun nerede olduğunu bulmak ya da başına ne geldiğini öğrenmek benim mesleki zorunluluğum. Bunu çözer çözmez benim işim biter ve bir cinayet işlenmediği sürece bu işi gizli tutmaya çalışırım. Meselenin kamuya yansıması hiç istemediğim bir şey. Şu ana kadar kimse yasaları çiğnemediğine göre tüm bu olayları basından uzak tutacağıma da güvenmelisiniz."

Armstrong, Sherlock Holmes'ün yanına gelerek elini sıktı.

"Dürüst bir insansınız. Sizi yanlış tanımışım. Zavallı Staunton'u yalnız bıraktığım için şimdi vicdan azabı çekiyorum. Bu arada sizi tanımış oldum. Sizin yaptığınız gibi ben de açık konuşacağım. O zaman meseleyi birlikte çözeriz. Geçen yıl Godfrey uzun süre Londra'da bir pansiyonda kaldı. Pansiyonun sahibinin kızına âşık oldu ve hemen onunla evlendi. Kız hem güzeldi hem de zeki. Kocasını utandıracak bir kadın değildi yani. Godfrey şu fosilleşmiş Mount James'in tek varisiydi. Ne var ki Lord bu evliliği duyarsa oğlan kesinlikle mirasa konamayacaktı. Ben bu delikanlıyı tanırım ve iyi huyları nedeniyle çok severim. Bu işin gizli kalması için tüm olanaklarımı seferber ettim, çünkü bunu bir duyan olursa çok geçmeden herkesin diline düşerdi. Godfrey'in ağzını sıkı tutması sayesinde önce hiç kimse bir şey fark etmedi. Bu sırrı bir

ben bir de şu anda Trumpington'da çalışan hizmetçi bir kız biliyordu, ama sizin de tanık olduğunuz gibi her şey ortaya çıktı. Godfrey'in eşi bir süre önce tüberküloza yakalandı. Ölümcül safhadaydı. Zavallı Godfrey üzüntüden deliye döndü. Buna rağmen şu aptalca maç için Londra'ya gitmek zorundaydı. Oynamamak için açıklama yapması gerekecekti, ama bu kez sırrı meydana çıkacaktı. Bu yüzden bana telgraf çekerek elimden geleni yapmamı rica etti. İşte elinize nasıl geçtiğini bilemediğim o haberin içeriği buydu. Karısının ölmek üzere olduğunu bu delikanlıya söylemedim tabii. Nasılsa onun yapabileceği bir şey yoktu. Fakat kızın babasına bir mektup yazarak tüm gerçeği anlattım. O da akılsızca davranarak bunu Godfrey'e aktarmış. Oğlan da deliler gibi kapağı buraya attı işte. Karısının ayaklarına kapandı ve bir daha da yerinden kıpırdamadı, ta ki bu sabah genç kadın ölünceye dek. Hepsi bu, Bay Holmes. Sizin ve dostunuzun ağzından tek laf çıkmayacağına inanıyorum ve bunun için gerçekten seviniyorum."

Holmes doktorun sağ elini iki eliyle sıktı. Sonra bana usulca, "Gel Watson," dedi. Matem evinden çıkıp kendimizi donuk kış gününün solgun güneşine attık.

Abbey Grange Vakası

1897 yılının buz gibi bir Aralık sabahında uyurken biri omzuma dokundu. Bu Sherlock Holmes'den başka kim olabilirdi? Üzerime eğilirken elinde tuttuğu mumun ışığı yüzünü aydınlattı. Çok heyecanlı ve huzursuzdu. Bu da bizi yeni bir maceranın beklediğinin işaretiydi.

"Gel Watson, çabuk ol!" diye seslendi. "Oyun başlıyor. Laf etme şimdi! Giyin ve gel!"

On dakika sonra bir arabaya atlamış, sessiz sokaklarda Charing Cross tren istasyonuna doğru yol alıyorduk. Kış havasının hüküm sürdüğü şehirde gün ağarmaya başlamıştı. Londra'nın bu yoğun sisinde işçi olduğunu düşündüğüm birinin karaltısı gözüme çarptı. Holmes paltosuna sarınmış, sessizce oturuyordu. İkimiz de daha kahvaltı yapmadığımız için bu soğuk havada aklıma başka bir şey gelmiyordu. Kent'e giden trene binmeden önce istasyonda birer çay içtik. Pencerenin yanındaki yerlerimizi aldıktan

ve tekerlekler dönmeye başladıktan sonra ancak kendimize gelebildik. Holmes cebinden bir pusula çıkararak bana okudu:

Abbey Grange, Marsham, Kent

Sevgili Bay Holmes,

Çok heyecanlı olacağına hiç kuşkumun olmadığı bir olayda bana yardım ederseniz çok sevinirim. Aslında bu tam size göre bir vaka. Hanımefedi'yi serbest bırakmamızın dışında hiçbir şeye dokunulmadı. Her şey nasıl bulduysak öyleduruyor. Lütfen bir dakika bile kaybetmeden gelin, çünkü Sör Eustace'ı daha fazla tutamayacağım.

Stanley Hopkins

"Hopkins şimdiye kadar yedi kez yardımımı istedi," dedi Holmes. "Her zaman geçerli nedenlerle hem de. Hepsi senin koleksiyonuna girecek cinsten yani, Watson. Açıkçası hikâyelerinde hoşuma gitmeyen bir şey var, Watson. Sen olayları bir hikâyecinin bakış açısıyla ele alıyorsun maalesef. O yüzden öğretici, hatta ilerde bu alanın klasiklerinden sayılabilecek kitaplar yazamıyorsun. Olaylara açıklık gerektiren bazı şeyleri üstünkörü geçip duygusal ayrıntılara yoğunlaşıyorsun. Bu okuyucuyu heyecanlandırsa da ona bir şey öğretmez."

"O zaman niye kendin yazmıyorsun?" diye sordum. Biraz bozulmuştum.

"Bir gün onu da yapacağım Watson, ama bildiğin gibi şu sırada çok meşgulüm. Yine de bütün maceralarımı tek bir kitapta toplamak niyetindeyim. Şimdi uğraşacağımız vakada ise bir cinayet söz konusu galiba."

"Yani sence Sör Eustace öldü mü?"

"Evet, öyle düşünüyorum. Hopkins'in heyecanı yazısına yansımış. Yoksa o kolay telâşlanan biri değildir. Evet, bence burada şiddet kullanılmış. Cesedi de bizim incelememiz için bekletiyorlar. Bu bir intihar olsaydı, Hopkins bana başvurmazdı. Hanımefedi'nin serbest bırakılmasına gelince, bu trajedi gerçekleşirken odasında kilitli kaldı herhalde. İşimiz üst sınıf kişilerle, Watson. Baksana, kâğıt çok kaliteli. E ve B harflerini taşıyor, bu bir aile arması! Adres güzel harflerle basılmış. Hopkins ününü kaybetmek niyetinde değil anlaşılan. İlginç bir akşamüstü olacak bizim için. Cinayet dün gece yarısına doğru işlenmiş."

"Bunu da nereden çıkardın?"

"Tren tarifesini inceledim, ona göre zamanı hesapladım. Yerel polis Scotland Yard'ı haberdar etmiş olmalı. Bunun üzerine Hopkins yola çıktı ve sonra bana telgraf çekti. Bu bütün bir geceyi alır... İşte geldik, Chislehurst İstasyonu. Yakında tahminlerde bulunmaktan kurtulacağız."

Birkaç mil boyunca daracık köy yollarından geçtik. Sonra bir parkın önünde durduk. Kapıyı yaşlı bir bekçi açtı. Avurtları çökmüş yüzünde büyük bir felaketin bıraktığı

dehşetin izleri okunuyordu. Parkın içinden geçen, yaşlı karaağaçlarla çevrili yoldan çok güzel, tek katlı, girişi sütunlarla dolu ve odaları geniş bir eve vardık. Binanın orta bölümü çok eski zamandan kalmaydı. Dış duvarlarını sarmaşıklar bürümüştü. Geniş pencereleri restore edildiğinin birer kanıtıydı. Evin bir kanadı tamamen yeniden yapılmıştı. Genç ve adaleli Hopkins bizi kapıda karşıladı.

"İyi ki geldiniz, Bay Holmes! Tabii siz de, Doktor Watson. Şu andaki durum size telgraf gönderdiğim zamanda olmuş olsaydı sizi hiç rahatsız etmezdim, çünkü Lady kendine geldi ve öyle şeyler anlattı ki artık bize yapacak bir iş kalmadı. Lewisham Çetesi'ni hatırlıyor musunuz?"

"Şu üç Randall mı?"

"Evet. Baba ve iki oğlu. Bu işi onlar yaptı, hiç şüphem yok. On dört gün önce Sydenham'da bir numara çevirdiler. Onları gören de oldu. Kimlikleri saptandı. O olaydan sonra yine bu civarda başka bir olaya karışmaları çok soğukkanlı olduklarını gösteriyor. Ama bu sefer gayet açık bir olay."

"Demek Sör Eustace öldü?"

"Evet, ocak demiriyle kafasına vurulmuş. Karısı Lady Brackenstall kahvaltı odasında. Zavallı kadın! Bu onun için çok acı bir şey olmalı. Ölü gibi görünüyordu. Siz evin hanımıyla tanışıp onu bir dinleyin isterseniz. Ondan sonra birlikte yemek odasını araştırırız."

Lady Brackenstall sıradan bir kadın değildi. Ben böyle düzgün bir yüz hatlarına ve böyle bir kadınsı cazibeye çok ender rastladım. Saçları altın sarısı, gözleri maviydi. Bu feci olaydan sonra suratı biraz solgun ve üzüntülü olmasa ten renginin de çok güzel olacağından emindim. Hem ruhsal hem de fiziksel olarak ne denli acı çektiği belli oluyordu. Bir gözünün üstündeki mor şişliği oda hizmetçisi su ve sirkeyle karıştırılmış toprakla indirmeye çalışıyordu. Lady divanda bitkin vaziyette yatıyordu, ama biz odaya girer girmez hareketlerindeki ve bakışlarındaki uyanıklık cesaretinden bir şey kaybetmemiş olduğunu gösteriyordu. Mavi ve gümüş renkli bir sabahlık giymişti. Divanın kenarına altın işlemeli, siyah bir gece elbisesi atılmıştı.

Yorgun bir sesle, "Ben olanları anlattım, Bay Hopkins," dedi. "Siz tekrar etseniz, olmaz mı? Madem gerekli görüyorsunuz, o zaman şu beylere her şeyi bir daha anlatayım bari. Yemek odasına bakmış mıydınız?"

"Önce her şeyi sizin ağzınızdan dinlemelerini daha uygun gördüm," diye yineledi Hopkins.

"Artık her şeyi yoluna koyarsanız çok sevineceğim. Kocamın hâlâ yan odada yatması feci bir şey benim için."

Bütün vücudu titrerken kısa bir süre yüzünü ellerine gömdü. Bu sırada sabahlığının geniş kolu aşağıya sıyrıldı ve kolunda iki kırmızı leke göründü. Holmes şaşkınlıkla,

odaları var, arkaya doğru gidilince mutfağa geçilir. Onun üstünde de bizim yatak odamız var. Oda hizmetçim Theresa benim odamın tam üstünde kalıyor. Evde başka kimse yok. Buradaki bir gürültü yan binalardan duyulmaz. Hırsızlar bunu biliyordu herhalde yoksa yaptıklarına cesaret edemezlerdi.

Sör Eustace 22.30'a doğru odasına çekildi. Hizmetçiler uyumuştu. Sadece Theresa uyumamıştı. Ona ihtiyacım olabilir diye çatı katındaki odasında bekliyordu. Ben de 23.00'e kadar bu odada kitap okudum. Sonra her şey yolunda mı diye tüm odaları dolaştım. Ben bunu hep yaparım, çünkü dediğim gibi, Sör Eustace'a güvenim yoktu. Önce mutfağa, sonra kilere, daha sonra silah ve bilardo odasına baktım. Oradan oturma odasına geçtim. Son olarak da yemek odasına geldim. İçeri soğuk hava girdiği için kalın perdeyle örtülü pencereyi kapamak istedim. Perdeyi yana sıyırdığımda karşıma geniş omuzlu ve kır saçlı bir adam çıktı. Pencereden içeri girmiş olmalıydı. Oranın penceresi Fransız tipi büyük bir pencere ve verandaya açılır. Elimde yanan bir mum vardı. Onun ışığında pencereden iki adamın daha içeri girdiğini gördüm. Geri çekildim, ama adam bir eliyle bileğimden yakalarken öbür eliyle boğazımı sıktı. Ağzımı açıp bağıracaktım ki adam gözümün üstüne bir yumruk patlatarak beni yere yıktı. Birkaç dakika baygın kalmış olmalıydım. Tekrar kendime geldiğimde adamların, hizmetçileri çağırmak için kullandığım zilin ipini keserek beni onunla yemek masasının başındaki meşeden yapıl-

ma ağır iskemleye bağlamış olduklarını gördüm. Öyle ki hiçbir yerimi kıpırdatamıyordum. Ağzıma da bir mendil tıkmışlardı, hiç ses çıkaramadım. Aynı anda talihsiz kocam içeri girdi. Gürültüleri işitmiş olmalıydı. Böyle bir sahneye karşı hazırlıklıydı anlaşılan, çünkü gömlek ve pantolon giymişti. O çok sevdiği karaçalı sopası da elindeydi. Bir hamlede hırsızlardan birinin üstüne atıldı, ama diğer iki hırsızdan yaşlı olanı ocak demirini kaptığı gibi Sör Eustace'ın kafasına müthiş bir darbe indirdi. Kocam bağırmaya bile fırsat bulamadan sırt üstü düşüp kaldı, bir daha da kımıldamadı.

Ben yine bayıldım, ama bu kez sadece bir dakika sürdü. Gözlerimi tekrar açtığımda yandaki raftan gümüş takımlarının çalındığını fark ettim. O rafta ağzı açılmış bir şişe şarap duruyordu. Her birinin elinde bir bardak vardı. Yaşlı ve sakallı bir adamla iki delikanlı ki adamın oğulları olabilirler, fısıltıyla konuştular. Sonra kımıldayıp kımıldamadığımı saptamak üzere üzerime eğildiler. Sonra da geldikleri pencereden çıkıp gittiler. Gitmeden önce de pencereyi dışarıdan kapadılar. On beş dakika sonra ben ağzımdaki tıkacı çıkartabildim ve Theresa'yı yardıma çağırdım. Öbür hizmetçiler de uyandı. Hemen karakola haber verdik, onlar da Londra'yla bağlantı kurdu. Başka bir şey bilmiyorum ben. Umarım bu olayı bir daha anlatmak zorunda kalmam."

"Sizin soracağınız bir şey var mı, Bay Holmes?" diye bilmek istedi Hopkins.

ma ağır iskemleye bağlamış olduklarını gördüm. Öyle ki hiçbir yerimi kıpırdatamıyordum. Ağzıma da bir mendil tıkmışlardı, hiç ses çıkaramadım. Aynı anda talihsiz kocam içeri girdi. Gürültüleri işitmiş olmalıydı. Böyle bir sahneye karşı hazırlıklıydı anlaşılan, çünkü gömlek ve pantolon giymişti. O çok sevdiği karaçalı sopası da elindeydi. Bir hamlede hırsızlardan birinin üstüne atıldı, ama diğer iki hırsızdan yaşlı olanı ocak demirini kaptığı gibi Sör Eustace'ın kafasına müthiş bir darbe indirdi. Kocam bağırmaya bile fırsat bulamadan sırt üstü düşüp kaldı, bir daha da kımıldamadı.

Ben yine bayıldım, ama bu kez sadece bir dakika sürdü. Gözlerimi tekrar açtığımda yandaki raftan gümüş takımlarının çalındığını fark ettim. O rafta ağzı açılmış bir şişe şarap duruyordu. Her birinin elinde bir bardak vardı. Yaşlı ve sakallı bir adamla iki delikanlı ki adamın oğulları olabilirler, fısıltıyla konuştular. Sonra kımıldayıp kımıldamadığımı saptamak üzere üzerime eğildiler. Sonra da geldikleri pencereden çıkıp gittiler. Gitmeden önce de pencereyi dışarıdan kapadılar. On beş dakika sonra ben ağzımdaki tıkacı çıkartabildim ve Theresa'yı yardıma çağırdım. Öbür hizmetçiler de uyandı. Hemen karakola haber verdik, onlar da Londra'yla bağlantı kurdu. Başka bir şey bilmiyorum ben. Umarım bu olayı bir daha anlatmak zorunda kalmam."

"Sizin soracağınız bir şey var mı, Bay Holmes?" diye bilmek istedi Hopkins.

"Şu anda yok. Lady Brackenstall'ın sabrını taşırmak istemiyorum. Yemek odasına geçmeden önce..." Dostum hizmetçiye dönüp, "Siz ne gördünüz ve neler yaptınız, duymak istiyorum," dedi.

"Ben o adamları daha eve girmeden önce gördüm," diye açıkladı Theresa. "Yatak odamın penceresi önünde oturmuştum ki ay ışığında şu karşıdaki kapıcı kulübesinin önünde üç kişi gördüm, ama pek aldırmadım. Bir saat sonra hanımın çığlığını işittim. Hemen aşağı indim ve zavallı kuzucuğumu anlattığı şekilde buldum. Kocası kanlar içinde yerde yatıyordu, beyni parçalanmıştı. Bunu yakından gören eli kolu bağlı bir kadın aklını oynatırdı eminim, ama bir zamanların Adelaide'li Bayan Mary Fraser'i nasıl cesursa şimdiki Abbey Grange'lı Lady Brackenstall da öyleydi. Şimdi beni yeterince dinlediniz, efendim. Bırakın da yaşlı Theresa hanımını odasına çıkarsın, çünkü onun dinlenmeye ihtiyacı var."

İri yarı kadın bir anne şefkatiyle hanımının koluna girerek onu odadan dışarı çıkardı.

"Hayatı boyunca Hanımefedi'ye o bakmış," dedi Hopkins. "Ona dadılık etmiş. On sekiz ay önce Avustralya'dan İngiltere'ye birlikte gelmişler. Adı Theresa Wright. Bana kalırsa özel bir kişilik, böylesi zor bulunur. Şuradan buyurun, Bay Holmes."

Holmes'ün heyecan dolu ilgisi uçup gitti sanki. Bir suçun gizli bir yanı kalmamışsa artık dostumun merakını uyandırmazdı, bunu biliyordum. Elbette henüz bir tutuklama gerçekleşmemişti, ama sıradan canilerin peşine düşmek anlamsızdı. Kendini kızamık ya da boğmaca hastalığında danışmak için çağrılmış bir hekim gibi hissediyor olmalıydı. Artık öfkesini gözlerinden okuyordum. Yine de yemek odasındaki korkunç sahnenin dikkatini çektiğini ve bu olaya ilgisini canlandırdığını hissettim.

Kocaman ve havadar bir salona girdik. Tavanı yontma figürlerle süslü, duvarları meşe kaplamalıydı. Bir sıra geyik kafasıyla çok kıymetli eski silahlar bu duvarları süslemekteydi. Kapının tam karşısında bize anlatılan şu Fransız tipi pencere bulunuyordu. Sağ taraftaki üç küçük pencereden soğuk kış gününde parlayan güneşin ışığı içeriye sızmaktaydı. Sol tarafta üzerinde oyma figürlerin bulunduğu koskoca bir şömine, onun önünde de meşeden ağır bir koltuk bulunuyordu. Bu koltuğun ayakları ara çubuklarla sağlamlaştırıldığı gibi arkalığındaki oyma deliklerden geçirilen kırmızı bir kordon ön tarafta çaprazlaştırılarak her iki yana düğümlerle tutturulmuştu. Hanımefedi'yi serbest bırakırken bu kordon kendiliğinden aşağı kaymış olmalıydı, çünkü kesmeye gerek kalmamıştı. Bu ayrıntılar aslında daha sonra gözümüze çarptı. İlk aşamada tüm dikkatimizi şöminenin önündeki kaplan postunun üzerinde boylu boyunca yatmakta olan karaltıya verdik.

Bu kırk yaşlarında, iri yarı bir adamın cesediydi. Sırt üstü yatmış, tavana bakıyordu. Kısa kesilmiş siyah bıyığı ve sakalı arasından sırıtan dişleri korkunç görünüyordu. Çaprazladığı, kaskatı kesilmiş kollarını ölüm kalım savaşı verdiği sırada yukarı kalırmış olmalıydı. Hemen yanı başında da karaçalı sopası vardı. Sör Eustace esmer, kargaburunlu, yüz hatları düzgün bir erkekti. Ölmeden önce şeytani bir ifade takınmış yüzünde öfke ve nefret okunuyordu. Gürültüyü işittiğinde yatağında yatıyor olmalıydı, çünkü üzerinde el yapımı, çok şık bir pijama vardı, üzerine bir pantolon çekmişti, ama ayakları çıplaktı. Kafasında müthiş bir yara vardı. Korkunç bir darbeyle yere yıkılışına bütün oda tanık olmuştu. Yanında da darbe nedeniyle eğilen ocak demiri görülüyordu. Holmes adamın kafasını paramparça etmiş olan bu demiri dikkatle incelerken, "Yaşlı Randall ayı gibi bir adam olmalı," diye söylendi.

"Yabana atılır cinsten değil o adam," diye ekledi Hopkins. "Hakkında bazı belgeler var elimde."

"Herhalde bu herifi yakalamanız zor olmayacak."

"Hiç olmayacak. Zaten gözlüyorduk kendisini. Bazı ipuçları onun Amerika'ya kaçtığını gösteriyordu, ama şimdi burada olduğundan ve bir çeteyle çalıştığından eminiz. Her rıhtıma bir nöbetçi koyduk. Ayrıca bu akşama kadar da onun yakalanmasına yardım edenlere ödül vereceğimizi duyuracağız. Ama anlamadığım bir şey var; niye böylesine delice bir işe kalkıştılar? Hanımefedi'nin onları tanıyaca-

ğını ve bu sayede bizim de kendilerini yakalayacağımızı tahmin edebilmeliydiler."

"Çok doğru. Kadını öldürselerdi daha mantıklı olurdu."

"Belki de kadının çabuk ayılmayacağını düşündüler," diye söze karıştım.

"Mümkün," dedi dostum başını öne eğerek. "Ayılmadığı sürece onu öldürmeye gerek yoktu. Bu zavallı adam hakkında ne biliyorsun, Hopkins? Hakkında acayip şeyler söyleniyor."

"Ayıkken iyi adammış, ama sarhoşken, bazen de kendini bilmeyecek kadar içtiği zamanlarda tam bir iblis kesiliyormuş. Evet, sanki ruhunu şeytana satıyormuş. İşte o zaman çevresindekilere yapmadığını bırakmıyormuş. Edindiğim bilgilere göre, soylu ve zengin biri olmasına rağmen birkaç kez polisle dalaşmış. Bir kere de bir köpeğin üzerine benzin döküp onu yakmış! Üstelik bu Lady Brackenstall'ın köpeğiymiş! Bu meseleyi zar zor kapattılar. Bir seferinde de şu hizmetçi kıza, Theresa Wright'a bir sürahi fırlatmış. Sonunda da kavga çıkmış tabii. Yani o olmadan evde her şey sakinmiş, herkes memnunmuş. Şimdi de ne buldunuz?"

Holmes yere diz çökmüştü ve Hanımefedi'yi bağlayan kırmızı kordonun düğümüne bakıyordu. Düğümü, özellikle de soyguncuların kopardığı kordonun zayıflamış ucunu dikkatle inceledi.

"Bunu hızla çekip koparmışlarsa mutfaktaki zilin çalmış olması gerekir," dedi.

"Kimse duyamazdı ki! Mutfak evin arka tarafına düşüyor."

"Peki, katil bunu kimsenin duymayacağını nereden biliyordu? Niye o kordonu hiç endişe duymadan, hızla çekip kopardı?" diye sordu Holmes ısrarla.

"Çok haklısınız, Bay Holmes! Aynı soruyu ben de kendime sordum. Herifin bu evi iyi tanıdığına hiç şüphe yok. Hizmetçilerin o saatte uyuduğunu ve mutfakta çalan zili duyamayacağını biri ona söylemiş olmalı. Belki de hizmetçilerden biri katilin suç ortağı? Olamaz mı yani? Sekiz tane hizmetçi var, aslında hepsi dürüst insanlar."

"Tüm ayrıntılara göz atarsak bu durumda en şüpheli olan kafasına sürahi fırlatılan hizmetçi, ama o bugüne kadar hanımından hep iyilik gördüğü için böyle bir nankörlükte bulunmaz herhalde. Neyse, bu o kadar önemli bir şey değil. Siz Randall'ı yakalarsanız, suç ortaklarını da enselersiniz. Hanımefedi'nin anlattıkları oldukça inandırıcı. Şimdiye kadar bulduklarımıza baktığımızda bu konuda bir tanığa gerek yok."

Dostum Fransız tipi pencereyi açıp dışarı baktı. "Ayak izi yok," diye açıkladı. "Ama bu zemin demir gibi sert, iz olsa da görülmez zaten. Gördüğüm kadarıyla şöminenin üzerindeki mumlar da yakılmış."

"Evet, soyguncular yollarını hem onlar hem de Lady Brackenstall'ın elinde tuttuğu mumun ışığı sayesinde bulmuş olmalılar."

"Peki, ne alıp götürmüşler?"

"Fazla bir şey almamışlar. Sadece yan raflardan birkaç gümüş takım gitmiş. Lady Brackenstall'a göre Sör Eustace'ın ölümü onları ürkütmüş, onun için bütün evi soyamamışlar."

"Bu da bir gerçek. Yine de gördüğüme göre şarap içmişler."

"Sinirlerini yatıştırmak için."

"Tabii. Şu raftaki üç bardağa dokunmamışlar anlaşılan?"

"Hayır, ama şişe bıraktıkları yerde duruyor."

"Şuna bir yakından bakalım. Bu da ne?"

Üç bardak gerçekten de yan yanaydı. Üçüyle de şarap içilmişti ve birinin dibinde biraz tortu vardı. Üçte ikisi hâlâ şarapla dolu şişe ve şarabın rengini almış uzun mantarı bardakların yanındaydı. Şişenin görünüşüne ve üzerindeki toza bakılırsa canilerin içtikleri şey sıradan bir şarap değildi. Holmes'in yüzü değişiverdi. Can sıkıntısı geçip gitmişti. Parlak gözlerinde canlı bir ilgi okunuyordu şimdi. Mantarı yerinden alıp iyice inceledi. "Bunu şişeden nasıl çıkarmışlar?" diye sordu.Hopkins yarı açık bir çekmece-

yi işaret etti. İçinde birkaç masa örtüsüyle kocaman bir tirbuşon vardı.

"Lady Brackenstall bunun kullanıldığını söyledi mi?"

"Hayır, şişe açılırken onun baygın olduğunu unutmayın."

"Doğru. Kesin olan şu ki o tirbuşon kullanılmadı. Mantarı çok daha küçük bir tirbuşonla açmışlar, şu çakılardaki tirbuşonlar gibi. Onların boyu üç buçuk santimi geçmez. Mantarın üst kısmına bakarsanız onu çıkarmadan önce tirbuşonun üç kez denendiğini fark edersiniz ve mantar delinmemiş. Büyük tirbuşon kullanılmış olsaydı onu bir kerede deler geçerdi. Suçluyu yakalarsanız, bakın cebinden aksesuarlı bir çakı çıkacak mı."

"Harika!" diye seslendi Hopkins hayranlıkla.

"Ama beni asıl şaşırtan şu bardaklar. Lady Brackenstall üç adamın şarap içtiğini görmüştü, değil mi?"

"Evet, iyice hatırlıyor bunu."

"O zaman öyle olmuştur. Daha ne diye konuşuyoruz ki? Yine de Hopkins, itiraf etmelisiniz ki şu bardaklar çok ilginç! Sizce değil mi? Tamam, bırakalım bunu.

Benim gibi sıra dışı bir yeteneğe ve bilgilere sahip biri çok basit gibi görünen durumların karmaşık açıklamaları olmasına bayılır. Elbette şu bardak hikâyesi bir rastlantı. Neyse, hoşça kalın Hopkins. Sanırım size daha fazla

yardımcı olamayacağım. Siz kendi açınızdan olayı çözmüşsünüz. Randall'ı yakalarsanız bana haber verin. Yeni gelişmeler beni ilgilendirecektir hiç kuşkusuz! Gel Watson, evde yapacak daha iyi işlerimiz var."

Eve dönerken dostumun aklından bir şeyler geçtiğini fark ettim. Zaman zaman bu düşüncelerinden kurtulmak için başka şeylerden bahsediyor ve bu mesele artık umurunda değilmiş gibi davranıyordu. Derken alnı kırışıyor, gözleri dalıyor ve bu trajedi onu endişeleniyordu. Trenimiz istasyona yaklaşırken ani bir hareketle perondan inip beni de arkasından çekti.

"Kusura bakma dostum," dedi trenimizin son vagonu da virajı alıp gözden kaybolurken. "Bir endişe peşinde koşarken seni de yanımda sürüklüyorum, ama bu meseleyi kendi haline bırakamam, Watson. İçgüdülerimin hepsi bunun karşısında haykırıyor resmen. Burada doğru olmayan bir şey var. Yanlış bir şeyler var, yemin ederim! Hanımefedi'nin anlattıklarında bir problem var! Aslında hepsi mantıklı gözüküyor. Onun anlattıklarıyla hizmetçinin dedikleri de birbirini doğruluyor. Peki, ben hangi noktada bir sorun görüyorum? Neye dayanıyorum? Sadece şarap bardaklarına, o kadar! Ama bana anlatılanları kesin doğru olarak kabul etmeyip olayı ta başından, hiçbir etki altında kalmadan inceleyip önüme sürülen hikâyeyi yutmamış olsaydım, dolayısıyla düşüncelerimi yanlış yola sevk etmeseydim bu olayı çözer miydim acaba? Kesinlikle çözerdim! Chislehurst'a giden tren gelinceye kadar şu

sıraya otur, Watson! İzin ver de kanıtlarımı sunayım sana, ama lütfen daha önce hizmetçi kızın da hanımının da anlattıklarını kafandan siliver. Ben sana gerçeği açıklayacağım. Hanımefedi'nin cazibesi kararlarımızda bizi etkilemesin.

Anlattığı hikâyede hiç kuşkusuz şüphe uyandıracak bazı noktalar var ki onları soğukkanlılıkla irdelemeliyiz. Bahsettiği soyguncular iki hafta önce Sydenham'da bir mağazayı soyuyorlar. Dış görünüşlerini anlatan tarifler gazetelerde yer alıyor. Elbette uyduruk bir hikâyedeki hayalî suçluları bunlara benzetmek işten bile değil! Aslında verimli bir soygun yapan hırsızlar, çaldıklarını ortalık yatıştıktan sonra rahatça ve sakince paylaşmak ister. Yeni ve tehlikeli olabilecek ikinci bir soyguna kalkışmazlar. Hırsızların o kadar erken saatte işe kalkışmaları da pek görülmüş değildir. Ayrıca bağırmaması için bir kadına vurmaları da mantıklı sayılmaz, çünkü o zaman daha çok bağırır. Öte yandan üç adam tek bir kişiyi kolaylıkla susturabilecekken niye öldürsünler ki? Onca kıymetli ziynet eşyası dururken soyguncuların üç beş parça gümüş takımıyla yetinmiş olmaları da biraz garip değil mi? Ayrıca bu gibi insanlar bir şişe şarabın yarıdan fazlasını geride bırakmaz. Tüm bunlar biraz tuhaf değil mi? Ne diyorsun, Watson?"

"Bütün bunlar bana da inanılmaz geliyor, ama tek tek incelersek pek de imkânsız gözükmüyor. En tuhaf yanı da Hanımefedi'yi koltuğa sımsıkı bağlamaları."

"Ben öyle düşünmüyorum, dostum. Suçüstü yakalandıktan sonra ya kadını öldüreceklerdi ya da herhangi bir şekilde sessiz kalmasını sağlayacaklardı. Yine de Hanımefedi'nin anlattıklarında mantığa aykırı düşen pek çok nokta var, değil mi? Hepsinin üstüne bir de şarap bardakları meselesi çıktı."

"Nasıl yani?"

"Nasıl durdukları gözünün önünde mi?"

"Evet."

"Üç adamın şarabı bunlarla içtiği söylendi. Sen buna inanıyor musun?"

"Neden olmasın? Her birinde şarap vardı ya?"

"Ama sadece birinin dibinde tortu vardı. Dikkat etmiş olmalısın. Bu senin aklına bir şey getirmiyor mu?"

"En fazla tortu herhalde son doldurulan bardaktaydı."

"Hiç de öyle değil. Şişe tortu doluydu. Bu durumda neden iki bardaktaki şarap berraktı da üçüncüsünde bulanıktı? Bunun iki açıklaması var. Şarabı ikinci bardağa koyarken şişeyi salladılar ki tortusu yüzeye çıksın. Ondan sonra üçüncü bardağı doldurdular... Ama bu da pek olası değil. Hayır, hayır. Bence ikinci açıklama çok daha doğru."

"Neymiş o?"

"Sadece iki bardak kullanıldı. Sonra ikisinde kalan şarap üçüncü bardağa konuldu ki şarabın üç kişi tarafından içildiği düşünülsün. Böylece tüm tortu üçüncü bardağa aktı, öyle değil mi? Ben bunun böyle olduğuna eminim. Bu ufacık ayrıntıyı göz önüne aldığımızda olay sıradan bir soygun ve cinayet olmaktan çıkıp ilginç bir hal alıyor. Bu demektir ki Lady Brackenstall ve hizmetçisi gerçek katili gizlemek amacıyla bize yalan söyledi. Şimdi olayı bu açıdan bakarak yeniden araştırmalıyız. Tek yapacağımız iş bu şimdi, Watson. İşte trenimiz geliyor."

Abbey Grange'a beklenmedik dönüşümüz herkesi şaşırttı. Hopkins'in âmirine rapor vermek üzere oradan ayrılması üzerine Holmes yemek odasına el koydu. Kapıyı içeriden sürgüledikten sonra orada iki saat boyunca kendi usulünce titiz bir incelemede bulundu. Ben merakla bir köşeye çekildim ve saygın bir profesörün kıymetli açıklamalarını büyük bir dikkatle dinleyen bir öğrenci gibi dostumun her hareketini izledim. Holmes pencereleri, perdeleri, koltuğu ve kordonu uzun uzun inceledi ve hepsini sırayla yokladı. Talihsiz baronun cesedini kaldırmışlardı. Onun dışında hiçbir şeye el sürülmemişti. Şaşkın bakışlarım karşısında Holmes birden şöminenin rafına tırmanıverdi. Şimdi başının üzerinde hâlâ zilin teline bağlı olan kordonun kısa ucu sallanıyordu. Dostum kafasını kaldırarak bir süre onu inceledi, sonra ona ulaşabilmek için duvara dayalı konsola diziyle dayanarak kopuk kordonla birkaç santimlik mesafeye gelinceye dek vücudunu dikleştirdi. Derken artık

kordona değil de konsola daha yakındı. Sonunda sevinçli bir çığlık atarak yere indi.

"Bu iş bitmiştir, Watson," dedi. "Meseleyi çözdüm. Koleksiyonumuzdaki en ilginç vakalardan biri bu. Ama kafam çok yavaş çalıştı doğrusu. Nerdeyse hayatımın en büyük yenilgisini tadacaktım. Şimdi artık zincirin tamamlanmasında sadece bir iki küçük halka eksik."

"Katilleri buldun mu?"

"Katili buldum Watson, çünkü bir katil var. Şeytanın teki, aslan kadar güçlü biri bu. Şu kordonu düşünsene! Adam bir doksan boyunda, çok çevik ve elleri çok becerikli. Kafası da fena çalışmıyor, çünkü çok iyi bir senaryo yazmış. Evet Watson, buna şapka çıkarmalı. Ne var ki ardında tüm şüpheleri giderecek bir iz bırakmış: Zilin kordonu!"

"Nasıl yani?"

"Böyle bir kordonu kopartmaya çalışsan, neresinden kopar sence? Tam tele bağlandığı yerden, değil mi? Neden yedi santim altından kopsun ki?"

"Belki o yer zayıftı?"

"Çok doğru. En azından bizim incelediğimiz kordonun ucu tiftiklenmişti. Bunu bir çakıyla sağlayabilecek kadar zekiydi adamımız. Kordonun öbür ucu tiftiklenmemişti ama. Buradan gözükmüyor. Sen de şöminenin rafına tır-

manmış olsaydın, senin de gözünden kaçmazdı bu. Şimdi neler olduğunu bir düşün bakalım. Adamın kordona ihtiyacı vardı, ama bunu çekip koparırsa, zil çalacak ve herkes ayağa kalkacaktı. O zaman ne yaptı? Şömineye tırmandı, dizini konsolun çıkıntısına dayadı. O tozlu köşede bunun izi var. Cebinden çakısını çıkararak kordonu kesti. Başlangıçta oraya kadar tırmanmamıştım. Yedi santim daha istiyordu. Bundan anladım ki adam en azından benden yedi santim daha uzundu. Şu meşe koltuğun minderindeki lekeyi görüyor musun? Nedir o?"

"Kan."

"Kesinlikle. Sadece bu iz bile Hanımefedi'nin hikâyesini çürütmeye yeter. Cinayet işlenirken kendisi koltukta bağlı oturuyorsa o leke oraya nereden geldi? Hayır, hayır. Onu oraya kocasının ölümünden sonra oturttular. İddiaya girerim ki bu lekenin bir eşi de siyah elbisededir. Waterloo yenilgisiyle başladık, ama Marengo zaferiyle bu işin içinden çıkacağız. Ben şimdi şu Theresa'yla birkaç laf edeceğim. İhtiyacımız olan bilgiyi edinmek için dikkatli davranmalıyız."

Avusturalya'lı dadı kaba ve sertti. Holmes'ün tatlı sözlerle gönlünü ve güvenini kazanıp endişelerini ortadan kaldırmasından sonra kadının suskunluğunu bozması oldukça uzun sürdü. Sonunda çenesi açıldı ve son patronuna duyduğu nefreti açıklamaktan geri durmadı.

"Evet efendim, bana sürahi fırlattı. Ona eğer ağabeyi burada olsa hanımıma böyle küfür etmeye cesaret edemeyeceğini söyleyince sürahiyi başıma fırlattı. Olsun, minik kuşumu koruduğum için eline ne geçerse kafama fırlatsın, vız gelirdi! Hanımıma hep kötü davrandı o. Hanımım da şikâyet etmeyecek kadar gururludur. Kendisine yaptıklarını benim bile bilmemi istemiyordu. Bu sabah sizin de gördüğünüz kolundaki o yaradan bana tek laf etmedi, ama ben bunu şapka iğnesiyle yaptığını biliyorum. Namussuz herif! Ölünün arkasından böyle konuşulmaz ama... Tanrı beni bağışlasın, ama şeytanın ta kendisiydi o! Kendisini on sekiz ay önce tanıdığımızda dünyanın en nazik adamıydı. Bu on sekiz ay ikimize de on sekiz yıl gibi geldi. Hanımın Londra'ya ilk kez geliyordu ve bu onun ilk seyahatiydi. Hayır, o zamana kadar yuvasından hiç ayrılmamıştı. Adam unvanını, parasını ve tatlı sözlerini kullanarak onu kandırdı. Hanımın o zaman bir hata yaptı ve bunu bin kez ödedi. Ona hangi ayda mı rastlamıştık? Buraya gelişimizden hemen sonra, Temmuz ayında. Haziran'da gemiye bindik. Geçen yılın Ocak ayında da evlendiler. Evet, şimdi yine kahvaltı odasında. Tabii ki konuşabilecek durumda, ama zavallıcığa çok soru sormayın. Dayanabileceği kadar dayandı şimdiye kadar."

Lady Brackenstall aynı divana uzanmıştı, ama eskisinden daha neşeli gözüküyordu. Hizmetçisi de bizimle birlikte odaya girdikten sonra hanımının yarasını sarmaya başladı.

Lady bize dönerek, "Umarım beni bir daha dinlemeye gelmediniz?" dedi.

"Yok canım," diye cevap verdi Holmes yumuşak sesle. "Gereksiz şeylerle sizi yormak istemiyorum, Lady Brackenstall. Tüm isteğim, çok acı çektiğinize emin olduğum için sizi bundan kurtarmak. Bana dost gözüyle bakıp güvenirseniz pişman olmayacaksınız."

"Nasıl yani? Ne yapmam gerekiyor?"

"Bana gerçeği söyleyin."

"Bay Holmes!"

"Haydi Lady Brackenstall, numara yapmayı bırakın. Mesleğimde ne kadar ünlü olduğumu duymuşsunuzdur. Anlattıklarınızın hiç biri doğru değildi."

Lady ile hizmetçisi bembeyaz kesildi. Korku dolu bakışları dostuma çevrildi. "Terbiyesiz adam!" diye haykırdı dadı. "Hangi hakla hanımımın yalan söylediğini ileri sürüyorsun?"

Holmes sandalyesinden kalktı.

"Bana bir açıklamada bulunmayacak mısınız?"

"Hepsini söyledim ya!"

"Bir kere daha düşünün, Lady Brackenstall. Dürüst davransanız daha iyi olmaz mı?"

Kadının güzel yüzünde bir tereddüt okundu. Sonra yine eski tavrını takındı.

"Bütün bildiklerimi size anlattım."

Holmes omuz silkerek şapkasını aldı ve sadece, "Yazık!" dedi. Başka tek bir lâf etmeden odayı terk ettik. Evin kapısından parka çıktık ve dostum beni bir havuz başına getirdi. İçinde tek bir kuğunun yüzdüğü ufak bir daire şeklindeki yerin dışında bu havuzun suyu tamamen donmuştu. Holmes bir süre o deliğe baktı. Sonra hızla kapıcı kulübesine gitti. Orada Stanley Hopkins'e hitaben bir pusula yazıp kapıcıya verdi.

"Ya tam isabet ettireceğiz ya da ıskalayacağız. Dostumuz Hopkins'e burada bulunuşumuzun nedenini açıklamak zorundayız," dedi. "Ona şu anda her şeyi anlatmak istemiyorum. Bundan sonraki işimiz Adelaide-Southhapton gemi işletme şirketine gitmek. Yanılmıyorsam Pall Mall'ın çıkışında. Güney Avustralya'yla İngiltere arasında sefer yapan bir gemi acentesi daha var, ama biz önce işimize daha çok yarayacak olana bakalım."

Gemicilik şirketinin şefine Holmes'ün kartvizitini takdim edince uzun süre beklememize gerek kalmadı. Çok geçmeden dostum istediği tüm bilgileri elde etti. 1895 Haziran'ında, bu hatta sadece *Cebelitarık Kayası* adlı gemi

yola çıkmıştı. Yolcular listesinde Adelaide'li Bayan Fraser ile hizmetçisinin isimleri vardı. Şefin söylediğine göre bu gemi şimdi Avustralya yolundaymış. Süveyş Kanalı'nı henüz geçmiş. Gemi mürettebatı aynen 1895'teki gibiymiş. O zamanlar birinci süvari olan Jack Croker şimdi yeni gemisi *Kalın Kaya*'nın kaptanlığını üstlenmiş. O gemi de iki gün içinde Southampton limanından denize açılacakmış. Adam Sydenham'da yaşıyormuş, ama bu aralar buradaymış. Biraz beklersek onunla görüşebilirmişiz.

Holmes teşekkür edip şu anda Kaptan Croker'la görüşmek niyetinde olmadığını söyleyerek onun şöhreti ve karakteri hakkında bazı şeyler öğrenmek istedi. Sicili fevkalâdeydi. Filoda onun kadar denizden anlayan yokmuş. Görevini hakkıyla yaparmış. Geminin güvertesine çıkmadığı zamanlarda kaba kuvvet kullanmaya çok yatkınmış. Çabuk sinirlenen ve çabuk heyecanlanan bir karaktere sahipmiş, ama bunun dışında çok namuslu ve iyi bir adammış.

İşte bu bilgilerle Holmes şirketten ayrıldı. Hemen Scotland Yard'a gittik, ama binaya girmeden önce faytonda kaşlarını çatarak düşüncelere daldı. Sonra da caddenin köşesindeki Charing-Cross Postanesi'ne giderek orada bir telgraf çekti. Oradan da Baker Caddesi'ne döndük.

"Hayır, yapamadım Watson," dedi odamıza geldiğimizde. "Tutuklama emri verildikten sonra hiçbir şey o oğlanı kurtaramazdı. Hayatımda iki kez bir suçlunun suçunu ortaya çıkarırken onun yaptığı kötülükten daha beter bir kötülük

yaptım. Bu yüzden dikkatli olmayı öğrendim. Vicdanım sızlayacağına İngiliz mahkemelerine oyun oynarım, daha iyi! Harekete geçmeden önce biraz daha bilgi edinelim."

Aynı gün, akşama doğru Müfettiş Stanley Hopkins bize geldi. Olayı çözememişti.

"Galiba siz bir büyücüsünüz, Bay Holmes. Bazen insanüstü güçlere sahip olduğunuza inanıyorum. Çalınan gümüş takımının havuzun dibinde olduğunu nereden biliyordunuz, Tanrı aşkına?"

"Bilmiyordum."

"Ama bana orayı araştırmamı söylediniz."

"Demek buldunuz?"

"Evet!"

"Size yardımcı olabildiğime sevindim."

"Bana yardımcı olmadınız," diye iç çekti Müfettiş. "Aksine, şimdi her şey daha da karıştı. Bunlar nasıl hırsızlar ki çaldıkları şeyi en yakındaki havuza atıyorlar?"

"Gerçekten tuhaf bir davranış, ama ben şöyle düşündüm: Bu adamlar bu hırsızlığı asıl eylemlerini gizlemek maksadıyla yaptıysa o zaman en kısa zamanda çaldıklarından kurtulmaları gerekirdi."

"Peki, ama bu nereden aklınıza geldi?"

"Şey, sadece böyle bir ihtimal geldi aklıma. Fransız penceresine tırmanırken suyu buz tutmuş havuzu ve onun buzlanmamış kısmını gördüler. Bundan daha iyi daha iyi saklama yeri olamazdı."

"Haa, saklayacak bir yer... Şimdi anladım," dedi Hopkins. Rahatlamıştı.

"Tabii, şimdi her şeyi daha iyi görüyorum. Sabahın ilk saatleriydi, sokaklarda insanlar vardı. Katiller ellerindeki gümüş takımlarıyla görülmekten korktular. Bu yüzden onları havuza attılar. İlk fırsatta yine gelip onları oradan alabilirlerdi. Harika, Bay Holmes! Bu sizin cinayeti örtmek için hırsızlığı ön plana çıkarma teorinizden daha iyi."

"Aynen öyle. Şimdi elinizde harika bir teori var. Doğrusu, benim düşüncelerim biraz karmaşık. Yine de itiraf edin ki bu sayede gümüşleri nerede arayacağımızı bulduk."

"Tabii Bay Holmes, tabii. Tüm bunları size borçluyuz, ama bu teori çoktan yıkıldı."

"Yıkıldı mı?"

"Evet, Bay Holmes. Randall Çetesi bu sabah New York'ta tutuklandı."

"Tanrım, Hopkins! O zaman bu, adamların Kent'te cinayet işlediği teorinize tamamen ters düşüyor."

"Sormayın Bay Holmes, tam bir kâbus bu! Gerçi bu Randall Çetesi'nden başka çeteler de var. Bu işi belki de polisin henüz yakalayamadığı bambaşka bir çete yaptı?"

"Tabii, olabilir. Ne o? Hemen gidiyor musunuz?"

"Evet, Bay Holmes. Bu işi çözmeden içim rahat etmeyecek. Bana verebileceğiniz bir ipucu yok sanırım?"

"İpucunu vermiştim zaten."

"Ne?"

"Şu gümüş takımlar."

"Nasıl Bay Holmes, nasıl yani?"

"Bu da bir soru tabii. Kusura bakmayın. Bu konuyu bir daha düşünmenizi istemiştim. Belki de sonuca kendi kendinize varacaksınız. Akşam yemeğine bizde kalmaz mısınız? Hayır mı? Peki o zaman, güle güle!"

Akşam yemeği bitip de masa toplandıktan sonra Holmes yine Abbey Grange olayına döndü. Önce piposunu tazeledi. Terliklerini giydikten sonra da ayaklarını yanan şömineye uzattı. Birden kol saatine baktı.

"Yeni bir gelişme bekliyorum, Watson."

"Ne zaman?"

"Az sonra, birkaç dakika içinde. Demin Stanley Hopkins'e kötü davrandığımı fark etmişsindir?"

"Doğru olanı yaptığına eminim."

"Çok akıllıca bir cevap, dostum. Şu noktalara dikkat et: Benim bildiklerim resmi değil. Onun bildikleri resmi ya da en azından herkesin bildiği şeyler. Ben istediğim yargıda bulunabilirim, ama o bunu yapamaz. Özel izlenimlerini açığa vurursa mesleğine ihanet etmiş olur. Onu bu üzücü duruma sokamam. Kaldı ki bu konuda benim fikirlerim bile henüz tam bir açıklığa kavuşmuş değil."

"Bu ne zaman olacak?"

"Şimdi tam zamanı. Az sonra ilginç bir oyunun son sahnesine tanık olacaksın."

Holde bir gürültü duyuldu. Kapı açıldı ve içeri çok yakışıklı bir adam girdi. Oldukça genç ve uzun boyluydu. Sarı bıyıkları ve mavi gözleri vardı. Tropik ülkelerinin güneşinde bronzlaşmış gibi görünen bir yüze sahipti. İri cüssesine rağmen hareketlerindeki çeviklik onun çok güçlü olduğunu da gösteriyordu. Kapıyı kapattıktan sonra karşımızda durdu. Yumruklarını sıkmıştı ve göğsü inip kalkıyordu. Anlaşılan kafası karışıktı ve heyecanına hâkim olamıyordu.

"Oturun, Kaptan Croker," dedi dostum. "Telgrafımı aldınız mı?"

Ziyaretçimiz kendini koltuğa bıraktıktan sonra şaşkınlıkla bize baktı.

"Evet, telgrafınızı aldım ve buraya geldim. Hem de anında. Bizim yazıhanede olduğunuzu söylediler bana. Sizden kaçış yok anlaşılan. Benden bir şey saklamayın. Niyetiniz ne? Beni tutuklayacak mısınız? İçeri mi attıracaksınız? Konuşun! Benimle kedinin fareyle oynadığı gibi oynamayın!"

"Ona bir puro ver," diye emretti Holmes bana.

"Şunu dişlerinizin arasına sıkıştırın, Kaptan Croker. Biraz sinirleriniz yatışsın. Sıradan bir katil olduğunuza inansam sizinle burada oturup puro içmezdim herhalde. Benimle açık konuşun ki size yardım edeyim. Numara yapmaya kalkarsanız bu iş burada biter."

"Benden ne istiyorsunuz? Ne yapayım?"

Dün akşam Abbey Grange'da olanlar hakkında sizden bir açıklama bekliyorum. Ama gerçek bir açıklama, bunu bilin! Ne eksik ne fazla. Şunu iyi bilin ki doğru çizgiden bir santim şaşarsanız polise haber veririm. O zaman bu iş benim kontrolümden çıkar."

Denizci bir süre düşündü. Sonra koskoca eliyle dizine vurdu.

"Deneyeceğim!" dedi. "Siz sözünün eri bir adam gibi görünüyorsunuz. Tüm gerçeği anlatacağım, ama önce

şunu söyleyeyim: Bu olaya dahil olduğum için pişman değilim ve hiçbir şeyden korkmuyorum. Evet, aynı şeyleri bir daha yapardım. Bundan da gurur duyuyorum. O iblis yok mu! Elimden gelse boynunu kırardım, ama ortada Lady vardı, yani Mary Fraser. Onu asla kocasının adıyla anmayacağım. Benim yüzümden başının belâya girdiğini düşündükçe içim yanıyor, ama elimden başka ne gelirdi ki? Size her şeyi ta başından anlatayım, beyler. Ondan sonra kararı siz verin.

Biraz geriye gidelim. Galiba her şeyden haberiniz var. Onu nasıl tanıdığımı da biliyor olmalısınız. O bir yolcuydu, ben de *Cebelitarık Kayası*'nın birinci süvarisi. İlk karşılaşmamızdan sonra artık bu dünyada benim için ondan başka kimse yoktu. Bu yolculukta ona olan sevgim günden güne arttı. Aramızda hiçbir şey olmadı. Bir kadın bir erkeğe nasıl davranırsa, o da bana öyle davrandı. Bu konuda hiç şikâyet etmiyorum. Bana göre bu aşktı, ama ona göre sadece arkadaşlık. Ayrıldığımızda o özgürdü, ama ben hiçbir zaman özgür olamadım.

Bir sonraki seferden dönüşümde onun evlendiğini duydum. Birini sevdiyse niye evlenmesin? Unvan ve parayı ondan çok hak eden yok! O tüm güzellikler ve şıklıklar için yaratılmış. Evlendiği için ona lânet okuyacak kadar bencil değilim ben! Evet, ona mutluluk yolu açıldığı ve kendini meteliksiz bir denizciye kaptırmadığı için seviniyordum. Mary Fraser'ı böyle seviyordum işte! Artık kendisini bir daha göremeyeceğimi sanıyordum. Son seferimde terfi

ettirildim. Yeni gemim daha kızaktan suya inmemişti. Bu yüzden bir ay müddetle Sydenham'daki ailemin yanında kalmak zorundaydım. Bir gün bir çıkmaz sokakta yaşlı dadı Theresa Wright'la karşılaştım. Bana hanımından, onun kocasından ve her şeyden bahsetti. Şu kadarını söyleyeyim ki anlattıkları beni çılgına çevirdi. Bu ayyaş serseri onu dövüyordu! Bu herif onun pabucunun bağı bile olamazdı aslında! Theresa'yla bir daha karşılaştım. O zaman Mary'yi de gördüm ve kendisiyle pek çok kez buluştuk. Bir gün artık beni göremeyeceğini söyledi. Derken ertesi hafta denize açılacağımız haberi geldi. Ben ne olursa olsun, gitmeden önce onu bir kere daha görmek istedim. Theresa bana hep dostça davrandı. Mary'yi seviyor, kocası olacak o aşağılık heriften de en az benim kadar nefret ediyordu. Bana evi öyle ayrıntılı tarif etti ki artık içini de dışını da biliyordum. Mary akşamları zemin kattaki odada oturuyor ve saatlerce kitap okuyordu. O akşam gizlice oraya yaklaşarak pencereyi tıkırdattım. Önce açmak istemedi, ama beni sevdiğini biliyordum. O soğuk gecede dışarıda kalmama dayanamadı. Ön taraftaki büyük pencereye gelmemi fısıldadı. Oradaki pencereyi açtığını gördüm ve oradan odaya girdim. Beni öfkeden deliye döndüren şeyleri bu kez de onun ağzından dinledim. Sevdiğim kadını döven bu iblise bir kez daha lânet okudum! Tam pencerenin önünde, hiçbir şeyden habersiz, onunla birlikte duruyordum ki o namussuz paldır küldür odaya girdi ve karısına, bir erkeğin bir kadına söyleyemeyeceği kadar ağır, ağza alınmayacak küfürler savurdu. Sonra elin-

deki sopayı kaldırdığı gibi onun suratına indirdi. Ben de ocak demirini kaptım ve adamakıllı bir dövüşe giriştik. Şu koluma bakabilirsiniz, ilk yarayı ben aldım. Sıra bana geldi ve ocak demiriyle ona vurdum, kurtlanmış bir bal kabağını patlatmak gibiydi. Daha sonra yaptığıma pişman oldum mu dersiniz? Hiç pişman olmadım. İkimizden biri ölecekti sonuçta. Aslında konu sevdiğim kadının hayatıydı. O kadını bu çılgının işkencesine bırakamazdım ki! İşte böylece onu öldürdüm. Şimdi size soruyorum beyler, siz benim yerimde olsanız ne yapardınız?

Karısını döverken zavallı kadın çığlık atmıştı. Tam o sırada Theresa çıkageldi. Duvardaki rafta bir şarap şişesi duruyordu. Onu açarak Mary'ye biraz şarap içirdim, çünkü korkudan ve dehşetten yarı ölü gibiydi. Sonra bir yudum da ben içtim. Theresa ise soğukkanlılığını yitirmedi. Daha sonra onunla anlatacaklarını planladık. Bu işi hırsızlar yapmış gibi gösterdik. Dadı uydurduğumuz senaryoyu hanımına iyice anlattı. Bu arada ben de zilin kordonunu kestim. Sonra bununla Mary'yi koltuğuna sımsıkı bağladım ve çekip koparılmış hissi versin diye kordonun ucunu bıçağımla biraz zayıflattım. Katilin şömineye tırmanıp kordonu çakıyla keseceği kimin aklına gelirdi ki? Daha sonra birkaç gümüş tabak, çatal ve kaşık alarak olaya hırsızlık süsü verdim. Sonra iki kadını yalnız bıraktım. Bana on beş dakikalık bir zaman kazandırdıktan sonra yardım isteyeceklerdi. Bu arada ben gümüş takımlarını havuza attıktan sonra Sydenham'a yollandım. O akşam hayatım-

da ilk kez doğru bir şey yaptığım hissine kapıldım. İşte gerçek bu. Katıksız gerçek, Bay Holmes! Bu yolda kellemi kaybetsem de!"

Dostum hiç ses çıkarmadan bir süre daha piposunu içti. Sonra ziyaretçimizin elini sıktı. "Gerçek dışı tek bir laf etmediğinizi biliyorum, çünkü anlattıklarınızın hepsi bulduklarımı doğruluyor," diye açıkladı. "Ancak bir akrobat ya da bir denizci şömineye tırmanarak o kordonu kesebilirdi. Koltuğa sarılı kordona atılan düğümleri de ancak bir denizci atabilirdi. Lady hayatında sadece bir kez bir gemiciyle karşılaşmıştı, o da İngiltere'ye yaptığı yolculuk sırasındaydı. Bu gemici de kendisi gibi orta tabakadan biriydi. Yoksa onu sevdiğini kanıtlamak için boş yere çırpınmazdı. Gördüğünüz gibi, doğru izi bir kere yakaladıktan sonra meseleyi çözmek benim için gayet basitti."

"Polisin planımızı anlayacağını hiç düşünmemiştim."

"Anladıkları falan yok. Zaten anlayamazlardı," diye gemicinin sözünü kesti Holmes. "Dinleyin Kaptan Croker, adice provoke edildiğinize yürekten inansam da bu çok ciddi bir mesele. Hatta bunu nefsi müdafaa olarak da kabul edemiyorum. Yine de buna İngiliz mahkemeleri karar verecek. Ancak bu arada size karşı bir sempati uyandı içimde. İşte bu yüzden yirmi dört saat içinde gözden kaybolun! Kimse sizi engellemeyecek. Söz veriyorum."

"Ama çok geçmeden her şey meydana çıkacak."

"Orası öyle."

Gemici hiddetten kıpkırmızı kesildi.

"Bana ne acayip bir teklifte bulunuyorsunuz! Ben İngiliz yasalarını biliyorum. Mary'yi suç ortağı diye tutuklayacaklar. Onu mahkemede yalnız bırakacağımı, hiçbir şey olmamış gibi kaçıp gideceğimi mi sandınız? Hayır, bana ne yaparlarsa yapsınlar böyle bir şey yapamam. Bay Holmes, zavallı Mary'yi koruyun Tanrı aşkına! Mahkemelere düşmesin!"

Holmes elini ikinci kez kaptana uzattı.

"Merak etme, dostum. Ben sadece emin olmak istedim. Dürüst davrandınız. Şimdi büyük bir sorumluluk üstlenmiş durumdayım, ama Hopkins'e harika bir ipucu verdim. Bundan yararlanamazsa suç bende değil. Şimdi dinleyin kaptan, yasaları çiğnemeyelim. Siz tutuklusunuz. Watson, sen de jüri heyetisin. Bu iş için biçilmiş kaftansın doğrusu. Ben de yargıç olacağım. Şimdi sayın jüri heyeti, mahkemeyi izlediniz ve delilleri gördünüz. Tutukluyu suçlu mu buluyorsunuz, suçsuz mu?"

"Suçsuz, efendim!" dedim.

"Karar verilmiştir. Suçsuz bulundunuz Kaptan Croker! Polis başka bir kurban bulamadığı sürece benim güvencemdesiniz. Bir yıl sonra yine Hanımefedi'ye dönün. Bundan sonraki birlikteliğinizin, bu akşam burada vermiş olduğumuz kararı haklı çıkarmasını dilerim."

Şeytan Ayağı

1897 yılının Mart'ın başında Sherlock Holmes'ün demir gibi sağlam bünyesi ciddi şekilde sarsıldı. Aylarca süren yoğun bir çalışma sonunda tüm gücünü yitirmesine rağmen hiçbir şeye aldırış etmeden vücudunu harap etmeye devam etti. Kendi sağlığına hiç dikkat etmez benim dostum, ama Harley Caddesi'nde oturan ve feci bir olay sonucu Holmes'le tanışan (Belki bir gün o macerayı da anlatırım.) Doktor Moor Agar, dostuma bedensel ve ruhsal bir çöküntüye uğramaması için tüm müşterilerini reddetmesini ve iyice dinlenebilmek için kesinlikle tatile çıkmasını emretti. Onun önerilerini uygulamadığı takdirde mesleğine dönemeyeceği tehdidinden gerçekten korkan dostum hava değişimine karar verdi. Çok geçmeden Cornwall yarımadasının en uç noktasındaki Poldhubucht yakınında bir eve taşındık. Bulunduğumuz yerin kendine özgü bir manzarası vardı ve hastamın bozuk moraline tıpatıp uyuyordu. Yemyeşil bir tepeye oturtulmuş beyaz boyalı evimizin penceresinden baktığımızda, azgın dalgaların

kayalarda açtığı yarıklarla onca geminin parçalanmasına ve bir o kadar gemicinin ölümüne neden olan yarım daire şeklindeki Mounts Koyu'nun karanlık ve puslu manzarası gözlerimizin önüne serilmekteydi. Rüzgâr kuzeyden estiği zaman koy sakinleşir, gemileri barındırırdı. Fırtınaya yakalanmış yelkenli ve motorlu gemiler o zaman buraya sığınırdı. Ama rüzgarın yönü değişti mi o zaman korkunç dalgalar köpüklerini demir atmış gemilere ve kayalıklara kusardı. Aklı olan gemici bu uğursuz yere uğramazdı.

Çevremizdeki kayalıklar da tekin değildi. Doğanın ıssızlığını ilerdeki bataklığa kadar uzanan arazinin kasvetli ve koyu rengi tamamlıyordu. Arada bir göğe yükselen kilise kuleleri buranın antik bir kasaba olduğunun işaretiydi. Alüvyondan oluşmuş bu topraklarda artık yok olmuş varlıklardan kalma ender görülen taş heykellere, ilk çağlara ait acayip yapıtlara ve ölülerin küllerinden oluşmuş tepelere rastlanıyordu. Bu yörenin gizemli atmosferiyle unutulan köylerin tekin olmadığı söylentisi dostumun hayal gücünü daha çok çalıştırmaktaydı. Uzun süren yürüyüşler ve bataklıkta yalnız geçirdiği saatler vaktinin çoğunu alıyordu. Bu yörede konuşulan lehçe de onu ilgilendirmişti. Buranın dilinin Fenikeli kalay tüccarlarının konuştuğu dilden çok etkilendiği kanısındaydı. Bu teorisini kanıtlamak için bir sürü kitap istemişti ki bir anda tam kapımızın önünde beni üzen, ama onu gizleyemediği bir sevince boğan bir olay gelişti. Böylece bizim sakin ve rahat günlerimiz, Londra'dan uzaklaşmamıza neden olan o gizem dolu,

heyecanlı maceraları aratmayacak kadar ilginç bir olay tarafından allak bullak oldu.

Ben yine civardaki köylerin simgesi sayılan kilise kulelerine dönüyorum. Bize en yakını içinde birkaç yüz kişinin yaşadığı, üzeri yosun tutmuş bir kilisenin etrafında toplanan evlerin oluşturduğu bir köye, yani Tredannick Wollas'a aitti. Buradaki rahip, Bay Roundhay arkeoloji meraklısıydı ve Holmes'e kendini amatör bir arkeolog olarak tanıttı. Orta yaşlı, şişmanca ve babacan bir adamdı. Cornwall'ın tarihini de çok iyi biliyordu. Bizi evine, çaya davet etti. Orada, bu kocaman ve bomboş binada tek başına yaşayarak rahibin azıcık gelirine biraz katkıda bulunan Bay Mortimer Tregennis'le tanıştık. Rahip kiracısıyla pek az konuda hemfikirdi, ama bu ek gelirden ötürü sevinçliydi. Kiracısı zayıf, çelimsiz, gözlüklü biriydi. Kamburu varmış gibi iki büklüm yürüyordu. Rahibe yapmış olduğumuz kısa ziyaret sırasında bizler heyecanla konuşurken onun göze batar derecede suskun kalışını hâlâ anımsıyorum. Karşımızda oturmuş, gözlerini başka yere kaydırırken kendi derdine düşmüş, içine kapanık ve melankolik biri gibi gözüküyordu.

İşte bu iki adam 16 Mart Salı günü ufak oturma odamıza geldi. Oysa biz kahvaltıdan yeni kalkmış, sigaralarımızı içiyorduk. Kırlarda yürüyüşe çıkmak üzere hazırlıklarımıza başlayacaktık.

"Dün akşam çok korkunç ve sıra dışı bir şey oldu, Bay Holmes," diye söze başladı rahip. Heyecandan sesi yükselmişti. "Olay öyle inanılmaz ki siz buradasınız diye çok seviniyorum. Şu anda bize İngiltere'de sizden daha çok yardımcı olabilecek birini düşünemiyorum."

Huzurumuzu kaçıran bu adama dostça baktığım söylenemez. Oysa dostum piposunu ağzından çekti ve sahibinin emirlerini bekleyen yaşlı bir av köpeği gibi koltuğuna dimdik oturdu. Soluk soluğa kalmış ziyaretçimizle ona refakat eden rahibe koltuğu işaret ederek oturmalarını istedi. Bay Mortimer Tregennis rahibe göre daha kendine hâkim gibi gözükse de zayıf ellerinin kasılması ve kara gözlerindeki acayip parıltı onun da bir o kadar heyecanlı olduğunu gösteriyordu.

"Ben mi konuşayım mı yoksa siz mi?" diye sordu rahibe.

Holmes, "Ne olduğunu bilmesem de olayı ilk gören siz olduğunuza göre sözü size bırakmamız daha iyi olacak sanırım," diyerek ona cesaret verdi.

Alelacele giyinmiş rahiple iki dirhem bir çekirdek kiracısına bakarken ikisinin de bu cevabı beklemeyen şaşkın yüzlerine baktım.

"Yine de önce ben bir şey söyleyeyim," dedi Bay Roundhay. "Ondan sonra ne ister Bay Tregennis'ten ayrıntıları öğrenirsiniz, isterseniz de bizimle gelip bu acayip olayın gerçekleştiği yeri görürsünüz. Sizin seçiminiz. Arkadaşı-

mız dün akşamı iki erkek kardeşi Owen, George ve kız kardeşi Brenda'nın oturdukları evde, yani Tredannick Wartha'da geçirdi. Saat 22.00'yi geçerken onların yanından ayrıldı. Kardeşler iskambil oyununu sürdürürken gayet sağlıklı ve neşeliydiler. Bay Tregennis sabahları çok erken kalktığı için her zamanki gibi erkenden yola çıktı ve arabasıyla aynı yöne giden Doktor Richards'la karşılaştı. Doktor ona kendisinin acil olarak Tredannick Wartha'ya çağrıldığım bildirdi. Bay Tregennis de tabii ki doktora katıldı. Tredannick Wartha'da ailesini anlatılamayacak derecede korkunç bir durumda buldu. Üç kardeş, dün akşam bıraktığı gibi masanın başında oturmaktaydı. Önlerindeki masada iskambil kâğıtları duruyordu. Mumlar şamdanlarında dibine kadar yanıp sönmüştü. Kız kardeş taşlaşmış gibi iskemlesine dayanmıştı. Erkek kardeşleri bağırıp gülüyordu. İkisi de tamamen çıldırmış gibiydi. Ölünün ve kardeşlerinin iğrenç denebilecek şekilde çarpılmış yüzlerinde dehşetin izleri okunuyordu. Evin yaşlı aşçısı ve aynı zamanda kâhyası Bayan Porter'dan başka kimse yoktu evde. O da bütün gece derin bir uyku çektiğini ve hiçbir şey duymadığını söyledi. Hiçbir şey çalınmamış ve hiçbir şeye el sürülmemişti. Kızın ölümüne ve iki güçlü erkeğin çıldırmasına sebep olanın nasıl bir korku olduğu açıklanamadı. İşte durum böyle, Bay Holmes. Bize yardım edip de bu trajik olayın nedenini bulursanız çok büyük bir iyilikte bulunmuş olacaksınız."

Ben dostumu herhangi bir şekilde sakin kalmaya ki gezimizin nedeni buydu, ikna edebileceğimi sanmıştım, ama çatık kaşlarına ve gergin yüzüne baktığım anda çabamın boşa gideceğini anladım. Bir süre oturduğu yerden kalkmadı. Huzurumuzu bozan bu faciaya dalmıştı.

Sonunda, "Şu işi bir düşünmek istiyorum," dedi. "İlk bakışta her şey olağanüstüymüş gibi görünüyor. Siz de orada mıydınız, Bay Roundhay?"

"Hayır, Bay Holmes. Bay Tregennis gelip bana haber verdi. Ben de hemen onunla birlikte sizin önerinizi almak üzere buraya geldim."

"Bu acayip trajedinin gerçekleştiği ev buradan ne kadar uzakta?"

"Bir mil kadar."

"O zaman hep beraber oraya gidelim, ama yola çıkmadan önce size birkaç soru sormak istiyorum, Bay Tregennis."

Adam şimdiye kadar susmuştu, ama bastırmaya çalıştığı heyecanının rahibinkinden çok daha fazla olduğu gözümden kaçmadı. Yüzü solgundu. Bitkin bir şekilde oturmuş ve zayıf ellerini kenetlemişti. Bakışlarını yukarı kaldırdığında, kapkara gözleri olayın dehşetini yansıtır gibiydi.

"Ne isterseniz sorun, Bay Holmes," diye karşılık verdi. "Bu konuda konuşmak çok zor olacak, ama size gerçeği söylemek istiyorum."

"Bana dün akşam olanları anlatın."

"Rahibin de söylediği gibi akşam yemeğini orada yedim. Daha sonra ağabeyim George briç oynamayı teklif etti. Saat 21.00 civarıydı. Oyuna oturduk. 22.15'te eve dönmek üzere oyundan kalktım. Öbürleri neşeyle oyuna devam ettiler. Ben oradan ayrıldım."

"Sizi kim uğurladı?"

"Bayan Porter çoktan yatmaya girmişti. Evden tek başıma çıktım ve kapıyı dışarıdan kilitledim. Onların oturduğu odanın penceresi kapalıydı, ama panjurları daha çekilmemişti. Bu sabah ne kapıda ne de pencerede bir değişiklik gördüm. Dışarıdan birinin eve girdiğine dair en ufak bir iz yoktu, fakat ağabeylerim çıldırmış ve Brenda da çarpılmıştı. Gözleri fal taşı gibi açılmış ve başı koltuğunun kenarına adeta asılı kalmıştı. Onun dehşet dolu bakışını ömrüm boyunca unutamam."

"Bize anlattıklarınız gerçekten çok ilginç," dedi Holmes. "Tüm bunların nasıl gerçekleştiği konusunda bir fikriniz var mı?"

"Bu işe şeytan karışmış olmalı!" diye bağırdı Bay Tregennis. "Bunu yapan kimse bu dünyadan olamaz! O odaya

girince hepsi çıldırmış! Hangi insan böyle bir şey yapabilir ki?"

"Eğer bu iş doğaüstü kuvvetler tarafından yapılmışsa, o zaman benim yapabileceğim bir şey yok," dedi dostum. "Ama böyle bir varsayımı kabul etmeden önce doğal olasılıkları bertaraf etmek gerekir. Size gelince Bay Tregennis, kardeşlerinizden ayrı yaşadığınıza göre aranızda daha önce bir anlaşmazlık olmalı?"

"Çok doğru, Bay Holmes. Ama bu anlaşmazlığın nedeni artık çok gerilerde kaldı, hepimiz unuttuk. Kalay madenciliği yapan bir aileydik, ancak şirketimizi başka bir firmaya devrettik. Elimize geçen parayla ömrümüzün sonuna kadar çalışmadan yaşayabileceğimiz için bu işten elimizi ayağımızı çektik. Parayı paylaşma konusunda aramızda kavga çıktığını saklamayacağım, ama zamanla hepsi unutuldu ve artık çok iyi anlaşıyorduk."

"Birlikte olduğunuz son akşamı bir düşünün. Bu trajik olaya ışık tutabilecek bir şey geliyor mu aklınıza? Lütfen iyice düşünün, Bay Tregennis! Belki bana bir ipucu vererek yardımcı olabilirsiniz."

"Bilmem ki..."

"Kardeşleriniz neşeli miydi?"

"Bundan daha neşeli olduklarını hiç görmedim."

"Bir huzursuzluk ya da tehdit söz konusu olabilir mi?"

"Kesinlikle öyle bir şey yoktu."

"Yani bana anlatacağınız başka bir şey yok, öyle mi?"

Mortimer Tregennis biraz daha düşündü.

"Şimdi bir şey hatırladım," dedi sonunda. "Masada otururken sırtım pencereye dönüktü. George tam karşımda oturmuştu. Bir ara bakışlarını omuzlarımın üzerinden dışarıya kaydırdı ve sabit bir noktaya baktı. O zaman ben de geriye dönüp baktım. Pencere kapalıydı, ama panjurlar aşağı çekilmemişti. Dışarıdaki çalılıkları ancak seçebildim ve bir an için orada bir şey kıpırdamış gibi geldi. Bu bir insan mıydı yoksa bir hayvan mı, bilmiyorum. George'a nereye baktığını sorduğumda bir şey görmediğini söyledi. Hepsi bu kadar."

"Dışarı çıkıp bakmadınız mı?"

"Hayır, çünkü önemsemedim."

"Yani kardeşlerinizden ayrılırken içinizde şüphe gibi bir şey var mıydı?"

"En ufak bir şüphe yoktu."

"Hâlâ anlamadığım bir şey var; nasıl oldu da bu kötü haber size bu kadar erken saatte ulaştı?"

"Ben sabahları erken kalkarım. Çoğu sabah kahvaltıdan önce bir yürüyüş yaparım. Bu sabah da yürüyüşe çıkmıştım ki köy doktorunun arabası bana yetişti. Doktorun söylediğine göre Bayan Porter ona bir oğlanla acil haber göndermiş. Arabasına atladım ve birlikte yola koyulduk. Kardeşlerimin evine varır varmaz o uğursuz odaya daldık. Mumlarla ocaktaki ateş söneli saatler geçmiş olmalıydı. Anlaşılan tan yeri ağarıncaya dek karanlıkta oturmuşlardı. Doktora göre kız kardeşim en az altı saat önce ölmüştü. Boğuşmaya dair hiçbir iz yoktu. Brenda koltuğunun kenarına asılı kalmış gibiydi. Yüzünde korkunç bir ifade vardı. George'la Owen saçma sapan şarkılar söylüyor ve iki kocaman maymun gibi ellerine geçirdikleri eşyaları oraya buraya atıyorlardı. Onları böyle görmek tüyler ürperticiydi. Doktorun yüzü bembeyaz kesilmişti. Nitekim bayılıp kanepeye yığıldı."

"Tuhaf, gerçekten çok tuhaf," diyen Holmes başka bir şey söylemeden ayağa kalktı ve şapkasını başına geçirdi. "Hemen Tredennick Wartha'ya gitsek iyi olacak," diye mırıldandı. Yolda ağzından tek çıkan cümle şuydu:

"Doğrusu, bunun gibi esrarlı bir olaya çok nadir tanık oldum."

O sabahki araştırmalarımızdan pek sonuç alamadık, ancak beni çok etkileyen bir durumla karşılaştım. Facianın yaşandığı yere giden yol dar ve kıvrımlıydı. Biz peş peşe yürürken karşımıza kocaman bir araba çıktı ve tozu du-

mana katarak üstümüze gelmeye başladı. Ona yol vermek için yolun iki yanına dağıldık. Kapalı pencerenin ardında gördüğüm şey dişlerini gıcırdatarak sırıtan, korkunç derecede çarpık iki surat ve bana yöneltilmiş dik bakışlar oldu.

"Kardeşlerim!" diye haykırdı Mortimer Tregennis. Yüzü dudaklarına kadar tebeşir gibi bembeyaz kesilmişti. "Onları tımarhaneye götürüyorlar!"

Yolda hoplaya zıplaya giden arabaya dehşet içinde baktık. Sonra adımlarımızı uğursuzluğun bastığı o eve yönelttik. İlkbahar çiçeklerinin süslediği güzel bahçesi ve serin havasıyla oldukça aydınlık ve kocaman bir binaydı bu. Mortimer Tregennis'in anlattığına göre iki adamın çıldırmasına neden olan o korkunç hayaletin göründüğü pencere buradaydı işte. Holmes ağır ağır, düşünceli bir şekilde önce çiçek tarhlarının arasından geçti, sonra da sütunlu hole giden yola çıkarak yanımıza geldi. Düşüncelerine o denli dalmıştı ki ayakları kocaman bir su testisine takıldı ve testiden dökülen su ayaklarımızı ıslattı. Eve girer girmez yaşlı kâhya Bayan Porter tarafından karşılandık. Kendisi o civardaki köylerin birinden gelmişti ve yanındaki genç kızla tüm ev işlerini yürütüyordu. Holmes'ün ona yönelttiği sorulara itirazsız yanıt verdi. Bütün gece hiçbir şey işitmemiş. Efendileri çok keyifliymişler. Bayan Porter onları hiç şu son günlerdeki kadar neşeli görmemiş.

"Bu sabah oturma odasına girip etrafı toplayacaktım ki masada oturan kardeşleri gördüm. Dehşet verici bir

manzaraydı! Bakar bakmaz midem bulandı. Yere yığılıp kalmışım..."

Kendine geldiğinde hemen pencereleri açarak odayı havalandırmış. Sonra dışarı çıkıp sokakta gördüğü bir çiftçi çocuğuyla doktora haber göndermiş. Hanımı yukarıda, yatak odasında yatmaktaymış. Dört güçlü iki kardeşi adam tımarhaneden gönderilen arabaya zorlukla tıkabilmiş. Kendisi de artık bu korkunç evde bir gün bile kalamazmış. Bugün öğleden sonra St.Ives'taki ailesinin yanına gidecekmiş.

Cesedi görebilmek için merdivenlerden yukarı çıktık. Brenda Tregennis artık genç sayılmasa da güzel bir kadındı. Temiz ve morarmış yüzü ölümden sonra bile çekiciliğinden bir şey kaybetmemişti. Son yaşadığı dehşetin izlerini üzerinden hâlâ atamamıştı. Yatak odasından çıkarak trajedinin yaşandığı oturma odasına geçtik. Bütün gece yanan ateşin külü şöminenin ızgarasında toplanmıştı. Masanın üzerinde mumları sonuna kadar yanıp tükenmiş dört şamdan vardı. İskambil kâğıtları oraya buraya dağılmıştı. Koltuklar duvara itilmişti. Bunun dışında her şey bir akşam önceki gibiydi. Holmes çabuk ve hafif adımlarla odayı ölçtü. Her bir koltuğa oturarak onları eski yerlerine yerleştirdi. Oturduğu yerden dışarıyı ne kadar görebileceğini saptadı. Döşemeyi, tavanı ve şömineyi inceledi, ama Holmes'ün gözlerinde bir an için bile tam bir esrar perdesine bürünmüş bu olayı aydınlatacağının

işareti olabilecek o parıltıyı göremedim. Keza dudakları da öyle durumlarda hep tanık olduğum gibi bükülmedi.

"Neden ateş yakılmış ki?" diye sordu. "İlkbahar akşamlarında şömineyi hep yakar mıydınız?"

Mortimer Tregennis o akşamın çok serin ve rutubetli olduğunu söyledi. Bu yüzden o buraya gelir gelmez şömineyi yakmışlar. "Şimdi ne yapmayı düşünüyorsunuz, Bay Holmes?" diye sordu.

Dostum gülümseyerek elini kolumun üzerine koydu. "Galiba Watson, senin çoğu kez beni uyardığın gibi tütün zehirlenmesi konusunda çalışmaya devam edeceğim," dedi. "İzninizle beyler, eve dönsek iyi olacak. Burada görüş alanımıza girecek bir şey kalmadı sanırım. Ben tüm ayrıntıları adamakıllı gözden geçireceğim, Bay Tregennis. Aklıma bir şey takılırsa sizinle iletişime geçerim. İkinize de iyi günler dilerim."

Poldhu'daki tatil evimize vardıktan bir süre sonra Holmes ancak ağzını açtı. Daha önce koltuğuna gömülmüş, düşüncelere dalmış, uzun suratı piposundan çıkan yoğun mavi dumanın ardında kaybolmuştu. Kara kaşları çatılmış, alnı kırışmıştı. Bakışları uzakta bir yere saplanmıştı. Sonunda piposunu bırakarak ayağa kalktı.

"Olmuyor Watson, bu iş yürümüyor!" dedi. Şu kayalıklar boyunca bir tur atalım ve taştan bir mızrak arayalım. Onu bulmak, bu meselede bir ipucu yakalamaktan daha kolay

olacak. Bir beyni yeterince bulgu olmadan yormak, bir motoru rölantide çalıştırmaya benzer. Onun için vazgeçelim şu işkenceden. Deniz havası, güneş ve sabır, sevgili Watson! Şimdilik bize gereken bunlar. Ondan sonrası kendiliğinden gelir."

Kayalıklar boyunca kulaklarımızı acıtacak şiddette esen rüzgâr altında dostum o ana kadar edindiği görüşlerini açıkladı.

"İçinde bulunduğumuz durumu şöyle sakin sakin bir gözden geçirelim, Watson." diye başladı. "Önce en az bildiklerimizi bir yana koyalım. Yeni bir şey bulursak onu da sıraya dizelim. İlk aşamada, insanı ilgilendiren konulara hiçbir şekilde işe şeytanı karıştırmayalım. Böyle bir olasılığı kafamızdan silip atalım, tamam mı? Buna göre ortada üç kişi var. Bu üç kişi bir dördüncü tarafından çok ağır bir darbe alıyor. İşe buradan başlayalım! Olay ne zaman gerçekleşti? Anlattıklarına inanırsak Bay Tregennis'in odayı terk etmesinden hemen sonra. Bu çok önemli bir nokta. Diyelim, birkaç dakika sonra gerçekleşti her şey. İskambil kâğıtları hâlâ masanın üstündeydi. Yatağa gitme saati çoktan geçmişti. Buna rağmen ne pozisyonları değişti ne de koltuklar geriye itildi. Yineliyorum, olay Mortimer'ın gidişiyle saat 23.00 arasında gerçekleşti.

Atacağımız ikinci adım, Bay Tregennis'i gözaltında tutmak olacak. Yani akrabalarının yanından ayrıldıktan sonra neler yaptığını öğreneceğiz. Bu zor olmayacak, çünkü

davranışlarında şüphe çekecek bir şey yok. Sen benim metotlarımı biliyorsun. Biraz beceriksiz davransam da yere su döktüğümü gördün. Niyetim bu adamın ayak izini elde etmekti. Islak ve kumlu zeminde ayak izi çok belli olur. Hatırlayacaksın, dün gece hava çok rutubetliydi. Böylece yeni izlere bakarak dün akşamdan kalan ayak izini bugünkülerden ayırıp takip edebilecektim. Bu iz rahibin evine gitmekteydi. Bay Tregennis olay yerinden uzaklaşmışsa ve iskambil oyunu dışarıdan biri tarafından bozulmuşsa, o kişiyi nasıl bulacağız? Ve bu insan ne yaptı da üç kişiyi böyle bir dehşete sürükledi? Bayan Porter'ı bu işe katmayalım. O kesinlikle zararsız biri.

Birinin sadece bahçeye bakan pencereye tırmanıp kendini göstermesi nasıl böyle tüyler ürpertici bir sonuç doğurabilir? Bu yöndeki tek iddia Bay Tregennis'ten geliyor. Ona göre ağabeyi dışarıda bir şeyin kıpırdadığını söylemiş, ama yağmurlu ve bulutlu bir havada, zifiri karanlıkta bunu görebilmesi mümkün mü? Üç kardeşi korkutan kişi görülmek istiyorsa en azından suratını cama bastırması gerekecek. Bahsettiğimiz pencerenin dışında doksan santim uzunluğunda bir saksı var, ama onda da hiçbir ize rastlamadım. Öte yandan birinin bu üç kişiyi böyle dehşete düşürebilmesini hâlâ anlamıyorum. Böyle acayip bir yönteme başvurulması için bir sebep de yok ortada. Görüyor musun karşımızda ne kadar engel var, Watson?"

"Görüyorum," dedim inançla.

"Yine de biraz daha veri topladıktan sonra üstesinden gelemeyeceğimiz bir şey değil. Şimdiye kadar topladığın maceralarımız içinde bunun kadar karışık olana pek rastlamadığını düşünüyorum. Kesin bulgular elde edinceye kadar bu meseleyi bir kenara bırakalım. Şu güzel sabahı taş devri insanlarını keşfetmeye ayıralım."

Dostumun hangi alanda olursa olsun, düşüncelerini bir anda yoğunlaştırma yeteneğinden size daha önce de bahsettim, ama buna hiç Cornwall'da geçirdiğimiz o sabah kadar hayret etmedim. Sanki yapacak başka bir işi yokmuş gibi iki saat boyunca bana durmadan Keltlerin aletleri, sivri okları ve toprak testileri konusunda hiç teklemeden bilgi sundu. Ancak akşamüstü eve döndüğümüzde bizi bekleyen ziyaretçimiz dağılmış düşüncelerimizin yine o korkunç olaya yönelmesine neden oldu. Karşımızda duran bu kargaburunlu, kızgın bakışlı, iriyarı adamın kim olduğunu birbirimize sormamıza gerek kalmadı. Ayağa kalktığı zaman dağınık saçları nerdeyse tavana değiyordu. Sakalı dudağının çevresinde beyaz, ama çenesinin ucunda altın sarısıydı. Afrika'da olduğu gibi Londra'da da bu tarife uyan tek bir kişi vardı: Ünlü aslan avcısı, tutkun araştırmacı Doktor Leon Sterndale. Onun bu civarda olduğunu duymuştuk. Kendisiyle birkaç kez karşılaşmıştık, ama bize hiç yaklaşmamıştı. Biz de onunla tanışmayı aklımızdan bile geçirmedik, çünkü yalnız kalmaktan hoşlandığını duymuştuk. Araştırmalarına ve gezilerine mola verdiği zaman Beauchamp Arriance Ormanı'ndaki ufak bunga-

lovuna çekiliyor, orada kendini kitaplarına ve haritalarına veriyordu. Komşularının işlerine hiç burnunu sokmadan, tamamen yalnız yaşıyordu. Beni şaşırtan, Holmes'e Tredannick Wartha esrarının aydınlatılmasında bir ilerleme kaydedip kaydetmediğini sorması oldu.

"Taşra polisi tamamen yanlış yolda," dedi Sterndale. "Ama belki siz dünyaca ünlü yeteneğinize dayanarak bizlere mantıklı bir açıklama yapabilirsiniz. Burada sık kaldığım için Tregennis ailesini çok iyi tanırım. Bu nedenle bana güvenebilirsiniz. Cornwall'lı annem tarafından uzaktan akrabam olurlar. Bu arada şunu da belirmek isterim, ben Afrika'ya doğru yola çıkmış, hatta Plymouth'a varmıştım ki o feci olaydan haberim oldu ve hemen geri döndüm. Araştırmalarınızda size yardımcı olmak isterim."

Holmes kaşlarını yukarı kaldırdı. "Geminizi kaçırdınız öyleyse?"

"Bir sonraki gemiyle giderim."

"Tanrım! Arkadaşlık diye buna denir."

"İşin içinde akrabalık var."

"Çok doğru, anne tarafından. Eşyalarınız gemide miydi?"

"Bazıları, ama büyük bir kısmı oteldeydi."

"Ama bu haber Plymouth'un sabah gazetelerine yetişemezdi."

"Hayır efendim. Bana telgraf geldi."

"Kimin gönderdiğini sorabilir miyim?"

Araştırmacının zayıf suratına gölge düşer gibi oldu.

"Siz çok meraklısınız, Bay Holmes."

"Mesleğim icabı."

Doktor Sterndale kendini toparlamada güçlük çekmedi.

"Bana göre hava hoş. Sizden bir şey saklamama gerek yok. Telgrafı çeken Bay Roundhay'di, yani rahip."

"Teşekkür ederim," dedi Holmes. "Ben de size saklamakta sakınca görmediğim bir hususu belirteyim; bu korkunç olaya dair henüz kesin bir açıklama yapamıyorum, ama yakında kesin sonuca ulaşacağımı düşünüyorum. Başka bir şey söylemek için henüz çok erken."

"Sizce sakıncası yoksa şüphelerinizin hangi yönde yoğunlaştığını söyleyebilir misiniz?"

"Buna cevap verememem," diye karşılık verdi dostum.

"Boşuna vakit kaybetmişim. Ziyaretimi fazla uzatmasam iyi olacak."

Bu sözlerle odamızı terk eden ünlü doktorun canı çok sıkılmıştı. Holmes beş dakika sonra onun peşine düştü, akşama kadar da gözükmedi. Geri döndüğünde adımları

ağırlaşmış, bakışları donuklaşmış ve yüzü çökmüştü. Bundan anladım ki araştırmaları verimli olmamıştı. Bu arada adına gelmiş olan bir telgrafı okudu, sonra da ateşe fırlattı.

"Plymouth'taki otelden geliyor, Watson," diye açıkladı. "Otelin adını rahipten öğrendim ve oraya telgraf çektim, çünkü Doktor Sterndale'in gerçeği söyleyip söylemediğinden emin olmak istiyordum. Geceyi gerçekten orada geçirmiş gibi. Bize anlattığı gibi, bir kısım eşyası Afrika'ya yollandığı halde Tredannick Wartha olayında burada olabilmek için geri dönmüş. Sen bundan ne çıkarıyorsun, Watson?"

"Ailenin acısını paylaşıyor."

"Acılarını paylaşıyor... Evet. Henüz çözemediğim şu karmakarışık yumağın ucu burada olmalı diye düşünüyorum. Cesaretini kırma, Watson! Yakında elimize daha fazla ipucu geçeceğine eminim ben. İşte o zaman zorluklar ortadan kalkacak."

Bu sözlere pek önem vermemiştim, ama sonra öyle tuhaf ve korkutucu şeyler oldu ki her şeye daha farklı bakmaya başladım. O sabah penceremin önünde tıraş olurken sokakta nal sesleri işittim. Dörtnala koşan bir beygirin çektiği fayton bahçe kapımızın önünde durdu. Dostumuz rahip arabadan fırlayarak bahçeyi hızlı adımlarla geçti. Holmes henüz giyinmişti. İkimiz de ona koştuk. Rahip

konuşamayacak kadar heyecanlıydı. Sonunda hıçkıra hıçkıra getirdiği feci haberi kelimelere dökebildi:

"Şeytan işi, Bay Holmes! Başımız belâda! Tüm köy halkının yakasını bırakmıyor şu uğursuzluk!"

Kara cübbesiyle gözleri fıldır fıldır dönen rahip, kül rengine dönmüş suratındaki dehşeti görmezlikten gelince komik görünüyordu. "Bay Tregenis!" diye haykırdı. "Bay Tregennis ölmüş. Dün gece... Ötekiler gibi... Aynı şekilde..."

Son iki kelime Holmes'ü yerinden sıçratmaya yetti.

"Arabanızda bize yer var mı?"

Rahip kafasını salladı.

"O zaman kahvaltıyı atlayalım, Watson. Biz hazırız, Bay Roundhay. Çabuk olalım, çok çabuk! Başkaları ortalığı darmadağın etmeden..."

Bay Tregennis iki odalı bir yerde kalıyordu. Birinci katta büyük bir oturma odası, ikinci katta da yatak odası vardı. Doktorla polis gelmeden önce biz oturma odasına dalıverdik. Hiçbir şeye el sürülmemişti.

O sisli Mart sabahında gözlerimin önüne serilen manzarayı okuyucularıma iyice anlatmak isterim. Bu sahne bende öyle bir iz bıraktı ki asla belleğimden silinmeyecek. Odanın havası o kadar boğucuydu ki hizmetçi kız bizden

önce davranıp pencereleri açmasaydı içerde kalamazdık. Orta masanın üstündeki lamba hâlâ yanıyordu ve bana kalırsa odanın havasını daha da bozuyordu. Ölü, masanın yanındaki koltukta arkasına yaslanmış, oturuyordu. Kısa sakalı yukarı kalkmış, gözlüğü alnına kaymıştı. Pencereye dönmüş zayıf yüzünde kız kardeşininki gibi feci bir ifade vardı. Kolları ve parmakları kasılmıştı. Korkudan bu hâle geldiği belliydi. Tepeden tırnağa giyinikti, ama bazı kıyafetlerinin oraya buraya savrulduğuna ait izler vardı. Yatak bozulmuştu, felâket sabah saatlerinde gelip çatmış olmalıydı.

Odaya girinceye kadar sakin görünmeye çalışan dostumun yüzünü kavuran heyecanı saklamaya çalıştığını fark ettim. Derken parıltılarını gözlerinde görebildiğim o muazzam enerjisi patlayıverdi. Bir anda kendini dışarı, çimenliğe attı. Sonra da açık pencereden içeri dalarak odada bir tur attı. Yukarıdaki yatak odasına koştu. Tilki yuvasını eşeleyen bir av köpeği gibi hareket ediyordu. Dikkatli bakışlarla yukarıdaki odayı araştırdı, sonra da pencereyi ardına kadar açtı. Yeniden heyecanlandığına göre bir şeyler keşfetmiş olmalıydı, çünkü dışarıya sarktığında bir şey bulmanın sevinciyle kısa bir çığlık attı. Hemen ardından hızla merdivenlerden aşağı indi. Oturma odasının penceresinden dışarı çıktı. Orada kendini yavaşça çimlerin üzerine bıraktı, ama sonra hemen ayağa kalkarak odaya geçti. Şimdi avını kıstıran bir av köpeğine benziyordu. Büyük bir dikkatle lambayı inceledi. Büyüteciyle lambanın fanusuna yapışan

küllerden birazını kazıyıp bir zarfa koydu. Sonra da zarfı cebinden çıkardığı bir defterin sayfaları arasına yerleştirdi. Sonunda taşra polisiyle doktor gelirken rahibe bir işaret yaptı ve üçümüz evin dışındaki terasa çıktık.

"Araştırmalarımın sonuçsuz kalmamasına çok sevindim," diye fısıldadı bize. "Ama olayı polisle tartışmak için burada kalamayacağım. Size zahmet olmazsa müfettişe selamlarımı iletir misiniz, Bay Roundhay? Onun dikkatini yatak odası penceresine ve oturma odasındaki lambaya yöneltin! Bunlar işin püf noktası! İkisi de tek başına birer kanıt. Onlara bakarak olayın nasıl gerçekleştiği anlayabilir. Polis daha fazla bilgi isterse birini evimde ağırlamaktan mutluluk duyarım. Evet Watson, şimdi başka bir yerde daha faydalı olacağımızdan eminim."

Belki polis bir amatörün bu işe burnunu sokmasına kızmıştı ya da belki doğru yolda olduklarına inandıkları için bildiklerini saklamaları gerektiğini düşünüyorlardı, çünkü ondan sonraki iki gün polisten hiç ses çıkmadı. Bu arada Holmes zamanını kulübemizde pipo içmekle ve hayal kurmakla ya da tek başına çıktığı uzun yürüyüşlerle geçirdi. Eve dönmesi saatler sürüyordu ve nerede olduğu konusunda hiçbir şey söylemiyordu. Bir lamba satın almıştı. Mortimer Tregennis'in odasındaki lambanın bir eşiydi bu. Holmes onu kilisede kullanılan yağla doldurdu. Sonra hepsi yanana kadar geçen zamanı saptadı. Bir de rahatsız edici bir deney daha yaptı, ama onu unutmama imkan yok.

O gün bana, "Mutlaka anımsayacaksın, Watson," dedi. "İki olayda ortak bir nokta var: Odaya gireni etkileyen pis bir koku... Mortimer Tregennis kardeşlerinin evine son gelişinde odaya giren doktorun anında bayılarak koltuğuna yığıldığını söylemişti. Unuttun mu yoksa? Kâhya Bayan Porter'ın anlattıklarını da hatırlamıyor musun? Odaya girer girmez bilincini kaybettiğini söylemişti. Kendine gelir gelmez pencereyi açmıştı. Mortimer Tregennis'in kurban gittiği ikinci olayda, henüz odanın eşiğindeyken içeriden gelen o nefes kesen, ağır havayı sen de fark etmiş olmalısın. Kaldı ki hizmetçi kız biz gelmeden pencereyi ardına kadar açmıştı. Sonradan öğrendiğime göre bu kız hastalanmış, yatıp dinlenmek zorunda kalmış. Tüm bu olayların anlattığı bir şey var Watson, görmüyor musun? Her iki olayda da havanın zehirlendiği kesin. Odada bir şey yakılmış olmalı. İlkinde şöminede, ikincisinde lambada... Haydi şömine hava koşullarından ötürü yakıldı diyelim, ama lamba benim lambamın sarf ettiği yağa bakılırsa hava aydınlandıktan sonra yakılmış. Neden? Üç faktör arasında bir ilişki var: Önce ateş yakma, sonra odanın havasını zehirleyen berbat koku, üçüncüsü de talihsiz insanların ölümle ve delirmekle sonlanan yazgısı. Her şey apaçık, öyle değil mi?"

"Öyle görünüyor."

"Bu varsayım üzerinde biraz duralım. Yani kesin olan şu ki bir şey yakıldı ve odanın havası zehirlendi. İlk örnekte, yani Tregennis ailesinin başına gelen olayda şöminede bir

şey yakıldı. Şömineden çıkan dumanla karışık buğu ağır ağır bacaya doğru yükseliyordu. Bu nedenle zehirlenme olayının ikinciye göre daha yavaş gerçekleşmiş olması gerekir, çünkü ikinci zehirlenmede gazın odadan çıkma olasılığı yoktu. Tüm bulgular, bunun böyle olduğunu kanıtlar nitelikte. Nitekim ilk olayda bu zehirli gaz yüzünden, daha hassas bir yapıya sahip olan kadın ölürken kardeşleri geçici ya da kalıcı bir çılgınlığa yakalandı. İkinci olayda o korkunç deney tamamen etkisini gösterdi. Her iki halde de yanma sonucu ortaya çıkan zehirli bir madde söz konusu.

Kafamda bu düşüncelerle Mortimer Tregennis'in odasında zehirli madde artığı ararken gözüm lambaya takıldı. Gerçekten de abajurunda birkaç topak kül ve kenar kısmında yanmamış, kahverengimsi tozlar gördüm. Senin de gördüğün gibi bunun yarısını alıp bir zarfa koydum."

"Neden yarısını, Holmes?"

"Çünkü polisin işini yapmasına engel olmak istemedim. Onlara benim bulduklarımı bulabilme şansı tanıdım. Abajurda hâlâ zehirli toz var. Kafalarını çalıştırıp oraya bir baksalar yeter. Ama ne olur ne olmaz, iki yetenekli insanın toplumdan zamansız ayrılmasını önlemek için biz de camları açalım. Sen şu pencerenin yanındaki koltuğa otur. Akıllı bir adam olarak bu işe karışmak istemiyorsan başka... Ama sen de benimle birlikte bu savaştan galip çıkmak istiyorsun, değil mi? Ben seni iyi tanırım, Watson. Şu sandalyeyi de senin koltuğunun karşısına yerleştiriyorum.

Böylece ikimiz de buğudan uzak kalmış oluruz. Kapıyı da aralık bıraksak iyi olacak. İşte şöyle... Eğer birimizde semptomlar ağırlaşırsa birbirimize yardım edecek durumumuz olsun bari. Anlaştık mı? İyi o zaman, zarfın içinden tozu alıyorum ve yanmakta olan lambaya serpiştiriyorum. Şimdi Watson, oturup neler olacağına bakalım."

Beklememize bile gerek kalmadı. Koltuğuma oturur oturmaz ağır ve mide bulandırıcı bir misk kokusu tüm benliğimi kapladığı gibi düşünme yeteneğimi ve tüm hayal gücümü elimden alıverdi. Gözlerimin önünde yoğun ve kara bir duman belirdi. Bilincim bu dumandaki anlatılamayacak kadar iğrenç kokunun her an benim donakalmış sağduyumu ortadan kaldırabileceğini haber verdi. Etrafımı saran bu koyu dumanın içinde korkunç şekiller yüzüyor ve dans ediyordu. Her biri ruhumu paralayacak bir uğursuzluğun tehditkâr habercisi gibiydi. Bütün vücudumu bir ürperme kapladı. Saçlarımın dikildiğini, gözlerimin fal taşı gibi açıldığını, keçeleşmiş dilimin ağzımın aşağı sarkmasına neden olduğunu hissettim. Beynim allak bullak olmuştu ve çıldırma derecesine gelmiştim. Bağırmaya çalıştım, ama sadece belirsiz ve boğuk bir hırıltı çıkarabildim. Sesim beni terk etmiş gibiydi, çok uzaktan geliyordu. Bu arada Holmes'ün dehşetten kasılmış ve çarpılmış yüzü gözüme ilişti. Bembeyaz rengiyle bir ölüden farksızdı. Bu manzara bir süre için bana sağlığımı ve gücümü kazandırdı. Sandalyemden fırladım, kollarımı dostuma doladım ve birlikte sallana sallana kapıya yürüdük. Az sonra kendimizi

çimenlere atmıştık. Orada yan yana yatarken etrafımızı çeviren cehennem dumanının o harika güneş ışığıyla nasıl dağıldığını hissettik. Doğaya yayılan sis gibi bu duman da yavaş yavaş üzerimizden kalktı. Etraf sakinleşmiş, bilincimiz tam olarak yerine gelmişti. Yerimizden doğrularak alnımızdaki terleri sildik. Korkuyla birbirimize bakarken bu müthiş olayın üzerimizde bıraktığı izleri saptamaya çalıştık.

Sonunda Holmes titrek bir sesle, "Watson," dedi. "Hayatımı sana borçluyum. Ayrıca bir de özür borcum var. Böyle bir deneyi kendi vücudumda uygulamak çok sorumsuzca bir hareketti. Bu yetmiyormuş gibi dostumu da bu işe sürükledim! Gerçekten çok üzgünüm."

Dokunaklı bir sesle, "Sana yardım etmek benim için hem büyük bir zevk hem de ayrıcalık," diye yanıtladım.

Dostumun iğneleyici mizahı bir kez daha ortaya çıkıverdi. "Deliliğin nasıl bir şey olduğunu anlamak için böyle bir yöntem gerekmezdi aslında," diye dalga geçti. "Bizim bu cüretkâr deneye yeltenmemizin zaten delilik olduğunu herkes rahatlıkla görebilir. Ama kokunun bu derece etkili ve güçlü olabileceğine rüyamda görsem inanmazdım."

Holmes tekrar eve girdi ve hâlâ yanmakta olan lambayı yüzünden uzakta tutarak dışarı çıktı. Sonra da onu böğürtlenlerin arasına fırlattı. "Odamız biraz hava alsın. Bu

trajedinin nasıl sahnelendiği konusunda en ufak bir şüphenin kalmadığını düşünüyorum, Watson."

"Hiç kalmadı."

"Ancak cinayetlerin amacını bulabilmiş değiliz. Gel şu çardakta oturup bu meseleyi konuşalım. Şu zehirli duman hâlâ boğazımı tırmalıyor. Bence tüm bulgular Mortimer Tregennis'in ikincisinde kurban olsa da ilk trajedide katil olduğunu gösteriyor. Sonradan barışmış olsalar bile aile arasındaki geçimsizliği göz ardı etmemeliyiz. Kavganın hâlâ devam edip etmediğine biz karar vereceğiz. Ggözlüklerinin ardında fıldır fıldır dönen gözleriyle tilki suratlı Mortimer Tregennis'i düşündükçe onun iyi ve barışsever biri olabileceğine inanamıyorum. Bize ailesiyle masada otururken dışarıda bir şeyin ya da birinin kımıldadığı yalanını söyleyerek dikkatimizi bir an için bile olsa asıl nedenden uzaklaştırdı. Demek ki bizi yanıltmasının bir sebebi vardı. Son olarak, zehirli tozu ondan başka kim ateşe atmış olabilir ki? Facia, Mortimer evi terk eder etmez meydana geldi. O gittikten soma bir başkası gelseydi, masadakilerin en azından ayağa kalkmaları gerekirdi. Ayrıca bu sakin kasabada saat 22.00'den sonra kimse kimsenin ziyaretine gitmez. Bu durumda Mortimer Tregennis'in suçlu olduğuna kesin gözle bakabiliriz."

"O zaman intihar etti!" diye karşılık verdim.

"Üstünkörü bakıldığında bu olasılık akla yakın geliyor, Watson. Kendi akrabalarım böylesine bir ölüme ve felakete sürükleyecek kadar hasta ruhlu olan biri belki de vicdan azabı duyarak kendine de aynı akıbeti lâyık görmüş olabilir, ama bunun böyle olmadığını ifade eden güçlü kanıtlar var. Londra'da her şeyi bilen bir adam var. Gerçeği onun kendi ağzından dinleyeceğiz. Zahmet olmazsa buraya teşrif eder misiniz, Doktor Sterndale? Çünkü az önce burada kimyasal bir deney yaptık. Bu ufak odamızın sizin gibi seçkin bir ziyaretçiyi ağırlamaya elverişli olduğunu hiç sanmıyorum."

Bahçe kapısının açılıp kapandığını duydum. Derken çakıl taşlı yolda Afrikalı araştırmacının o heybetli vücudu belirdi. Biraz şaşkınlıkla bulunduğumuz çardağa doğru yöneldi.

"Beni çağırtmışsınız, Bay Holmes. Bir saat önce haber verdiler. Bunun ne anlama geldiğini anlamasam da isteğinizi yerine getirerek kalkıp geldim."

"Birbirimizden ayrılmadan önce bunu açıklasak iyi olacak," diye karşılık verdi Holmes sakin sakin. "Öncelikle bu nazik ziyaretiniz için çok teşekkür ederim. Bu basit karşılama için özür dilerim. Az önce dostum Watson'la gazetelerde *Cornwall'daki Dehşet* adı altında yayınlanan habere yeni bir bakış açısı getirdik. Onun için şimdi biraz temiz hava almak istiyoruz. Konuşacağımız şeyler özellikle sizi ilgilendireceğine göre en iyisi her şeyi burada tartışalım ki kimse işitmesin."

Aslan avcısı purosunu ağzından alarak dostuma ters ters baktı.

"Benimle ne konuşacağınızı bilmediğim gibi söyleyecekleriniz de beni bağlamaz."

"Mortimer Tregennis'in ölümünün nasıl gerçekleştiği de mi?"

O anda silahlı olmadığımız için üzüldüm. Sterndale'ın yüzü kıpkırmızı kesildi. Gözleri öfkeli öfkeli bakarken alnındaki damarlar kabardı. Nerdeyse sıkılı yumruklarıyla dostumun üzerine atılacaktı, ama tehditkar el kol hareketiyle yetindi. İradesine hâkim olabilmek için olağanüstü gayret sarf ederken az önceki köpürmesi yerini belki de daha tehlikeli olabilecek soğuk bir sessizliğe bıraktı.

"Ben yıllarca yüzlerce vahşi ve kanun kaçağı arasında yaşadım," dedi. "Sonunda kendi kurallarıma göre hareket etmeye başladım. Bunu göz önünde bulundurursanız iyi edersiniz, Bay Holmes. Size zarar vermek istemiyorum."

"Ben de size zarar vermek istemiyorum, Doktor Sterndale. Bunun en kesin kanıtı polisi değil de sizi çağırmış olmam. Hem de bilmek istediğimi öğrendikten sonra."

Sterndale sızlanarak oturdu. Anlaşılan ömründe ilk kez yenik düşüyordu. Bu koskoca adam dostumun kendinden emin tavrına dayanamamıştı. Büyük ellerini heyecanla açıp kaparken kekeledi:

"Ne? Ne demek istiyorsunuz siz?" Sonra kendini toparladı. "Beni korkutmaya çalışıyorsanız böyle bir oyun için yanlış adamı seçtiniz. Daha fazla uzatmayalım bunu. Konu nedir?"

"Hemen söyleyeyim," dedi Holmes. "Bunun yapmamın nedeni şu: Birbirimizle açık kartlarla oynamamızı istiyorum. Bundan sonra benim ne yapacağım sizin savunmanıza bağlı."

"Savunmama mı?"

"Evet efendim."

"Neyle itham ediliyorum?"

"Bay Tregennis'i öldürmekle."

Sterndale mendiliyle alnını sildi.

"Bana kalırsa biraz ileri gidiyorsunuz. Tüm başarılarınızı böyle boş blöflerle mi sağlarsınız?"

"Asıl blöf yapan sizsiniz, Doktor Leonard Sterndale..." diyen Holmes sertçe cevapladı. "Ben blöf yapmıyorum. Bu sonuca ulaşmamı sağlayan bazı gerçekleri anlatayım. Afrika'ya gitmek üzere eşyalarınızın büyük bir kısmı gemiye yüklenmişken sizin Plymouth'tan geri dönüşünüz bende bu trajedide önemli bir etkiniz olabileceği şüphesini uyandırdı."

"Ama geri dönmemin nedeni..."

"Onu duydum, ama yetersiz buluyorum. Şimdi bununla vakit kaybetmeyelim. Siz buraya benim kimden şüphelendiğimi öğrenmek için geldiniz. Yanıt vermemek için direttim. Siz de görüşmemizi bitti saydınız. Rahibin evine giderek bir süre orada dışarıda beklediniz, sonra evinize döndünüz."

"Bunu nerden biliyorsunuz?"

"Sizi takip ettim."

"Ben kimseyi görmedim."

"Ben birinin peşine düştüm mü kimse beni fark etmez. Kulübenizde huzursuz bir gece geçirdiniz. Ertesi sabah uygulamaya koyacağınız birkaç plan düşündünüz. Gün ağarırken cebinizi kırmızımsı bir tozla doldurup evden çıktınız. Aynı tozu bahçe kapınızın yanında da bulduk."

Sterndale şiddetle sarsıldı ve şaşkın bakışlarını Holmes'e dikti.

"Sonra birkaç mil yürüyerek rahibin evine döndünüz. Şu anda giydiğiniz tenis ayakkabıları vardı ayağınızda. Rahibin evine varınca meyve bahçesini geçip Tregennis'in çıktığı pencerenin önüne vardınız. Bu arada gün ağarmıştı, ama evde hiçbir kıpırtı yoktu. Cebinizdeki tozun birazını başınızın üstündeki pencereye fırlattınız."

Sterndale yerinden fırlayarak haykırdı:

"Siz şeytanın ta kendisisiniz!"

Holmes bu övgü karşısında gülümsedi. "Tregennis pencereye gelinceye kadar üç avuç toz attınız. Sonra ona aşağı gelmesini işaret ettiniz. O da çabucak giyinerek aşağıdaki oturma odasına indi. Siz de pencereden içeri girdiniz. Odanın içinde bir aşağı bir yukarı dolaşırken aranızda kısa bir konuşma geçti. Sonra içeriden pencereyi kapadınız ve dışarı çıktınız. Dışarıda, çimenlikte olacakları beklediniz ve o sırada Mortimer öldü. Siz de geldiğiniz yoldan geri döndünüz. Ee Doktor Sterndale, bu davranışınızdan sonra suçsuzluğunuzu nasıl kanıtlayacaksınız? Sizi bu yola iten şey neydi? Kaçamak cevap verirseniz ya da beni aldatmaya kalkarsanız, emin olun bu davayı olduğu gibi polise devrederim."

Ziyaretçimizin suratı dostumun suçlayıcı sözlerini dinlerken kül rengine döndü. Bir süre başını elleri arasına alıp düşüncelerine daldı ve oturduğu yerde kalakaldı. Sonra aniden elini ceketinin iç cebine atarak bir fotoğraf çıkardı ve önümüzdeki bahçe masasının üstüne attı.

"Beni o yola iten şey bu işte!" dedi.

Bu güzel bir kadının resmiydi. Holmes masaya doğru eğildi.

"Brenda Tregennis."

"Evet, Brenda Tregennis," diye yineledi ziyaretçimiz. "Onu çok uzun süre sevdim. O da beni seviyordu. Bu nedenle Cornwall'da inzivaya çekildim. Herkes buna hâlâ şaşar. Burada kendimi bu dünyada kıymet verdiğim biricik kişiye yakın hissediyordum. Brenda'yla evlenemezdim, çünkü beni yıllar önce terk eden, ama İngiliz yasalarına göre boşanamadığım bir kadınla evliydim. Brenda'yla ben yıllarca bekledik, ama boşuna! Sonuç bu mu olacaktı?"

Koskoca gövdesi ıstıraplı bir hıçkırıkla sarsıldı ve talihsiz adam elini gırtlağına götürdü. Sonra kendini toparlayarak konuşmasını sürdürdü:

"Rahibin haberi vardı. Ona her şeyi anlatmıştık. Brenda'nın melekten farksız biri olduğunu o da söyleyecektir size. Telgrafı alır almaz buraya dönmemin asıl nedeni buydu. Bu dünyada en kıymet verdiğim insanı böyle acı çekerek kaybettikten sonra eşyalarımı ve Afrika'yı düşünecek halim mi kalmıştı! İşte o davranışlarımın sebebi bu, Bay Holmes!"

"Devam edin!" dedi dostum kısık sesle.

Doktor Sterndale cebinden ufak bir zarf çıkararak masanın üstüne koydu. Zarfta, "Radix pedis diabolis" yazıyordu. Altına da kırmızı bir kuru kafa çizilmişti. Zarfı bana doğru iterek, "Biliyorum, siz doktorsunuz," dedi. "Bu ismi hiç duydunuz mu?"

"'Şeytan ayağı kökü' mü? Hayır, hiç duymadım."

"Meslek onurunuzla oynamak niyetinde değilim," dedi Sterndale. "Buda'daki tek bir laboratuar dışında Avrupa'nın hiçbir yerinde bu bitkiye rastlayamazsınız. Bugüne dek eczacılık ve toksikoloji alanına girmiş değil. Kökü ayak şeklinde; yarı insan ayağı, yarı keçi ayağı. Bitkilerden anlayan bir misyoner tarafından, biraz hayal gücünü çalıştırması sonucu böyle isimlendirilmiş. Batı Afrika'nın bazı yörelerinde bu bitki insanlara sorgu sırasında işkence etmek için kullanılır ve formülü gizli tutulur. Ben bu ilacı çok özel bir olay sırasında, Ubanghi'de elde ettim."

Konuşurken paketi açtı. Ortaya enfiyeye benzer kızıl ve kahverengi arası bir tutam toz çıktı. Holmes devam etmesi için ısrar etti:

"Evet?"

"Her şeyin nasıl olduğunu anlatmak istiyorum, Bay Holmes. Siz zaten çok şey biliyorsunuz. Tüm gerçeği bilmeniz benim de hesabıma gelir. Tregennis ailesiyle olan ilişkimi daha önce anlatmıştım. Kız kardeşlerinin hatırı için ağabeylerine hep arkadaşça davrandım. Miras yüzünden Mortimer inzivaya çekildi. Sonra her şey unutulmuş gibi gözüktü. Son zamanlarda ben her iki tarafla da görüşüyordum. Mortimer çok kurnaz ve içten pazarlıklıydı. Konuşmalarımızda çoğu kez kuşkulanmama neden olacak şeyler geçti. Onunla bozuşmalarına ben sebep olmayayım dedim kendi kendime. Bir gün, birkaç hafta önce Mortimer benim evime geldi. Afrika'dan getirdiğim, görülmeye

değer koleksiyonumu gösterdim. Bu arada ona bu tozun özelliklerinden bahsettim. Bu toz önce beynin belirli hücrelerini etkileyerek kişide korku ve dehşet hissi uyandırıyordu. Bunu koklayan kişi ya çıldırıyor ya da ölüyordu. Mortimer'ın hangi fırsattan yararlanarak bu tozu eline geçirdiğini bilmiyorum, çünkü hiç odadan dışarı çıkmamıştım. Dolaplardan birini açıp kutulardan birinin üzerine eğildiğim an tozu alıvermiş olmalıydı. Şimdi hatırlıyorum da bana ısrarla bu ilacın ne kadarının ne kadar zamanda bir insanı zehirleyebileceğini sorup durmuştu. Bu merakı gidermek istemesinin kişisel nedenleri olabileceği hiç aklıma gelmemişti.

Plymouth'tayken Rahip Roundhay'in telgrafı elime geçene kadar ben bunların hepsini unutmuştum. Serseri herif bu kaza haberi bana ulaşana kadar denize açılmış olacağını ve artık yıllarca Afrika'da kalacağını umut etmişti, ama ben hemen geri döndüm. Korkunç olayı duyduğum zaman bu işte benim zehrimin kullanıldığını tabii ki anladım. O zaman size geldim, ama umudum çok azdı. Sizin açıklamanız başkaydı ve gerçeğe uymuyordu. Gün geçtikçe kafama bu düşünce saplanmaya devam etti: Sevgilimin katili Mortimer Tregennis'ti! Bunu para için yapmıştı. Tüm aile bireyleri çıldırırsa, onların serveti kendisine kalacaktı. Böylece şeytan ayağı tozunu soğukkanlılıkla şöminedeki ateşe serperek kız kardeşinin ölümüne, erkek kardeşlerinin de çıldırmasına neden oldu. Yani bu korkunç cinayeti o işledi. İyi ama nasıl cezalandırılacaktı?

Yasal yollara mı başvursaydım? Elimde kanıt yoktu ki! Ama olayın ancak bu şekilde gerçekleşmiş olabileceğini biliyordum. Peki ama basit köylülerden oluşan jüri heyetini buna inandırabilecek miydim? Belki evet, ama belki de hayır. Yanlış bir adım atamazdım. Onların intikamını almalıydım. Size daha önce, ömrümün büyük bir kısmını yasadışı yollara saparak yaşadığımı ve hatta sonunda kendi yasalarımı uygulamaya başladığımı söylemiştim, Bay Holmes. Bu yasalara uyarak kararımı verdim: Mortimer Tregennis'in kaderi tıpkı kardeşlerininki gibi olacaktı. Bu gerçekleşmediği takdirde onu kendi ellerimle öldürecektim. Ah, şu anda İngiltere'de benim kadar hayatına önem vermeyen birini bulamazsınız!

Size her şeyi anlattım, Bay Holmes. Gerisini siz değerlendirin. Sizin de söylediğiniz gibi, uykusuz geçen bir geceden sonra kulübemden çıktım. Mortimer'ı uyandırmanın ne kadar güç olduğunu bildiğim için bahçe kapımın yanındaki iri taneli kumdan biraz alıp cebime yerleştirdim. Sonra onun yatak odasının penceresine bunlardan biraz savurdum. Uyandı ve aşağı inerek beni oturma odasının penceresinden içeri aldı. Ona baştan sona kadar yaptıklarını anlatarak buraya hem yargıç hem de onun cellâdı olarak geldiğimi söylemekten çekinmedim. Sefil herif tabancamın namlusunun kendisine doğrulduğunu görünce felce uğramış gibi sandalyesine yığıldı. Ben petrol lambasını *yakarak beraberimde getirdiğim tozu lambasına serptim.* Sonra kendimi dışarı atarak tehdidimi gerçekleştirmek için

pencerenin önünde bekledim. Odadan dışarı çıkacak olursa onu kendi elimle vuracaktım, ama kımıldamadı. Her şey bir an içinde olup bitti. Aman Tanrım, öyle bir ölümdü ki bu! Ama benim kalbim taş gibiydi. Suçsuz sevgilim nasıl acı çekmişse aynısı onun da başına gelmeliydi. İşte benim hikâyem bu, Bay Holmes. Bir kadın sevmiş olsaydınız, siz de böyle davranmaz mıydınız? Her neyse, ben kendimi tamamen sizin ellerinize bırakıyorum. Bana ne isterseniz yapın! Bir kez daha yineliyorum: Bu dünyada ölümden benim kadar az korkan birini bulamazsınız!"

Holmes bir süre düşüncelere daldı. Sonra, "Bu olaylardan önce planınız neydi?" diye sordu.

"Orta Afrika'ya gidecektim. İşim yarım kalmıştı."

"Oraya gidin ve işinizi tamamlayın," dedi Holmes. "Sizi engelleyen kişi ben olmak istemiyorum."

Doktor Sterndale doğruldu. Sonra ciddi bir tavırla bizi selamladı ve dışarı çıktı. Dostum piposunu doldurduktan sonra tütün kesesini bana uzattı. "Zehirsiz duman tüttürmek de ayrı bir zevk," dedi. "Galiba biz bu meseleye karışmayacağız, Watson. Araştırmalarımızı kendimiz yaptık, kimseden bir görev ya da emir almış değiliz. Onun için bu işi böyle bırakalım. Yoksa adamı polise ihbar etmeyi mi tercih edersin?"

"Kesinlikle hayır!" diye yanıtladım.

"Şimdiye kadar hiç âşık olmadım, Watson. Ama bir kadını sevmiş olsaydım ve o da bu olayda olduğu gibi feci bir şekilde ölseydi, ben de şu aslan avcısı gibi davranırdım sanırım. Kim bilir... Neyse Watson, başından beri elimizde bulunan kanıtın ne olduğunu söyleyip senin zekânı küçümsemek istemiyorum. Başlangıç noktam tabii ki pencere pervazındaki kırmızımsı kumdu. Aynı kum Mortimer'ın evinin bahçesinde yoktu. Dikkatimi Doktor Sterndale ve oturduğu eve verdikten sonra aradığımı buldum. Gün ışığında yanan lamba ve toz artıkları kesin kanıt zincirinin birer halkasıydı. Eh dostum, şimdi bu uğursuz olayı aklımızdan çıkarıp vicdanlarımızı rahatlattığımıza göre Kelt dilinin kökenini araştırmaya devam etsek iyi olur..."

Boyacının Esrarı

O sabah Sherlock Holmes'ün uyanık ve enerjik tabiatının ara sıra olduğu gibi yine melankoliye ve felsefeye yenik düştüğü bir sabahtı.

"Gördün mü?" diye sordu.

"Az önce kapıdan çıkan ihtiyarı mı?"

"Evet."

"Kapıda rastlaştık."

"Sende nasıl bir izlenim bıraktı?"

"Hastalıklı, acınacak, zararsız bir yaratık."

"Öyle Watson. Acınacak ve zararsız biri. Hayat dediğin de öyle değil midir? Acımasız... Talih alnımıza yazılmıştır. Bazen yıldızlarla ve burçlarla uğraşırız. Sonunda ne geçer elimize? Bir gölge. Ya da gölgeden de kötüsü, sefalet."

"Müşterin miydi?"

"Eh, öyle sayılır. Scotland Yard bana göndermiş. İyileşmeyecek hastayı doktorlar bazen şarlatanlara havale eder ya! Artık kendi ellerinden daha fazla bir şey gelmez çünkü... Şöyle veya böyle hastanın durumu bundan daha kötü olamaz çünkü."

"Mesele nedir?"

Holmes masadan oldukça kirli bir kartvizit aldı. "Josiah Amberley. Brickfall ve Amberley Fabrikası'nın bir şubesini işletiyormuş. Bu ismi bilirsin, yağlı boya imal ediyorlar. Kısacası, adam bu şirketten altmış bir yaşındayken ayrılıyor, Lewisham'da bir ev satın alıyor. Yorucu iş hayatından tamamen çekilerek keyfine bakmak istiyor. Geleceğini de garanti altına almış durumda."

"Öyle olmalı tabii."

Holmes bir zarfın arkasına karaladığı notlara göz gezdirdi.

"1896'da emekli oluyor, Watson. 1897 baharında kendinden yirmi yaş küçük bir kadınla evleniyor. Fotoğrafına bakılırsa kadın oldukça güzel. Yeteri kadar para, bir hayat arkadaşı ve bol bol vakit. Harika bir hayat gibi görünüyor, ama sen de az önce gördün; iki yılda öyle çökmüş, öyle perişan bir hale gelmiş ki..."

"Peki ne olmuş?"

"Hep aynı hikâye, Watson. Kalleş bir arkadaş ve sadakatsiz bir eş. Amberley'nin bir tek merakı var: Satranç. Lewisham'dan pek de uzak olmayan bir yerde genç bir doktor oturuyormuş. O da satranca meraklıymış. İsmini şuraya yazmıştım: Doktor Ray Ernest. Bu adam sık sık Amberley'nin evine gitmeye başlıyor ve sonunda onunla Bayan Amberley arasında sıkı bir ilişki doğuyor. İtiraf etmelisin ki talihsiz müşterimiz insan olarak ne kadar makbul olursa olsun, dış görünüş bakımından pek de öyle ahım şahım bir tip değil. Uzatmayalım, âşık çift geçen hafta ortalıktan kayboluyor. Nereye gittiklerini bilen yok. Senin anlayacağın sadakatsiz kadın kocasının biriktirdiği paranın büyük bir kısmıyla mücevher kutusunu alıp götürüyor. Kadının peşine düşebilir miymişiz? Parayı kurtarabilir miymişiz? Her gün rastlanan şeyler bunlar, ama Josiah Amberley için bu iş ölüm kalım meselesiymiş."

"Ne yapacaksın?"

"Önce ben sorayım sevgili Watson, sen ne yapacaksın? Bana yardım etmek ister misin? Biliyorsun, şu anda iki papazının işleriyle meşgulüm ve onu da çözmek zorundayım. Lewisham'a gidecek vaktim gerçekten yok. Yoksa olanı biteni yerinde incelemek daha doğru olurdu. İhtiyar adam ne olursa olsun benim gelmemi istiyordu, ama ona durumu anlattım. Seni kabul edeceğini söyledi."

"Doğrusunu istersen ne işe yarayacağımı bilmiyorum, ama elimden geleni yaparım."

Nitekim öyle oldu. Bir yaz günü, öğleden sonra Lewisham'a giderken bulaştığım şu hikâyenin bir hafta bile geçmeden İngiltere çapında büyük tartışmalara yol açacağını nereden bilebilirdim!

İncelemelerim hakkında bir rapor vermek üzere tekrar Baker Caddesi'ne döndüğümde akşam olmuştu.

Holmes derin bir koltuğa gömülmüş, bacaklarını uzatmış, ağzında insanın genzine kaçan dumanlar çıkaran piposuyla beni bekliyordu. Gözkapakları yarı kapalıydı, uyuyor sanırdınız, ama olanları anlatırken nerede duraklasam ya da nerede Holmes'ün bir soru sorması gerekse gözkapakları açılıveriyor, kurşuni gözleri içime işleyip vahşi bir hayvanın uyanıklığını yansıtıyordu.

"Bay Josiah Amberley'nin malikânesine 'Konak' adını vermişler," diye anlatmaya başladım. "Sana ilginç gelecek, Holmes. Adam toplumdan elini eteğini çekmiş, münzevi bir papaz gibi yaşıyor. O civarı bilirsin, tuğladan yapılmış sıra sıra evlerle kasvetli sokaklar. Tam orta yerde de yörenin kültürünü ve konforu buluşturan bir adacık düşün. İşte Amberley'in evi burada. Etrafı, üzeri yer yer yosunla kaplı fakat güneş altında kalmaktan kupkuru hale gelmiş taşların oluşturduğu yüksek bir çitle çevrili..."

"Edebiyat yapma, Watson," dedi Holmes. Çok ciddiydi. "Evin etrafında taş duvar olduğunu anladım."

"Tamam. Sokakta, ağzında sigarası, başıboş bir adama sormamış olsam hangi evin Konak olduğunu bulamayacaktım. Adam dikkatimi çekti. İriyarı, uzun boylu ve pos bıyıklıydı. Asker gibi görünüyordu. Sorularıma cevap vermekten çok başını eğmekle yetindi. Şimdi düşünüyorum da bana bir garip baktı.

"Ben bahçe kapısından girerken Bay Amberley evinden çıkıyordu. Onu sabah burada görmüştüm, ama o anda bana bir tuhaf göründü. Gün ışığında baktığımda hareketleri yapmacık geldi."

"Ben de onu iyice inceledim, ama sen bana onun hakkındaki izlenimlerini ayrıntılarıyla anlatırsan memnun olurum," dedi Holmes.

"Karşımda üzüntüden kahrolmuş bir insan vardı. Ağır bir yük taşıyormuşçasına kamburu çıkmıştı, ama hiç de sandığım gibi çelimsiz ve kuvvetsiz değildi. Buna rağmen dev gibi bir adamın omuzlarıyla göğsü çırpı gibi bir çift bacağa yüklenmiş gibiydi."

"Sol ayağındaki pabucun derisi kırışıktı, ama sağdaki dümdüzdü."

"Buna dikkat etmedim."

"Etmediğini biliyorum. Adamın bacağı protez olabilir, Watson. Ben çok dikkat ettim. Devam et."

"İlgimi çeken eskimiş hasır şapkasının altından çıkan uzun, kıvırcık saçlarıyla derin çizgilerin oluşturduğu yüz hatları, ayrıca sabırsız ve öfkeli görünüşüydü."

"Çok güzel, Watson. Peki, neler anlattı?"

"Üzücü hikâyesini bütün ayrıntılarıyla anlattı. Birlikte eve giderken etrafıma dikkatle baktım. Hayatımda bu kadar bakımsız bir bahçe görmedim. Her tarafı yabani otlar bürümüştü. Her köşe bakımsızlığı sergiliyordu. Ağaçlar bir plan dâhilinde dikilmediği gibi hepsi kendiliğinden büyümüştü. Bu bahçe aklı başında bir kadının eseri olamazdı. Evin bakımsızlığı zavallı adamın da gözünden kaçmamış olmalı ki orayı burayı düzeltmeye çalışıyordu. Kapı girişine bir teneke boya koymuş, sol eline de kocaman bir fırça almıştı. Doğramaları boyamaktaydı.

Neyse, beni odasına götürdü. Orası da dökülüyordu. Uzun uzun konuşmaya başladık. Sen gelmedin diye hayal kırıklığına uğradı tabii. 'Bay Sherlock Holmes gibi bir adamın para kaybını göze alarak benim gibi fakir birinin işiyle ilgilenmesini beklemiyordum zaten,' dedi. Onu paranın kesinlikle bu işte bir rol oynamadığına inandırdım. 'Anladık, şu anda kendini sanata adamış. Sanat sanat içindir,' dedi. 'Ama cinayeti de bir sanat saysa, buradan belki eli boş çıkmazdı. Gelelim insan tabiatına, Doktor Watson. Bence en nankör yaratık insandır! Bu dünyada benim eşim kadar şımartılmış başka bir kadın olduğunu sanmıyorum. Bir dediğini iki etmedim. Ya o genç adam... İstese oğlum

yerine geçerdi. Görüyorsunuz ya, ikisi de beni nasıl aldattı! Ah, iğrenç bir dünyada yaşıyoruz, hem de çok iğrenç!'

Mersiyesinin melodileri aşağı yukarı böyleydi. Bir saatten fazla sürdü bu. Önce hiçbir şeyden şüphelenmemiş, çünkü evde yalnız oturuyorlarmış. Sadece sabahları bir temizlikçi kadın geliyor ve akşamları saat 18.00'de gidiyormuş. Bir akşam Amberley karısına sürpriz olsun diye Haymarket Tiyatrosu'na iki bilet alıyor. Son anda karısı başının ağrıdığını bahane ederek tiyatroya gitmekten vazgeçiyor. Bu kesin, çünkü adam bana karısının kullanılmamış biletini gösterdi."

"İlginç, çok ilginç," dedi Holmes. Hikâyeyi daha dikkatli dinlemeye başladı. "Lütfen devam et Watson, çünkü anlattıkların çok enteresan. Sen o bilete iyice baktın mı? Koltuk numarası tesadüfen dikkatini çekti mi?"

"Otuz birdi. Bu benim okul numaramdı, ondan aklımda kaldı."

"Harika, Watson! O zaman Amberley ya otuz ya da otuz iki numaralı koltuğa oturdu."

"Öyle olmalı," diye cevap verirken biraz şaşırmıştım. "Bilet B sırasından alınmış."

"Şahane! Başka ne anlattı?"

"Beni 'Çelik Kasa' dediği odaya götürdü. Burası gerçekten bankalardaki çelik kasaları andırıyordu. Kapıyla pencereler demirdendi. Hırsızlara karşı önlem almış. Anlaşılan karısında bu odanın yedek anahtarı varmış, çünkü onca kıymetli evrakın yanı sıra yedi bin sterlin ortadan kaybolmuş."

"Kıymetli evrak mı? Neymiş bunlar?"

"Polise bunların tam bir listesini vermiş, böylelikle onları garantiye almış. Tiyatrodan gece yarısına doğru dönmüş. Eve vardığında odanın soyulduğunu görmüş. Kapıyla pencereler açıkmış. Suçlular da arkalarında hiçbir iz bırakmamış, ne bir mektup ne de bir haber. Bunun üzerine polise başvurmuş."

Holmes birkaç dakika düşüncelerine daldı.

"Sen geldiğinde Amberley'nin boya işiyle uğraşmakta olduğunu söyledin. Ne boyuyordu ki?"

"Koridoru boyuyordu, ama sana bahsettiğim odanın kapısıyla pencereleri bitmişti."

"Böyle bir durumda böyle bir uğraş biraz acayip değil mi, ne dersin?"

"Üzüntüsünü unutmak için bir şeyler yapması gerekiyordu. Bu onun kendi açıklaması. Gerçekten böyle bir uğraş biraz acayip, ama adamın kendisi de zaten acayip. Karısının

bir resmini gözlerimin önünde yırtıp attı. Kızgınlıktan köpürüyordu. 'O Tanrı'nın belası suratını artık görmek istemiyorum!' diye bağırıyordu."

"Hepsi bu mu Watson?"

"Ha, bir şey daha var. Aslında benim dikkatimi en çok çeken buydu. Blackheath İstasyonu'na geldim. Hareket etmek üzere olan trene bindim. Aynı anda yanımdaki kompartımana bir adamın bindiğini gördüm. Bir kez gördüğüm bir suratı kolay kolay unutmam, bilirsin Holmes. Bu, sokakta konuştuğum o iri yarı, esmer adamdı. Londra köprüsündeyken onu bir ara görmüştüm, ama sonra kalabalıkta gözden kaybetmiştim. Fakat onun beni takip ettiğinden eminim."

"Çok haklısın," dedi Holmes. "Uzun boylu, esmer, pos bıyıklı bir adam demiştin, bir de griye çalan koyu renk bir gözlüğü vardı değil mi?"

"Holmes, sihirbaz gibisin gerçekten! Ben sana söylemedim, ama gerçekten güneş gözlüğü takıyordu."

"Ve kravatında masonlara özgü bir kravat iğnesi vardı, değil mi?"

"Holmes!"

"Çok basit, sevgili Watson. Şimdi tiyatroya dönelim. İtiraf etmeliyim ki bu meseleyi başlangıçta pek basit bulmuş

ve dikkatimi vermemiştim, ama bu iş gittikçe önem kazanıyor. Çok şeyi gözden kaçırmış olmana rağmen ilgini çeken bazı noktalar beni endişelendiriyor."

"Neyi gözden kaçırmışım?"

"Hemen alınma, dostum. Bilirsin, sana serzenişte bulunmam ben. Başkası bu kadar zeki davranamazdı. Pek çok kişi senin eline su bile dökemez, ama burada sen gerçekten önemli bir noktayı atlamışsın. Mesela, Amberley'yle karısı hakkında komşuları ne düşünüyor? Bunun anlamı büyük. Doktor Ernest onlara göre nasıl bir adam? Gerçekten çapkın ve hovarda mı? Sen insanlara yaklaşmasını iyi bilirsin, Watson. Hizmetçilerden bazı ayrıntıları kolaylıkla öğrenebilirdin. Postanedeki kıza ya da manavın karısına hiç mi bir şey sormadın? Mavi Çapa Pansiyonu'nun sahibesinin kulağına fısıldayacağın bir iki tatlı söz sana çok önemli bilgiler sağlayabilirdi. Bütün bunları yapmadın."

"Hemen yapayım istersen?"

"Çok geç. Scotland Yard'ın ve şu telefonun yardımıyla şu odadan çıkmama bile lüzum kalmadan istediğim bilgileri elde ettim ben. Amberley özellikle cimri bir adammış. Kaba ve kibirli bir koca izlenimi uyandırmakta. Çelik odasında tonlarla para sakladığı da kesin. Ray Ernest'e gelince, bekâr ve Amberley'yle satranç oynarken karısına âşık oluyor. Tüm bunlar çok açık. Bunların ardında hiçbir sır yatmıyor sanırsın, ama yatıyor."

"Takıldığın nokta ne?"

"Belki de benim hayal gücüm. Neyse, bırakalım bunları Watson. Şu sıkıcı işgününden kaçalım, ruhumuzu müzikle dinlendirelim. Albert Hall'da bu akşam Carina şarkı söylüyormuş. Haydi hemen giyinelim, dışarıda bir yemek yiyelim, sonra da sanat müziğini sindirelim."

Ertesi sabah vaktinde kalktım, kahvaltı sofrasında kızarmış ekmek kırıntıları ile iki yumurtanın soyulmuş kabuklarını görünce, dostumun benden önce davrandığını anladım. Masanın üzerinde bir not vardı:

Sevgili Watson,

Bay Josiah Amberley olayında açıklanması gereken birkaç nokta var. Bunları çözebilirsem meseleyi halletmiş sayılırız. Senden bir ricam var, saat üçe doğru hazır ol. Sana ihtiyacım olabilir.

S. H.

Bütün gün Holmes'den haber alamadım, ama söylediği saatte çıkageldi. Düşüncelere dalmıştı, konuşmuyordu. Böyle anlarda yapılacak en iyi şey onu rahat bırakmaktı.

"Amberley buraya uğradı mı?"

"Hayır."

"Öyle mi? Onu bekleyelim o zaman."

Yanılmamıştı, az sonra ihtiyar çıkageldi. Suratı asık, bakışları endişeliydi.

"Bir telgraf aldım, Bay Holmes. Ne yapacağımı bilemiyorum."

Uzattığı telgrafı Holmes yüksek sesle okudu:

"*Hemen gelin. Kaybınız hakkında bilgi verebilirim. Elman. Patrikhane.*"

"Saat 14.00'te Little Purlington'dan gönderilmiş. Bildiğim kadarı Little Purlington Essex'de, Frinton yakınlarında bir yer. Herhalde biraz sonra yola çıkarsınız. Telgrafı çeken, o kasabanın papazı olmalı. Güvenilir bir kişi. Şu adresler kitabına bir göz atayım. İşte: J.C. Elman, M.A. İkameti Little Purlington. Mossmor kasabası. Tren tarifesine bakar mısın, Watson?"

"Oraya Liverpool Caddesi'nden kalkan 17.25 treni gidiyor."

"Harika. En iyisi sen de onunla git Watson. Bay Amberley'nin senin önerilerine veya yardımına ihtiyacı olabilir, işler karışıyor çünkü."

Ama müşterimiz gitmek niyetinde değildi.

"Bu tamamen saçmalık, Bay Holmes," dedi. "Bu adam olanlar hakkında ne bilebilir ki? Sadece zaman ve para kaybedeceğiz bence."

"Bildiği bir şey var ki size telgraf çekti. Siz de hemen telgraf çekip geleceğinizi bildirin."

"Oraya gideceğimi sanmıyorum."

Holmes ciddileşti.

"Bu kadar açık bir izin peşine düşmemekle hem benim hem de polisin nazarında çok kötü bir izlenim yaratırsınız, Bay Amberley. Sanki bu araştırma sizi hiç ilgilendirmiyor..."

Holmes'ün bu serzenişi müşterimizi etkilemiş gibiydi.

"Peki, giderim. Eğer siz böyle düşünüyorsanız..." dedi. "Açıkçası, bir papazın buna dair bir şeyler bilmesi bana saçma geliyor, ama madem ısrar ediyorsunuz..."

"Israr ediyorum," diye vurguladı Holmes.

Artık yola koyulacaktık. Odadan çıkarken Holmes beni yanına çağırdı:

"Onun oraya gitmesini sağlamak için elinden geleni yap. Yoldayken fikrini değiştirip dönmeye kalkarsa hemen en yakın postaneye koş ve bana telgraf çek. 'Kaçtı,' yaz, ben anlarım. Ben burada birini bırakacağım, telgraf gelir gelmez bulunduğum yere haber ulaştıracaklar."

Little Purlington'ı bulmak kolay olmadı, trenle aktarma yapmamız gerekti. Şimdi düşünüyorum da bu seyahat hiç

de rahat geçmemişti. Hava sıcaktı, trende piştik. Amberley surat asıp durdu, hiç konuşmadı. Konuşsa bile yaptığımız işin saçma olduğunu tekrarlayıp duruyordu. Derken küçük bir istasyonda trenden indik. Patrikhaneye varıncaya kadar iki millik bir fayton yolculuğu yaptık. Çalışma odasında bizi şişman, ağırbaşlı, azametli biri karşıladı.

"Buyrun beyler," dedi. "Sizin için ne yapabilirim?"

"Telgrafınız üzerine kalkıp geldik," dedim.

"Telgrafım mı? Ben telgraf çekmedim ki!"

"Siz Bay Josiah Amberley'ye parasıyla karısı hakkında telgraf çekmediniz mi?"

"Şaka yapıyorsunuz herhalde," dedi. Öfkelenmiş görünüyordu. "Bahsettiğiniz kişinin ne adını duydum ne de ona telgraf çektim."

Müşterimizle bakıştık, şaşırmıştık.

"Belki de bir yanlışlık oldu," dedim. "Burada iki tane Patrikhane olmalı. Bakın şu telgrafa, Elman imzasıyla gönderilmiş. Patrikhane yazıyor."

"Burada sadece bir tane Patrikhane ve tek bir papaz var. Telgrafa gelince, anlaşılan biri skandal yaratmak istiyor. Siz en iyisi polise gidin. Artık konuşmamızın anlamı yok."

Az sonra Bay Amberley'yle ben kendimizi sokakta buluverdik. Burası İngiltere'nin en ilkel köylerindendi. Postaneye gittik, ama orası da kapalıydı. Neyse ki istasyon lokantasında bir telefon vardı da Holmes'le konuşabildim. O da şaşırmıştı.

"Çok acayip!" diyordu uzaktan gelen sesi. "Çok ilginç. Korkarım akşam treni olmadığına için geri dönemeyeceksiniz, dostum. İstemeyerek sizin köydeki otelde berbat bir gece geçirmenize neden oluyorum, ama orada hiç olmazsa doğa güzel olmalı. Yanında da Josiah Amberley... Umarım eğlenirsin."

Telefonu kapatmadan güldüğünü duydum.

Amberley'in ne cimri olduğu çabuk meydana çıktı. Seyahat masraflarından yakındı, tren biletini üçüncü sınıf aldı, otel hesabının çok yüksek olduğunu tekrarladı durdu. Neyse ki ertesi sabah Londra'ya vardık. Hangimizin canı daha sıkkındı, kolay kolay kestiremezdiniz.

"İsterseniz Baker Caddesi'ne bir uğrayalım, belki Bay Holmes bir şeyler bulmuştur."

"Buldukları dünkü gibiyse hiçbir işe yaramaz," dedi Amberley ve kötü kötü baktı. Yine de benimle geldi. Daha önce Holmes'e telgraf çekmiş ve geliş saatimizi bildirmiştim. Ne var ki o da bir not bırakmıştı. Lewisham'daymış ve bizi orada bekliyormuş.

Bu sürpriz oldu, ama daha büyük sürpriz müşterimizin oturma odasında Holmes'ün yalnız olmamasıydı. Yanında başka bir adam vardı; pos bıyıklı, güneş gözlüklü ve kravatında masonlara özgü iğne taşıyan biri.

Holmes, "Size arkadaşım Bay Barker'ı tanıştırmak isterim," dedi. "O da sizin meselenizle ilgilendi, Bay Amberley. Farklı metotlarla çalışıyoruz, ama ikimizin de size bir sorusu var."

Josiah Amberley kendini düşercesine koltuğuna bıraktı. Tehlikeyi sezmişti. Bunu oraya buraya yönelen bakışlarından, suratındaki sinirli kasılmalardan anlamıştım.

"Neymiş soracağınız, Bay Holmes?"

"Cesetleri ne yaptınız?"

Adam kısık bir ses çıkararak ayağa fırladı. Yumruğunu havada salladı. Sanki dili tutulmuştu. Korkunç, yırtıcı bir hayvanı andırıyordu. O anda gerçek Amberley gözlerimin önüne serilmişti. Sonunda ruhu bedenine yansımış bir şeytandı bu! Kendini koltuğuna bırakırken inleyişini önlemek istercesine elleriyle ağzını kapadı. Aynı anda Holmes, bir kaplan gibi adamın gırtlağına sarıldı. Amberley'nin hırıldayan ağzından beyaz bir tablet düştü yere.

"Kestirme ölümden vazgeçin, Bay Amberley. Önce halledeceğimiz bazı işler var. Ne dersiniz, Bay Barker?"

"Araba kapıda bekliyor."

"Karakola kadar birkaç yüz metre var. Sen burada kal, Watson. Ben yarım saate kadar dönerim."

İhtiyar adamın iri vücudunda bir aslanın kuvveti yatıyor gibi görünüyordu, ama deneyimli iki adamın hakkından gelmeye yeterli olmadı. Debelene debelene dışarıda bekleyen arabaya götürüldü. Bense bu acayip evde tek başıma nöbet tutmaya başladım. Neyse ki Holmes sözünde durdu ve erken döndü. Yanında genç bir müfettiş vardı.

"Barker'ı karakolda bıraktım, formaliteleri bitirsin diye," dedi Holmes. "Sen Barker'ı tanımazsın, Watson. Çoğunlukla Surrey kıyılarında çalışır. Bana rakip bir meslektaş sayılır. Sen bana iri yarı, esmer bir adamdan bahsettiğin zaman o olduğunu anlamıştım. Bazı meseleleri tereyağından kıl çeker gibi çözmüştür kendisi, öyle değil mi Müfettiş Bey?"

Genç müfettiş cevap verdi:

"Birkaç kez gerçekten başarılı oldu."

"Kullandığı metotlar alışılagelmişin dışında, tıpkı benimkiler gibi. Ama bunlar bazen faydalı olabiliyor, bana hak vereceksiniz. Mesela siz yasal uyarınızı yapsaydınız, yani, 'Bundan böyle söyleyecekleriniz, aleyhinizde delil olarak kullanılacaktır,' falan demiş olsaydınız adamı hiçbir zaman suçunu itiraf etmeye zorlayamazdınız."

"Olabilir, ama yine de hedefimiz aynı, Bay Holmes. İnanın, biz de kendimize göre bu meseleyi çözer, adamı da tutuklardık. Bizim kullanamadığımız metotlarınızla işimize burnunuzu sokarak adımızı kötüye çıkarmanızdan ötürü size kızıyorsak, kusura bakmayın."

"Böyle bir şey aklımdan geçmedi, MacKinnon. Size söz veriyorum, ben arka planda kalacağım. Barker'a gelince, o da ben ne söylesem onu yapar."

Müfettiş rahatlamış gibiydi.

"Çok naziksiniz, Bay Holmes. Başarı veya başarısızlık sizce önemli olmayabilir, ama bize gelince öyle değil. Bir kere gazeteciler peşimizi bırakmaz."

"Doğru, ama size nasılsa soru soracaklar. Cevapları şimdiden hazırlamak daha iyi olmaz mı? Mesela şu süper zeki muhabirlerden biri, bu meselede sizi şüphelendiren noktaların neler olduğunu ve bunlara dayanarak sonuca nasıl vardığınızı sorarsa, ne diyeceksiniz?"

Müfettiş bozulur gibi oldu.

"Aslına bakarsanız şu ana kadar elimizde kesin bir delil yok, Bay Holmes. Tutuklunun üç şahit önünde intihar etmeye kalkışması nedeniyle karısını ve onun âşığını öldürdüğünü itiraf ettiğini siz söylediniz. Bu sonuca nasıl ve nereden vardınız?"

"Siz arama emri çıkartmış mıydınız?"

"Üç polis memuru yolda."

"O zaman aradığınız ipucunu bulacaksınız. Cesetler fazla uzakla olmamalı. Şüpheli yerleri kazmak çok zaman almaz. Ev oldukça eski. Herhangi bir yerde bir kuyu falan kesinlikle bulunacak. Şansınızı orada deneyin."

"İyi, ama cinayet işlendiğini nasıl anladınız? Nasıl oldu bu iş?"

"Önce neler olduğunu anlatayım, sonra size ve dostuma ki onun bu vakadaki yardımının karşılığını ödemem mümkün değil, cinayetin açıklamasını yapayım. Önce katilin zihniyetine dikkatinizi çekmek isterim. Öyle acayip biri ki bazen onu darağacına göndermek yerine tımarhaneye tıkmak daha doğru olmaz mı diye düşünüyorum. Adamın karakteri modern bir İngiliz erkeğinden ziyade Orta Çağ'dan kalma bir İtalyan'a benziyor. Cimri mi cimri, karısını öylesine bıktırmış ki zavallı kadın maceraperest biri için tam bir yem haline gelmiş ve o maceraperest kısa süre sonra ortaya çıkıyor: Satranca meraklı bir doktor... Amberley satrançta ustaydı. İşte Watson, her şeyi önceden hazırlayan bir beyin. Ayrıca bütün cimriler gibi kıskanç da ve bu kıskançlığı hastalık derecesinde. Haklı mıydı haksız mıydı bilmiyorum, ama karısının bir ilişkisi olduğuna inanmıştı. Bunun üzerine intikam almaya karar verdi ve çok zekice bir cinayet planı hazırladı. Benimle gelin!"

Holmes bizi peşine taktı. Sanki bu evde doğmuş ve büyümüş gibi kendinden emin adımlarla yürüyordu. Çelik Kasa'nın açık kapısının önüne gelince durdu.

"Ne pis bir boya kokusu!" diye yakındı müfettiş.

"İlk ipucumuz bu işte!" dedi Holmes. "Bunu da Watson'ın gözlemlerine borçluyuz, her ne kadar kendisi bundan bir sonuç çıkaramasa da... Aklıma bu takıldı: Adam neden evini böyle bir zamanda kokuya boğsun? Tabii ki şüphe çekecek bir kokuyu bastırmak için. Hesapta bir de pencereleri ve kapısı çelikten şu oda var. İçeriden dışarı kuşun bile uçamayacağı bir oda. Şu iki ipucu sizi nereye götürecek? Bunu anlayabilmek için evin içine girmem gerekiyordu. Bu işin içinde bir bityeniği olmalıydı, bundan emindim. Çünkü daha önce Haymarket Tiyatrosu'na gidip satılan biletleri kontrol etmiştim. Watson'ın dâhiyane gözlemi sayesinde... O gece B sırasındaki otuz ve otuz iki numaralı koltuklar satılmamıştı. Demek ki o akşam Amberley tiyatroda değildi. Böylece cinayetin işlendiği saatte başka bir yerde bulunma ihtimali ortadan kalkıyordu. Sırf cimriliği yüzünden bir hata yaptı, satın aldığı tiyatro biletlerini görmek isteyen Watson'a sadece karısı için aldığı bileti gösterdi. Keskin zekâlı dostum yer numarasını aklında tuttu. Geriye bir şey kalıyordu: Evin içini kimse tarafından rahatsız edilmeden nasıl araştırabilirdim? Bir adam tuttum ve müşterimi telgrafla aynı gün dönemeyeceği bir yere çağırttım. Ne olur ne olmaz diye Watson'ı da onunla

gönderdim. Papaz rolünü oynaması için de eski dostum Crockford'a başvurdum."

Müfettiş, Holmes'e duyduğu hayranlığı saklayamadı:

"Harika!"

"Planımı uygulayabilmek için de eve bir hırsız gibi girmeye karar verdim. Kapıdan, bacadan evlere girmek benim usta-ca yapabileceğim işlerden biridir. İsteseydim bu meslekte kesinlikle yükselebilirdim. Neler bulduğuma dikkat edin şimdi. Odanın süpürgelikleri boyunca seyreden şu gaz borusunu görüyor musunuz? Bir köşede yukarı çıkıyor, orada da bir musluk var. Bu boru aynı zamanda Çelik Oda'ya uzanıyor. Odanın tavanının ortasında asılı lambada son buluyor. Sonlanan kısmının da ağzı açık. Dışarıdaki musluğu çevirdiniz mi odanın içi bir anda gazla doluve-riyor. Kapıyla pencereler kapalı ve musluk açıksa böyle ufacık bir oda içinde bulunan birinin iki dakika içinde şuurunu kaybedeceğine kalıbımı basarım. Amberley ka-rısıyla âşığını bu odaya getirdi. Ondan sonrası artık çocuk oyuncağıydı."

Müfettiş boruyu dikkatle inceledi. "Müfettişlerimden biri gaz kokusundan bahsetmişti," dedi. "Ama o anda kapı ve pencereler açıktı. Etraf boyandığı için boya kokusu da karışıyordu. Amberley'nin dediğine bakılırsa, boya işine cinayetten bir gün önce başlamış. Başka, Bay Holmes?"

"Sonra bir şey daha oldu ki bunu hiç beklemiyordum. Tam yemek odasının penceresinden içeriye süzülüyordum ki birden yakama bir el yapıştı ve biri, 'Ne arıyorsun burada, serseri?' diye bağırdı. Kafamı çevirince dostum ve rakibim Bay Barker'ı gözlüğünden tanıdım. Bu gerçekten komik bir rastlantıydı. O da Ray Ernest'ın ailesi tarafından tutulmuştu. Bu işin içinde bir bityeniği olduğu kanısıyla araştırmalarını buraya kadar sürdürmüştü. Evi birkaç gündür gözaltında tutuyordu. Walson'ı da şüpheliler arasına katmış, ama tutuklayamamış. Fakat mutfak penceresinden birinin içeri girdiğini görünce artık dayanamamış. Tabii kendisine olan biteni anlattım, sonra da çıkıp gittik."

"Ona her şeyi anlattınız da bize niye bir şey söylemediniz?"

"Çünkü ne kadar ilerlediğini bilmek istiyordum. Sizin ona yaklaşmış olmanız bile mümkün değildi."

Müfettiş güldü.

"Haklısınız. Sizi anlıyorum, Bay Holmes. Demek şimdi perdenin arkasına çekiliyorsunuz ve tüm verileri bize bırakıyorsunuz?"

"Ben hep öyle yaparım aslında."

"O zaman polis adına size teşekkürlerimi sunmak isterim. Mesele aydınlandı sayılır. Cesetlerin bulunması da sorun sayılmaz."

"Ben size ufak bir ipucu daha vereyim," dedi Holmes. "Eminim Amberley'nin bile bundan haberi yoktu. Sonuca varabilmek için kendinizi suçlunun yerine koyup, 'Ben olsaydım ne yapardım?' diye düşünürsünüz. Biraz da hayal gücünüzü kullandınız mı, bu iş biter. Diyelim, siz o küçük odada hapis kaldınız. Düşmanınızla hesaplaşabilmeniz için sadece iki dakikanız var ve düşmanınızın kapının öbür yanında olduğunu biliyorsunuz. Ne yapardınız?"

"Ölmeden önce arkamda bir not bırakırdım."

"Tamam, ama bunu kâğıda yazmanın anlamı yok, çünkü katiliniz böyle bir yazıyı hemen bulabilir. Fakat bu haberi duvara yazsanız elbette biri görecek, değil mi? Şimdi bakın şuraya! Kapının yanındaki süpürgeliğin üzerine kırmızı mürekkeple ne yazılmış? 'Bizi...' Hepsi o kadar."

"Bundan ne anlam çıkarıyorsunuz?"

"Yazının yazıldığı yer döşemeden sadece otuz santim yükseklikte. Demek ki Ray Ernest, ölmeden önce yere uzanmış durumdaydı. Cümlesini tamamlayamadan şuurunu kaybetti."

"'Bizi öldüren...' diye mi devam edecekti?"

"Herhalde. Cesedini inceleyin, bakalım kırmızı mürekkep lekesi görecek misiniz?"

"Hiç merak etmeyin, inceleyeceğim. Yalnız, kıymetli evrak ne olacak? Bir cinayet işlendiğine göre hırsızlık ortadan kalkmış oluyor. Hâlbuki adamın kıymetli evrakları vardı. Biz araştırdık."

"Bana kalırsa onları emin bir yere sakladı. Zamanı geldiğinde evrakı tesadüfen bulmuş gibi yapacak ve karısıyla âşığının bunları postalamış olabileceklerini ya da kaçarken düşürmüş olabileceklerini ileri sürecekti."

"Sizin altından kalkamayacağınız şey yok anlaşılan," dedi müfettiş. "Adamın polise başvurması doğaldı, ama nasıl oldu da sizi arayıp buldu?"

"Kibrinden!" diye cevap verdi Holmes. "Kendinden o kadar emindi ki kimsenin onu suçlu bulabileceğine inanmak bile istemedi. Ondan şüphelenecek komşularına en azından, 'Gördünüz mü? Sadece polise gitmekle kalmadım, Sherlock Holmes'e bile başvurdum,' diyebilecekti."

Müfettiş güldü.

"Bizi bağışlayın, Bay Holmes. Bu şimdiye kadar gördüğüm en iyi çalışmaydı."

Birkaç gün sonra dostum, iki haftada bir çıkan *North Surry Observer* dergisini burnuma dayadı. Kocaman puntolu harflerle "Boyacının Esrarı" diye başlayan bir yazıyı gösterdi. Yazı, "Ve işe polis müdahale etti," diye bitiyordu. Tüm olay ayrıntılarına kadar anlatılmıştı. Özellikle son cümle

ilginçti: Müfettiş MacKinnon keskin zekâsıyla yağlı boya kokusunun başka bir kokuyu, mesela gaz kokusunu bastırabileceği sonucunu çıkardı. Soğukkanlılıkla yürüttüğü incelemeleriyle çelik kapılı odanın ölüm hücresi olarak kullanıldığını ispatladı. Aranan cesetlerin, üzerine bir köpek kulübesi konarak gizlenmiş bir kuyuda bulunması emniyet teşkilatımızın zekâsının en canlı örneği olarak hatırlanacaktır.

"Anladık, anladık. MacKinnon ne zeki bir adammış," diyerek gülümsedi Holmes. "Koy şunu bizim dosyaya, Watson. Belki günün birinde sen gerçeği yazarsın."

Dans Eden Adamlar

Deney tüpleri üzerine eğilmekten kamburu çıkan Sherlock Holmes saatlerdir tek laf etmemişti. Üstelik berbat kokan bir eriyikle uğraşıyordu. Tabureye oturup başını eğince siyah ibikli, tüyleri yolunmuş, acayip bir kuşa benziyordu.

Birden, "Ee Watson?" dedi. "Güney Afrika tahvillerine pek güvenmiyorsun demek..."

Şaşkınlıktan adeta haykırdım. Her ne kadar Holmes'ün inanılmaz yeteneklerine sık sık tanık olsam da düşüncelerimi okuyabilmesi beni hep hayrete düşürüyordu.

"Tanrı aşkına, nereden biliyorsun bunu?"

Kaynamakta olan tüpü tutarak ayağa kalktı. Çukura kaçmış gözlerinde bir sevinç pırıltısı vardı.

"İtiraf et Watson, şaşırdın değil mi?"

"Evet."

"Bunu bana yazılı olarak vermeni istemeliydim senden."

"Neden?"

"Çünkü beş dakika sonra diyeceksin ki, 'Aa, ne kolaymış...'"

"Kesinlikle böyle bir şey söylemem."

"Sevgili dostum," diyerek elindeki cam tüpü rafına yerleştirdi. Sınıfta toplanmış öğrencilerine ders veren bir öğretmen gibi anlatmaya başladı:

"Aslında kendi başına kolay görünen bir düşünceden bir başkasını çıkararak bunları bir düşünce zinciri haline sokmak hiç de abartılacak bir sanat sayılmaz. Kaç kez söylemişimdir, böyle durumlarda ikinci derecedeki ayrıntıları bir kenara atmak ve dinleyicilere beklenen sonucu sunmak suretiyle ucuz da olsa heyecan dolu bir başarıya ulaşılabilir. Az önceki tahminime gelince, senin sol elinin işaret parmağıyla başparmağının hareketine bakarak şu altın madenine biraz da olsa para yatırmaktan vazgeçtiğini anlamak hiç de zor olmadı."

"Anlamadım."

"Tahmin etmiştim. Düşüncelerimi bir bir sıralayayım: Bir, dün Şehir Kulübü'nden döndüğünde sol elinin baş ve işaret parmaklarında tebeşir izi vardı. İki, bilardo oynarken istekanı tebeşirlemiştin. Üç, sen bilardoyu ya yalnız ya da Thurston'la oynarsın. Dört, dört hafta kadar önce bana

şunu anlattın: Thurston'a Güney Afrika'da toprak satın alması teklifinde bulunmuşlar, o da bir aylığına kapora vermiş. Bu arada parası çıkışmadığı için sana ortaklık teklif etmiş. Beş, senin çek defterin yazıhanemin çekmecesinde kilitli durur. Bugüne kadar benden anahtarı istemedin. Altı, demek ki paranı bu projeye yatırmak niyetinde değilsin."

"Gerçekten de çok kolay!" diye bağırdım.

"Öyle," dedi Holmes. Biraz kızmış gibiydi. "Her problem çözüldükten sonra kolay gelir insana. Neyse, şuna bir bak. Sana bir şeyler ifade ediyor mu?"

Masanın üzerine bir tabaka kâğıt fırlattı ve kimya deneylerine döndü. Kâğıtta bazı acayip şekiller vardı, şaşırmıştım.

"Bunlar bir çocuğun resimleri sanırım, Holmes."

"Öyle mi dersin?"

"Başka ne olabilir ki?"

"Evet, ne olabilir? Bu sorunun cevabını Norfolk'taki Riding Thorpe Malikânesi'nin sahibi Bay Hilton Cubitt de bilmek ister. Şu resimli bilmece bu sabahki postadan çıktı. Bay Cubitt trenle gelecekti. Anlaşılan treni rötar yaptı."

Aynı anda merdivende ayak sesleri işittik. Az sonra odaya iri yarı, sinekkaydı tıraş olmuş bir adam girdi. Parlayan gözlerine ve kıpkırmızı yüzüne bakılırsa son zamanlarını

Baker Caddesi'nin sisli havasında geçirmemişti. Doğu sahillerinin sert ve taze havasını beraberinde getirmişti sanki. Ellerimizi sıktı. Tam koltuğa oturacaktı ki gözleri az önce incelediğim ve masanın üzerine bıraktığım kâğıda takıldı. "Ee Bay Holmes, ne dersiniz bu işe?" diye sordu. "Duyduğuma göre karmaşık meseleleri çözmekten hoşlanırmışsınız. Ben hayatımda bundan daha karmaşık bir mesele görmedim."

"Gerçekten acayip bir mektup," dedi Holmes. "İlk bakışta kâğıdın üzerinde bir çocuk elinden çıkmış gibi duran, dans eden adamlar görülüyor. Bunların bir anlamı olduğunu nereden çıkarıyorsunuz?"

"Aslında benim aklıma hiçbir şey gelmedi, fakat eşim bunları görünce tepkisi bambaşka oldu. Çok korktu. Tek kelime bile söylememesine rağmen bunu gözlerinden okudum. Onun için bu işi kurcalıyorum."

Holmes kâğıdı güneşe tuttu. Bir not defterinden koparılmış, üzerinde kurşunkalemle çizilmiş figürler bulunan bir sayfaydı bu.

Kâğıdı uzun uzun inceledikten sonra ikiye katlayıp cüzdanına yerleştirdi. "Bazı şeyleri mektubunuzda yazmıştınız Bay Cubitt, ama bütün olanları başından anlatır mısınız? Böylelikle dostum Watson da bu mesele hakkında fikir sahibi olur."

"Ne yazık ki hikâye anlatmayı pek beceremem," diyen ziyaretçimiz kocaman ellerini öfkeyle yumruk yapıp açarak devam etti:

"Anlamadığınız bir nokta olursa sözümü kesiverin. En iyisi bir yıl öncesine döneyim, evlenmemden başlayayım. Yalnız şunu söylemek isterim ki her ne kadar zengin sayılmazsam da ailem Norfolk'un en ileri gelenlerindendir. Beş yüz yıldır Riding Thorpe'ta yaşamaktayız. Ben resmi bayram nedeniyle geçen yıl Londra'ya geldim ve Russel Meydanı'ndaki pansiyonda mobilyalı bir oda kiraladım. Bizim kilisenin rahibi Rahip Parker da aynı yerde kalıyordu. Ayrıca bu evde genç bir Amerikalı hanım da oturmaktaydı. Adı Elsie Patrick'ti. Daha bir ay geçmeden ben ona âşık olmuştum ve bu benim için geçici bir heves değildi. Uzun süre beklemedik, hemen evlenip Norfolk'a döndük.

Benim gibi iyi bir aileden gelmiş bir adamın, ailesi ve geçmişi hakkında hiçbir şey bilmediği, kim olduğu belirsiz bir kızla evlenmesi size tuhaf gelecek, Bay Holmes. Ama siz Elsie'yi görmediniz, tanımıyorsunuz. Görseniz bana hak verirdiniz. Evet, doğrusunu isterseniz kendisi bana çok dürüst davrandı. İstediğim anda nikâhtan vazgeçebileceğimi söyledi ve herhangi bir skandaldan kaçabilmem amacıyla bana her özgürlüğü tanıdı. 'Ömrüm boyunca ne yazık ki çok kötü kişilerle tanıştım,' diye itiraf etti. 'Olup bitenleri unutmayı öyle isterdim ki... Ama her şeyden önce bu hususta benimle konuşmamanı rica edeceğim, çünkü buna dayanamayacağım artık. Beni gerçekten istiyorsan,

özel hayatı seni hiçbir zaman lekelemeyecek bir kadına sahip olacaksın. Bu durum seni memnun etmeli ve bana inanmalısın. Geçmişim hakkında da hiçbir şey sormamalısın. Sen karşıma çıktıktan sonra benim için mazi ölmüş demektir. Şimdi şu biricik şartımı öğrenmiş bulunuyorsun. İşine gelmiyorsa beni bırak ve canını sıkmadan Norfolk'a dön.' Düğünümüzden bir gün önce söyledikleri buydu. Ben kendisine her türlü şarta razı olduğumu ve evlenmek istediğimi söyledim, sözümü de tuttum. Evet, tam bir yıl önce evlendik. Çok mutluyduk, ama aşağı yukarı bir ay evvel, Haziran sonuna doğru sıkıntılar başladı. Karım Amerika'dan bir mektup aldı, zarfın üzerindeki puldan anlamıştım. Birden yüzü bembeyaz oldu ve mektubu şömineye attı. Bir daha da bundan hiç bahsetmedi. Ben de kendisine hiçbir şey sormadım, sözüm sözdü. Ama o günden sonra her geçen saat onun için bir işkenceydi sanki. Yüzünde öyle bir ifade vardı ki müthiş bir felaketin korkusunu yaşıyor gibiydi. Keşke bana güvenebilseydi! Bu işe burnumu sokamazdım... Unutmayın, Elsie aslında temiz ve namuslu bir kadındır. Geçmişinde karanlık bir nokta olsa bile bu kesinlikle onun suçu değildir. Bana gelince, Norfolklu basit bir malikâne ve toprak sahibi olmama rağmen bütün İngiltere'de isminin şerefini benim kadar koruyana zor rastlarsınız. Elsie bunu evlenmeden önce biliyordu. O yüzden eminim, adıma bir leke sürülmesine razı olmazdı.

Şimdi hikâyemin en acayip yerine geliyorum: Geçen salı pencere kenarında bir sıra ufak figürün çizilmiş olduğunu gördüm. İşte şu kâğıda aynen geçirdim. Tebeşirle çizilmişti. Önce bu çocukça karalamayı ahırda çalışan seyisin yaptığını sandım, ama çocuk yemin etti, hiç haberi yokmuş. Herhalde gece çizmişler dedi. Her neyse, ben o şekilleri silip temizledim, sonra da karıma bundan bahsettim. Şaşırarak gördüm ki eşim bunu çok ciddiye almıştı. Tekrar buna benzer resimler görürsem mutlaka kendisine göstermemi rica etti. Bir hafta hiçbir şey olmadı, ama dün bahçemizdeki güneş saatinin altında size gösterdiğim kâğıt parçasını buldum. Elsie'ye gösterdim, bakar bakmaz düşüp bayıldı. O andan itibaren rüyadaymış gibi kalkıp oturuyor, kendinden geçmiş gibi bir hali var. Gözlerinde de apaçık bir korku okunuyor. İşte bunun üzerine size mektup yazdım, Bay Holmes. Şu kâğıdı da birlikte gönderdim. Polise gitmiş olsaydım bana gülerlerdi herhalde, ama belki siz bana ne yapmam gerektiğini söyleyebilirisiniz diye ümit ediyorum. Dediğim gibi, zengin bir adam değilim, ama sevgili Elsie tehlikedeyse onu korumak için son meteliğime kadar bütün paramı harcamaya hazırım."

Doğrusu hoş delikanlıydı şu Norfolklu: Geniş ve yakışıklı yüzünü süsleyen, içten görünen mavi gözleriyle alçakgönüllü ve dost canlısı bir kişiliği vardı. Karısını sevdiği ve ona güvendiği belli oluyordu.

Holmes onu dikkatle dinledi. Bir süre oturduğu yerde düşüncelere daldı.

"Bay Cubitt, ne olup bittiğini eşinize sorsanız daha iyi olmaz mı sizce de?"

Hilton Cubitt koca kafasını iki yana salladı.

"Size söylemiştim Bay Holmes, sözüm sözdür. Elsie isteseydi bana söylerdi zaten. Onun güvenini yıkamam. Öte yandan kendi yolumu kendim seçerek ne yapmam gerektiğine karar vermek benim hakkım."

"Tabii, size elimden geldiği kadar yardım edeceğim. Her şeyden önce bir şey sorayım: Civarda herhangi bir yabancıya rastladınız mı?"

"Hayır efendim."

"Oturduğunuz yerin çok sakin ve tenha olduğunu tahmin edebiliyorum. Yabancı bir çehre hemen dedikoduya yol açar herhalde, değil mi?"

"Hemen yakınlarımızda görülürse evet, ama civarımızda kaplıcalar var. Oralarda kiralık oda tutan çok."

"Şu şekillerin bir anlamı olsa gerek, fakat bir sistem bulamazsam bu işin altından kalkamam. Bana vermiş olduğunuz kâğıt parçası ne yazık ki pek fazla bir şey ifade etmiyor. Tüm anlattıklarınız ise resmi bir soruşturma açılması için yeterli değil. Onun için size şunu önermek isterim: Norfolk'a dönün ve gözlerinizi dört açın. Her şeyden önce şu dans eden adamların bir kopyasını iste-

rim, yenileri ortaya çıkmadığı takdirde. Pencere kenarına çizilmiş resimleri bir kez görseydim... Adamlarınıza bir şey belli etmeden sorun, son zamanlarda civarda bir yabancı görmüşler mi? Yeni bir şey öğrenir öğrenmez de bana gelin. Evet, şu anda size verebileceğim tek tavsiye bu, Bay Cubitt. Çok mühim ve hesapta olmayan bir durumla karşılaşırsanız hemen beni arayın."

Bu olay Holmes'ü hayli etkilemişti, çok düşünceli görünüyordu. Sonraki günlerde dikkat ettim, arada sırada cüzdanından o kâğıdı çıkarıyor ve ayrıntılarıyla inceliyordu. Buna rağmen olay hakkında tek kelime etmedi. Aradan iki hafta geçti. Artık evime gidecektim ki bana seslendi:

"Burada kalsan daha iyi olur, Watson."

"Ne oldu ki?"

"Bu sabah Hilton Cubitt'ten bir mektup aldım. Onu hatırlıyorsun, değil mi? Şu dans eden adamları getiren adam? Biraz sonra burada olacak. Anlaşılan bu arada bir şeyler oldu."

Norfolklu çiftçimiz o kadar çabuk çıkageldi ki Liverpool Caddesi istasyonundan faytona binmiş olmalıydı. Gözleri kıpkırmızı ve iltihaplıydı, alnı kırışmıştı.

"Bu hikâye sinirlerimi mahvetti, Bay Holmes," diye söze başladı. Bitkin bir halde kendini koltuğa bıraktı. "Etrafınızda görünmez bir güruhun dolaştığını hissediyor, fakat

göremiyorsunuz. Bu arada da karınız günden güne eriyor. Etten ve kandan oluşmuş bir insanın dayanabileceğinden fazla bir şey bu. Size tekrar söylüyorum, karım göz göre göre eriyor."

"Bu arada kendisi size bir şeyler söyledi mi?"

"Hayır, Bay Holmes. Tek kelime söylemedi. Bir an zavallıcık bana bir şeyler anlatmak ister gibi oldu, ama bir türlü ağzını açamadı. Ona yardım etmeye çalıştım, ama herhalde beceriksiz davrandım ki kendini çekiverdi. Yine ailemden bahsetmeye başladı. Ne kadar kusursuz bir evlilik sürdüğümüzü, dışarıdakilerin gözünde ne kadar olumlu bir izlenim bıraktığımızı anlatıp durdu. Lafı bir yerlere getirmek istedi, ama sonuçta hiçbir şey olmadı."

"Siz kendi gayretinizle bir şeyler öğrenebildiniz mi?"

"Çok şey, Bay Holmes. Bunları çizen adamı gördüm."

"Ne, şu figürleri çizen adamı mı?"

"Evet, hem de çizerken gördüm. Bırakın da sırasıyla anlatayım. İlk kez, sizi ziyaret ettiğim sabah eve döner dönmez yeni resimler buldum. Yine tebeşirle çizilmişti, yalnız bu kez samanlığın kapısındaydı."

"Fevkalade," dedi Holmes. "Gerçekten tam çizmişsiniz. Lütfen devam edin."

"Kapıdaki şekilleri sildim, ama ertesi sabah şunları gördüm."

Holmes ellerini ovuşturdu.

"İpuçları artıyor ve ilerliyoruz, Bay Cubitt. Hızla ilerliyoruz."

"Aradan üç gün geçti. Güneş saatinin altında, rüzgârdan uçmasın diye bir çakıl taşının altına sıkıştırılmış şu kâğıdı buldum. Görüyorsunuz, ilk kez çizilenlerin aynısı. O zaman pusu kurmaya karar verdim. Tabancamı aldım ve çalışma odama geçip saklandım. Oradan hem bahçeyi hem de bahçeyi çeviren parmaklığı görebiliyordum. Saat 02.00 oldu, ben hâlâ pencere önünde bekliyordum. Etraf karanlıktı, ama dışarıda mehtap vardı. Birden ayak sesleri işittim. Döndüm baktım, karım geceliğiyle önümde duruyordu. Gidip yatmam için yalvarıp yakardı. Bunun üzerine kendisine artık bu anlamsız oyuna son vermek amacıyla bu saçma resimleri çizenin kim olduğunu bulmak niyetinde olduğumu söyledim. Karım bunun bir muziplik olduğunu, aldırış etmememi ileri sürdü. 'Ama bu iş canını çok sıkıyorsa ikimiz birlikte buradan gidip kafamızı dinleyelim, bu tatsız şeyler de kendiliğinden son bulur,' dedi. 'Ne?' diye bağırdım. 'Beni kendi evimden kovabileceklerini mi sandın? Gidersem insanlar benle dalga geçer!'

"'Nasıl istersen,' diye usulca cevap verdi. 'Ama şimdi artık yatağa gel, yarın sabah yine konuşuruz.' Birdenbire yüzünün bembeyaz kesildiğini gördüm. Omzumdaki eli kasılıverdi. Samanlığın önünde bir gölge kımıldamıştı. İri cüsseli bir adam köşeyi dönerek samanlığın kapısının önüne çömeldi. Hemen tabancamı çekip ileri atıldım, ama karım kollarını boynuma doladı ve beni sıkıca kendine doğru çekti. Kurtulmaya çalıştım, ama olmadı. Sonunda serbest kalıp kapıyı açıncaya kadar adam sıvışıverdi, ama arkasında bir şey bırakmıştı. Siyah kapının üzerine daha önce iki kez gördüğüm figürleri çizmişti. Evin etrafını karış karış aradım, ama adamın izine rastlamadım. İlginç olan şuydu ki bütün bu zaman zarfında yakın bir yerde saklanmış olmalıydı, çünkü ertesi sabah yine samanlığa gittiğimde kapıda birkaç yeni figür daha gördüm. Bir gece önce bunlar yoktu oysa."

"Onları da yazdınız mı?"

"Evet. Bu defaki çok kısaydı. Buyurun kendiniz bakın."

"Bir şey sormak istiyorum," dedi Holmes. Heyecanını gözlerinden okuyordum. "Bu, ilk çizilen resimlerin devamı mıydı, yoksa onlarla ilgisi olmayan kısa bir haber miydi?"

"Düşüneyim biraz... Emin olduğum tek şey, bu işaretlerin aynısının öbür kapıda da olduğu."

"Fevkalade! Sanırım şimdiye kadar edindiğimiz bilgiler içinde en önemlisi bu, ama devam edin lütfen, Bay Cubitt."

"Başka anlatacağım bir şey yok, Bay Holmes. Yalnız şunu eklemek istiyorum: O serseriyi yakalamama engel olduğu için karıma çok kızmıştım. Benim başıma bir şey gelir diye korkmuş. Bir an için bu korkusunun benim hesabıma olmaktan çok onun hesabına olabileceğini düşündüm. Herhalde o adamın kim olduğunu ve bu dans eden adamların ne anlama geldiğini biliyor, ama sesinin tonuyla gözlerindeki bakış anlattıklarından şüphe etmemi yasaklıyordu adeta. Onu tanısaydınız bana hak verirdiniz, Bay Holmes. Şimdi yüzde yüz eminim, o benim güvenliğimi düşünüyordu. Evet, hepsi bu. Ne yapmalıyım şimdi? Bana kalsa yanımda çalışan tüm işçilere emir verir, o herifi buldurup bir güzel dayak attırırım ama..."

"Korkarım bu mesele anlattığınızdan daha da ciddi," dedi Holmes. "Londra'da daha ne kadar kalabilirsiniz?"

"Bugün dönmem gerek. Karımı gece asla yalnız bırakamam. Zaten bana mutlaka dönmemi rica etmişti."

"Haklısınız. Biraz zamanınız olsa ben de gelirdim, bir iki gün sonra mesela. Ama neyse, kâğıtları burada bırakın. Yakında sizi bulup bu üzücü meseleye bir ışık tutabilirim diye düşünüyorum."

Müşterimiz odada bulunduğu sürece Holmes meslek icabı yüzünden hiçbir şey belli etmedi, ama ne kadar heyecan-

landığını benden saklayamazdı. Hilton Cubitt kapıyı kapayıp çıkmıştı ki Holmes yerinden fırladı, masanın başına geçti ve dans eden figürleri gösteren kâğıtları yan yana koydu. Sonra da derin incelemelere daldı.

İki saat çalıştı. Rakamlarla, şekillerle ve harflerle sayfalar doldurdu. İşine öyle dalmıştı ki benim odadaki varlığımın farkında bile değildi. Arada bir fırsat buldu mu ya ıslık çalıyor, ya bir şarkı mırıldanıyor ya da alnını kırıştırarak boş bakışlarla sersem gibi bir noktaya dalıp gidiyordu. Sonunda rahatladı. Ellerini ovuşturarak odanın içinde gezinmeye başladı. Sonra bir telgraf kâğıdı aldı ve yukarıdan aşağıya kadar doldurdu.

"Beklediğim cevap gelirse Watson, koleksiyonuna bir macera daha ekleyebilirsin," dedi. "Sanırım yarın Norfolk'a gidip dostumuza birkaç kesin delil sunabiliriz."

Meraktan çatlıyordum tabii. Öte yandan Holmes'ü iyi tanıdığım için şimdi soracağım sorularla canını sıkacağımı biliyordum. Bir meselenin akıl almaz çözümünü açıklamak için beklemeyi tercih ederdi. Bu nedenle sabrını taşırmamaya kararlıydım.

Telgrafına cevap gelmesi çok vakit aldı. İki huzursuz gün geçti. Kapı her çaldığında Holmes kulak kabartıyordu. Nihayet ikinci akşam Hilton Cubitt'ten bir mektup geldi. Her şey sakindi, sadece güneş saatinin kaidesine tebeşirle yeni figürler çizilmiş. Holmes, şekillerin kopyasını içeren

kâğıdı açtı. Birkaç dakika figürlere baktı durdu, derken bir hayret ve telaş çığlığı atarak yerinden fırladı.

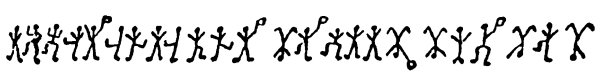

"Bu işe yeteri kadar kafa yorduk," dedi. "Bu akşam North Walsham'a giden bir tren var mı?"

Tarifeye baktım. Son tren az önce gitmişti.

"O zaman yarın sabahki ilk trene atlarız. Orada olmamız şart. Beklediğim telgraf geldi! Tam umduğum gibi. Hilton Cubitt'i bir saat bile yalnız bırakamayız. Artık onun da gerçeği öğrenmesi lazım."

Başlangıçta bana komik ve çocukça gelen bu hikâyenin karanlık sonunu ne zaman aklımdan geçirsem hep aynı dehşet ve heyecanı hissetmişimdir. Okuyucularıma iyi bir son müjdelemeyi çok isterdim, ama şu anlattıklarım gerçekten cereyan ettiği için Riding Thorpe Malikânesi'ni halkın diline düşüren olayları karanlık ayrıntılarına kadar olduğu gibi yazmak zorundayım.

North Walsham'a varır varmaz trenden indik. Gideceğimiz yeri bir arabacıya sorarken istasyon memuru koşarak yanımıza yaklaştı. "Londra'dan gelen dedektif sizsiniz herhalde?" diye sordu.

Holmes bu sorudan hoşlanmamışa benziyordu. "Bunu da nereden çıkardınız?"

"Norwich'den Müfettiş Martin de burada, onun için. Yoksa siz adli tabip misiniz? Ama kadın henüz yaşıyor, en azından az önce ölmemişti. Belki hayatını kurtarabilirsiniz! Sonunda darağacına gidecek bile olsa.."

Holmes heyecanını neredeyse yenemeyecekti. "Riding Thorpe Malikânesi'ne gitmek istiyorduk, ama orada ne olduğunu bilmiyoruz."

"Tanrım, korkunç bir olay!" diye haykırdı memur. "İkisi de vurulmuş, Bay Hilton Cubitt'le karısı. Hizmetçilerin dediğine bakılırsa kadın önce kocasını vurmuş, sonra da kendini. Adam ölmüş, karısı da ölmek üzere. Eski bir aileden, hem de Norfolk'ta çok tanınan ve saygın bir ailedendi..."

Holmes tek kelime söylemeden faytonun bindi. Yedi mil süren yolculuk boyunca da ağzını bir kez bile açmadı. Ben onu çok nadir böyle şaşkın ve üzgün görmüşümdür. Daha Londra'dan çıkarken huzursuzdu. Sabah gazetelerini karıştırırken ne denli sinirli olduğu dikkatimi çekmişti, ama şimdi şok olmuş gibiydi. Karanlık düşüncelerine dalmış, koltuğuna yaslanmıştı. Oysa İngiltere'ye özgü o sakin ve görkemli araziyi geride bırakarak yol alıyorduk. Tek tük çiftlik evleri bizi doğadan uzaklaştırırken sağda solda yükselen kilise kuleleri doğu İngiltere'nin o eski ünü ile zenginliğini sergilemekteydi. Derken bu yeşilliğin ardından Norfolk sahillerinin mavi çizgisi meydana çıkıverdi. Arabacımız kamçısıyla ilerdeki ağaçların arasından

görünen, elle inşa edildiği belli olan eski iki çatıyı göstererek, "İşte Riding Thorpe malikânesi," dedi.

Sütunların desteklediği giriş kapısına vardığımızda samanlığın siyah kapısıyla kaideye oturtulmuş güneş saati gözüme çarptı ve yeniden üzüntüye kapıldım. Tek atlı bir arabadan ufacık bir adam çıktı. Hareketleri canlı ve çevikti. Bakışları da cin gibiydi. Kendisini Emniyet'ten Müfettiş Martin olarak tanıttı. Dostumun adını duyunca şaşırdı.

"Aklım almıyor, Bay Holmes. Cinayet bu sabah, 03.00'te işlendi. Nasıl siz Londra'dayken bunu duyup benimle aynı anda buraya gelmiş oluyorsunuz?"

"Ben tehlikeyi önceden tahmin etmiştim ve bunu önlemek için buraya geldim."

"O halde bu hususta bizlerden çok daha fazla şey biliyor olmalısınız, çünkü herkes ölen kişilerin çok mutlu olduklarından bahsedip duruyor."

"Benim tek bildiğim dans eden adamlar meselesi," dedi Holmes. "Ama daha sonra bahsedelim bundan. Artık ortada kurtarılacak bir şey kalmadığına göre hiç değilse şu meseleyi çözmek için elimden geleni yapmak istiyorum. Araştırmalarınıza beni de dâhil eder misiniz, yoksa kendi başıma mı çalışayım?"

"Sizinle birlikte çalışmak benim için şereftir, Bay Holmes," dedi müfettiş. İçten görünüyordu.

"Öyleyse önce ifade almak istiyorum, sonra da çevreyi araştıralım."

Müfettiş Martin, dostuma çalışmalarında tam yetki vermekle iyi bir iş yapmıştı. Bu, Holmes için yeterliydi. Tüm yapacağı o ana kadar kanıtlanmış her şeyi not etmek olacaktı. Bu arada köy doktoru da çıkageldi. İhtiyar, beyaz saçlı bir adamdı. Bayan Cubitt'in yaralarının tehlikeli olduğunu, ama öldürücü olmadığını bildirdi. Kurşun şakaktan girmiş. Kadının bilinci yerine gelinceye kadar bir süre geçmesi gerekecekmiş. Silahı kendisinin mi yoksa bir başka birinin mi ateşlediği sorusunu cevaplayamadı. Kesin olan şuydu ki çok yakından ateş edilmişti. Odada sadece tek bir tabanca bulunmuş. Şarjöründe iki kurşun eksikmiş. Bay Hilton Cubitt kalbini delip geçen bir kurşunla öldürülmüştü. Şu ana kadar açıklanamayan nokta şuydu: Bay Cubitt karısını yaraladıktan sonra kendini mi vurmuştu yoksa Bayan Cubitt kocasını yerde ölü bulduktan sonra intihara mı teşebbüs etmişti?

"Odada bir şey değiştirildi mi?" diye sordu Holmes.

"Sadece hanımı taşıdık. Kendisini kan kaybederken yerde bırakacak değildik ya."

"Siz ne zamandan beri buradasınız, doktor?"

"04.00'ten beri."

"Sizden başka gelen oldu mu?"

"Görüyorsunuz, müfettiş geldi."

"Siz hiçbir şeye elinizi sürmediniz mi?"

"Sürmedim."

"Akıllıca davranmışsınız. Sizi kim çağırdı?"

"Hizmetçi kız, Bayan Sanders."

"Yardım isteyen sadece o muydu?"

"O ve Bayan King, yani aşçı kadın."

"Onlar nerde şimdi?"

"Mutfakta olmalılar."

"En iyisi siz olan bitenleri bir kez daha başından anlatın."

Duvarları antika meşeyle kaplı, pencereleri yüksek bekleme salonu restore edilmiş gibi duruyordu. Holmes eski, ağır koltuklardan birine oturdu. Acımasız gözleri zayıf suratında alev alev yanıyordu. Bu gözlerde ben ölmüş müşterisine vermiş olduğu sözü tutuncaya kadar rahat edemeyeceğini okuyordum. Müfettiş Martin, ihtiyar köy doktoru, ben ve hantal polis memuru Holmes'ün etrafındaki dekoru tamamlıyorduk.

İki kadının da ifadeleri oldukça açıktı: Önce bir patlama sesi, sonra da ikincisi onları uykularından uyandırmış. Odaları yan yanaymış. Bayan King hemen Bayan

Sanders'ın yanına gitmiş. Birlikte merdivenden aşağı inmişler. Çalışma odasının kapısı açıkmış. Yazı masasının üzerinde bir mum yanıyormuş ve efendileri odanın ortasında, yerde yüzükoyun yatıyormuş. Pencere yakınında da karısı kıvrılıp kalmış, kafasını duvara vurmuş. Görünüşü feciymiş, yüzünün yarısı kan içindeymiş. Hırıltılı şekilde soluyormuş, ama tek bir kelime söyleyememiş. Koridorla odada duman ve barut kokusu varmış. Pencere içerden sürgülü olduğu için kapalıymış. İki kadın da bu noktada hemfikirdi. Hemen doktor çağırıp polise haber vermişler ve diğer hizmetçilerle seyisin de yardımıyla hanımlarını odaya taşımışlar.

Bay ve Bayan Hilton Cubitt o akşam her zamanki gibi yataklarındaymış. Kadının üzerinde bir sabahlık, kocasında da pijama ve robdöşambr varmış. Çalışma odasında hiçbir şeyin yerini değiştirmemişler. Hizmetçilerin bildiği kadarıyla o güne dek aralarında ne bir anlaşmazlık ne de bir kavga olmuş.

Hizmetçilerin bütün anlattıkları aşağı yukarı bundan ibaretti. Müfettiş Martin'in sorusu üzerine hepsi sokak kapısının içerden kapalı olması nedeniyle hiç kimsenin evden çıkamayacağını ileri sürdüler. Holmes'ün sorusuna karşılık olarak da barut kokusunun daha odalarından çıkar çıkmaz burunlarına geldiğini söylediler.

Holmes meslektaşlarına döndü.

"Bu noktaya dikkatinizi çekmek isterim. Şimdi odayı iyice bir gözden geçirelim."

Çalışma odası oldukça küçüktü. Üç duvarı kitap dolu raflarla kaplıydı. Bahçeye açılan tek pencerenin önüne bir yazı masası yerleştirilmişti. Tüm dikkatimiz, yerde yatan iri cüsseli çiftçiye yöneldi. Kıyafetlerine bakılırsa hızla yataktan fırladığı belli oluyordu. Kurşun önden gelmişti. Kalbi deldikten sonra dışarı çıkmamış, vücutta kalmıştı. En azından acı çekmeden, anında ölmüştü. Robdöşambrında ve ellerinde barut izi yoktu. Doktorun ifadesine göre kadının yüzünde barut izi varmış, ama ellerinde bir şey görememiş. Holmes, "Yüzünde izlerin olmaması çok şey ifade edebilirdi, ama ellerinde olmaması pek bir şey söylemiyor bize," dedi. "Mermi tabancaya iyi sürülmemiş ve ateş esnasında barut geriye doğru püskürmemişse, böyle bir silahla birkaç kez ateş etseniz de hiçbirinin ardında barut izi kalmaz. Bay Hilton Cubitt'in cesedini alsınlar artık. Doktor, siz Bayan Cubitt'i yaralayan mermiyi buldunuz mu?"

"Hayır, önce oldukça zor bir ameliyattan geçmesi gerekiyor. Ama bakın, şu tabancada sadece dört kurşun var. Demek ki ikisi kullanılmış. Bir ölü, bir de yaralı bulunduğuna göre mesele yok."

"Evet, görünüşe bakılırsa öyle," dedi Holmes. "Peki, şu pencereye saplanan kurşuna ne dersiniz?" Bir anda dö-

nüverdi ve uzun parmağıyla sürmeli pencerenin alt pervazındaki bir deliği işaret etti.

"Vay canına!" diye bağırdı müfettiş. "Bunu nasıl buldunuz?"

"Aradım."

"Harika," dedi doktor. "Haklısınız. Üç el ateş edilmiş olmalı. O zaman üçüncü bir kişi işin içindeydi. İyi ama kimdi bu? Ve nereye sıvıştı?"

"Değil mi? işte esas soru bu. Bunu çözmeliyiz," diye cevap verdi Holmes. "Hatırlıyor musunuz, iki hizmetçi de odalarından çıktığı anda barut kokusunu almıştı? Ben de bu noktaya dikkatinizi çekmiştim."

"Evet efendim, ama itiraf edeyim ki hâlâ bir şey anlayamadım."

"Bana kalırsa silah patlarken odanın penceresiyle kapısı açıktı. Aksi halde barut kokusu asla bu kadar çabuk eve yayılmazdı. Ancak odaya rüzgâr girmişse bu kadar çabuk yayılabilir. İşte bu nedenle kapıyla pencere sadece bir süre için açıktı."

"Nereden biliyorsunuz?"

"Mum sönmemişti."

"Bravo!" Müfettiş Martin haykırdı. "Bravo doğrusu!"

"Cinayetin işlendiği anda pencerenin açık olduğunu bildiğim için üçüncü bir şahsın varlığından emindim. Bu şahıs kesinlikle evin dışındaydı ve pencereden ateş etmişti. Odadan atılan kurşunsa o da pencere pervazını zedelemiş olmalıydı. Onun için her tarafı iyice aradım. Sonucu biliyorsunuz."

"Ama pencerenin daha sonradan kapanmış ve içerden sürgülenmiş olmasını nasıl açıklıyorsunuz?"

"Bunu evin hanımı içgüdüsüyle yapmış olabilir. Ama durun, bu da ne?"

Holmes'ün bulduğu bir kadın çantasıydı. Gümüş kulplu, timsah derisinden yapılmış zarif çanta, yazı masasının üzerinde duruyordu. Holmes çantayı açtı ve içindekileri boşalttı. İçinden kırmızı lastik bantla sarılı yirmi beş İngiliz banknotu çıktı.

Düşünceli düşünceli, "Bunu iyi saklamak gerek," dedi ve çantayı içindekilerle birlikte müfettişe verdi. "Bakalım üçüncü kurşun hakkında neler öğrenebileceğiz. Aşçıyla bir kez daha konuşmak isterim. Bayan King az önce gürültülü bir patlamayla uyandığınızı söylemiştiniz. Yani sizce ilk patlama ikincisinden daha yüksek sesli miydi?"

"Ben o gürültüyle uyandım, ama tam emin olamıyorum. Bana daha yüksek gibi geldi."

"Yoksa her iki patlama da aynı anda mı oldu?"

"Efendim, gerçekten bilmiyorum."

"Bence aynı anda oldu. Neyse, bu olayla yeteri kadar uğraştık. Burada fazla bir şey bulamayacağız. Bahçeyi görmek isterdim, bakalım orada işimize yarayacak bir ipucu bulabilecek miyiz? İsterseniz siz de gelin, Müfettiş."

Çalışma odasının penceresinin altında bir çiçek tarhı vardı. Oraya vardığımızda şaşkınlıkla haykırdık. Çiçekler ezilmişti ve ıslak toprakta bir sürü sivri burunlu, büyük bir erkek ayakkabısına ait ayak izi vardı. Yaralı kuşun peşine düşen av köpeği gibi Holmes, çimlerle yaprakların arasında bir şeyler aradı. Birden sevinçle haykırdı ve yerde bulduğu içi boş, pirinçten yapılmış kılıfı elinde tutarak bize gösterdi.

"Tahmin etmiştim," diye mırıldandı. "İşte üçüncü boş kovan. Bana kalırsa tüm ipuçlarını topladık, Müfettiş."

Dostumun bu kadar seri çalışmasından müfettişin ne derece şaşırdığı yüzünden okunuyordu. Bir an için kendi pozisyonunu düşünerek otoritesini kaybetmemek için ciddi bir çehre takındıysa da içten gelen bir hayranlıkla Holmes'ün, tanıdığı tüm polislerin üstünde bir yeteneğe sahip olduğunu itiraf etmekten geri kalmadı.

"Kimden şüphe ediyorsunuz?" diye sordu.

"Lütfen bana inanın, hiçbir zaman esrara bürünmeyi sevmem, ama şu aşamada size uzun bir açıklama yapabilmem

imkânsız. Bütün ipuçları elimde. Bayan Cubitt kendine gelmezse o zaman olanları anlatıp gerçeğin ortaya çıkarmaya çalışacağım, ama öncelikle bir sorum var: Bu civarda 'Elrige' adında bir pansiyon var mı?"

Hizmetçilere sorduk, ama kimse bir şey bilmiyordu. Fakat bu isim seyise yabancı gelmiedi. Böyle bir adamdan bahsedildiğini duymuş. Çiftliği oldukça uzaktaymış, East Ruston istikametinde.

"Etrafı boş mu?"

"Tamamen boş, efendim."

Holmes bir an düşündü. Yüzünden bir gülümseme geçti. Seyise dönerek, "Bir at hazırla," dedi. "Elrige çiftliğine bir haber götüreceksin!" Cebindeki kâğıtları çıkardı, hepsini yan yana sıraladı ve bir müddet yazı masasının başında düşündü. Sonra seyise bir mektup uzatarak bunu sadece üzerinde ismi yazılı kişiye vermesini, hiçbir soruyu da cevaplandırmamasını sıkı sıkı tembih etti. Zarfın üstüne baktım: İntizamsız ve titrek harflerle yazılmıştı, Holmes'ün el yazısına hiç benzemiyordu. Adres şöyleydi: "Bay Abe Slaney, Elrige Çiftliği, East Ruston, Norfolk."

"Sizin yerinizde olsam Müfettiş," dedi. "Hemen bir telgraf çeker, birkaç polis memuru isterim. Düşündüklerim doğru çıkarsa bugün tehlikeli bir adamı hapse tıkacağız demektir. Mektubumu götüren oğlan telgrafınızı da çekebilir. Saat 14.00'te tren varsa Watson, ona bineriz. Biliyorsun, çok

ilginç bir kimya deneyiyle uğraşıyorum. Buradaki mesele bitmiş sayılır."

Seyis gider gitmez Sherlock Holmes hizmetçilere talimat verdi. Kim olursa olsun, Bayan Hilton Cubitt'i soranlara sağlığı hakkında tek kelime söylemeyecekler, ama gelecek ziyaretçiyi hiç vakit kaybetmeden oturma odasına alacaklardı. Bunu kafalarına iyice soktu. Sonunda oturma odasına döndü ve bize artık beklemekten başka yapacak hiçbir şeyimiz olmadığını, bu arada istediğimiz gibi vakit öldürebileceğimizi söyledi. Doktor yanımızdan ayrıldı, hastaları varmış: Sadece müfettişle ben kaldık.

"Şu önümüzdeki bir saate boş zaman gözüyle bakmayın," diyen Holmes, koltuğunu masaya yaklaştırdı ve kağıtları bir kez daha masaya yaydı. "Sana gelince Watson, göstermiş olduğun sabırdan ötürü hayranlığımı bildirmek isterim. Müfettiş Bey, siz bu cinayet nedeniyle ilginç bir araştırmaya şahit olacaksınız. Önce size Bay Hilton Cubitt'in Baker Caddesi'ndeki ziyaretinden bahsedeyim."

Holmes gerekli bilgiyi ayrıntılarıyla verdi.

"Şu önümde sergilediğim figürlere bakan gülüp geçebilir. Oysa bunlar bir trajedinin habercisiydi. Gizli yazılardan çok anlarım, hatta bu tema üzerine yazdığım bir kitapta 160 çeşit gizli yazı çözmüşümdür, ama itiraf etmeliyim ki bu defaki bana tamamen yabancıydı. Yazıyı yazanın mektubu bulan veya gören kişide bunların bir çocuk tara-

fından çizilmiş resimler olduğu izlenimi vermeye çalıştığı belli oluyor. Ne zaman tek tek figürlerin alfabenin çeşitli harflerine tekabül edebileceğini düşündüm, o zaman her gizli yazının çözümündeki yöntemi kullanmam da pek zor olmadı. Gözüme ilk çarpan işaret çok kısaydı ve bunun da E harfi yerine geçtiğini tespit ettim.

E, İngiliz alfabesinin en çok kullanılan harfidir. Bazen kısa bir cümlede bile pek çok kez tekrarlanır. İlk yazıdaki on beş figürden dördü aynıydı. Bu bakımdan bu şekillerin E harfi anlamına gelmesi mümkündü, ama bu E'lerden bazısı bayraklıydı, bazısı bayraksız. Bayrakların dizilişine bakarak bu şekillerin kelime gruplarının birbirinden ayrılmasında kullanıldığı kanısına vardım. Bu varsayımdan yola çıkarak önce şu işareti E olarak kabul ettim:

Ama esas zorluk bundan sonra başladı, çünkü E'den sonra hangi harfin en sık geçtiğine karar vermek o kadar kolay değildi. Üstelik kısa bir cümlede bu sıklık değişkenlik gösterebilirdi. Genelde en fazla rastlanan harfler şöyle bir sıra oluşturuyor: T, A, O, I, N, S, H, R, D, L. Ama T, A, O ve I öyle yakın sıklıkta geçen harfler ki bunların tam olarak sıralanması, iğneyle kuyu kazmaya benziyordu. Bu nedenle elime yeni ipuçları geçmesi için bekledim. Hilton Cubitt ikinci ziyaretinde bana iki kopya daha verdi. Bun-

lardan biri tek kelimeden oluşan bir nottu. Bu yazıdaki adamcıklar bayraklı adamlarla ayrılmış değildi. Şu resimlere bir bakın. Sonuncusunda iki tane E bulmuştum. Beş harften oluşan kelimenin ikinci ve dördüncü harfleriydi bunlar. Bu kelime SEVER, LEVER veya NEVER[1] olabilirdi. Bu bir uyarı veya tehdit mektubuysa, son ihtimal en akla yakın geleniydi. Olayların akışına bakılırsa bu ancak Bayan Cubitt'in verebileceği bir cevaptı. Bunun böyle olduğunu kabul edersek o zaman N, V ve R harflerini şöyle sıralayabilecektik:

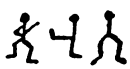

Diğer harfleri bulmama da şansım yardım etti. Kendi kendime şöyle dedim: Eğer bu yazılar hanımefendinin daha önce tanıdığı bir kişi tarafından yazılmışsa, o takdirde iki E harfi arasına sıkışmış diğer üç harf niye Elsie'yi oluşturabilir Figürleri bir kez daha incelediğimde aynı işaretlerin, mektubun sonuna kadar üç kere tekrarlandığını tespit ettim. Buna göre gerçekten bu üç figür, Elsie demek olmalıydı. O halde L, S ve I harflerinin karşılığı olan şekilleri de meydana çıkarmıştım, ama bu mektupta ne anlatılmak istenmişti? Elsie'den önceki kelime sadece dört harften oluşmuştu ve son harfi E ile bitiyordu. Bunun da COME[2] anlamına geldiğinden emindim. Sonu E ile biten bütün kelimeleri kullanmama rağmen ama başka bir sonuca ulaşamadım. Şimdi C, O ve M harflerinin şekille-

1 Asla. (İng.) (ç.n.)
2 Gel. (İng.) (ç.n.)

rini de bulmuştum. Bunun üzerine ilk yazılan haberi bir kez daha inceledim. Bayraklı şekillere bakarak kelimeleri birbirinden ayırdıktan sonra, esrarını çözdüğüm figürlere tekabül eden harfleri yerlerine yerleştirdim. Ortaya şöyle bir şey çıktı:

'.M .ERE . . E SL . NE.'

İlk harf olsa olsa A olmalıydı. Bu buluşum çok yararlı oldu, çünkü A harfi kısacık cümlede üç kez tekrarlanmaktaydı, ikinci kelimenin baş harfi ise H olabilirdi. Buna göre şu kısa cümle meydana çıkmıştı:

'AM HERE A . E SLANE.'

Boşlukları doldurduktan sonra, 'AM HERE ABE SLANEY[3]' sonucuna vardım. Böylece yeterince harf öğrenmiştim ve ikinci mektubun çözümüne geçebilirdim:

'A. ELRI.E S'

Sadece T ve G harflerini kullandığım takdirde yukarıdaki kelimelerden bir anlam çıkarabiliyordum. Bu, mektubu yazan kişinin oturduğu bir pansiyon veya çiftlik olmalıydı."

Müfettiş Martin'le meraktan çatlarcasına Holmes'ün anlattıklarını dinliyorduk.

Müfettiş heyecanla sordu:

---

3 Ben Abe Slaney, buradayım. (İng.) (ç.n.)

"Sonra ne yaptınız, efendim?"

"Şu Abe Slaney olsa olsa Amerikalıydı. Çünkü Abe Amerika'da çok kullanılan kısaltılmış bir isimdir. Bayan Hilton Cubitt'e gönderilen ve tüm felaketlerin başlangıcı olan ilk mektup Amerika'dan gelmişti. Bu işin içinde bir bityeniği olduğunu düşünmüştüm. Bayan Cubitt'in kendi geçmişi hakkındaki sözleri ve kocasını bu işe karıştırmak istememesi üzerine New York Emniyet Müdürlüğü'ndeki dostum Wilson Hargreave'e bir telgraf çektim. Londra'daki yeraltı cinayet şebekesinin peşine düştüğümde birlikte çalışmıştık. Bu kez ona, Abe Slaney adında birini tanıyıp tanımadığını sordum. İşte cevabı: 'Chicago'nun en büyük dolandırıcısı.' Telgrafın geldiği akşam Hilton Cubitt, Abe Slaney'in gönderdiği son mesajı bana yollamıştı. Artık tanıdığım figürlerin yerlerine alfabenin harflerini yerleştirince ortaya şu çıktı:

'ELSİE . RE . ARE TO MEET THY GO.'

Boş olan yerlere P ve D harflerini yerleştirdiğimde dolandırıcının takipten vazgeçip tehdit etmeye başladığını gördüm: 'Elsie, prepare to meet thy God.'[4] Amerikalı meslektaşlarımı iyi tanıdığım için bu herifin de söylediğini yapmasından korkuyordum. Hemen Watson'la yola çıkıp buraya geldik, ama ne yazık ki olan olmuş, korktuğum başıma gelmişti."

4 Elsie, Tanrınla tanışmaya hazır ol. (İng.) (ç.n.)

Müfettiş heyecanlanmıştı:

"Sizinle birlikte çalışmak şerefine eriştiğim için gerçekten mutluyum, ama açıkça bir şey söyleyeceğim, lütfen bana kızmayın. Sizin sorumluluğunuz sadece kendinize, bense şefime hesap vermek zorundayım. Katil Abe Slaney ise ve gerçekten Elrige çiftliğinde oturuyorsa, ben elim kolum bağlı burada otururken onun kaçıp gidebileceğini düşündükçe deli oluyorum."

"Merak etmeyin, bir yere gidemez."

"Nereden biliyorsunuz?"

"Kaçarsa suçunu itiraf etmiş olur."

"Öyleyse gidelim, tutuklayalım."

"Zahmete değmez. Biraz sonra kendi ayağıyla çıkıp gelecek."

"Buraya niye gelsin ki?"

"Yazıp rica ettim."

"Ama... Ama bu kadarı da fazla, Bay Holmes! Sizin davetinizi kabul edeceğini nereden çıkarıyorsunuz? Belki de bu davet nedeniyle korkup kaçacaktır!"

Holmes istifini bozmadı:

"Bu mektubumda gerekeni yazdım. Yanılmıyorsam geldi bile."

Gerçekten bahçe kapısına uzun adımlarla iri yan bir adam yaklaştı. Esmer ve yakışıklıydı. Burnu kalkıktı ve keçi sakalı vardı. Keten bir takım giymiş, başına panama bir şapka geçirmişti. Yürürken kullandığı bastonuyla yere yarım daireler çiziyordu. Kendi evindeymiş gibi yürüyordu. Az sonra zil çaldı.

"Bana kalırsa beyler," dedi Holmes. "Kapının arkasına saklansak iyi olacak. Bu tip heriflere karşı çok dikkatli davranmak gerek. Siz kelepçeleri hazırlayın, Müfettiş Bey. Konuşmayı bana bırakın."

Asla unutamayacağım uzun bir dakika boyunca bekledik. Derken kapı açıldı ve adam içeri girdi. Aynı anda Holmes tabancasını herifin şakağına dayadı. Müfettiş Martin de kelepçeleri takıverdi. Her şey öyle çabuk gerçekleşmişti ki adam daha ne olduğunu anlamadan etkisiz hale getirildi. Alevli bakışlarla hepimizi teker teker süzdü. Derken acı bir kahkaha attı.

"Evet beyler, tuzak buna denir işte! Kötü bir oyuna geldim desenize! Ama ben Bayan Cubitt'ten bir mektup aldım. Onun burada olduğunu söylediler. Bu tuzağa düşmemde onun size yardım ettiğini ileri sürerseniz buna inanır mıyım sanıyorsunuz? O kadar enayi miyim?"

"Bayan Cubitt ağır yaralı, ölmek üzere."

Adamın haykırışı evin her yanında çınladı.

"Delisiniz siz!" diye fısıldadı. "Kurşun kocasını yaraladı, onu değil! Kim Elsie'ye kötü bir şey yapabilir ki? Tamam, ben onu tehdit ettim. Bunun için Tanrı beni affetsin! Yoksa onun saçının teline bile zarar gelmesini istemezdim. Söylediklerinizi geri alsanıza, bunun yalan olduğunu söylesenize!"

"Ölmüş kocasının yanında ağır yaralı vaziyette, yerde yatarken bulduk kendisini."

Adam boğuk bir iniltiyle divana yığıldı, ellerini yüzüne kapadı. Beş dakika hiç kimse konuşmadı. Neden sonra başını kaldırdı, son ümidini de kaybetmiş birinin soğukkanlılığıyla anlatmaya başladı.

"Kimseden saklayacak bir şeyim yok, beyler. Adamı ben öldürdüm, ama bu bir cinayet değildi. Kendimi koruyordum. Önce o ateş etti, ama benim bu kadına kötü bir şey yaptığımı sanıyorsanız, ne onu tanıyorsunuz ne de beni. Söylüyorum size, benim onu sevdiğim kadar seven biri yok bu dünyada. Benim onun üzerinde hakkım vardı! Yıllar önce benle sözlenmişti. Sonradan ortaya çıkan o İngiliz de kim oluyor? Dediğim gibi, o kızda benim hakkım vardı ve ben sadece hakkımı aldım."

Holmes istifini hiç bozmadı:

"Ne biçim bir adam olduğunuzu anladıktan sonra sizi terk etti," dedi. "Amerika'dan kaçtı ve İngiltere'de namuslu bir erkekle evlendi. Siz onun peşine düştünüz, nereye gittiyse arkasından geldiniz ve hayatını cehenneme çevirdiniz. Delice sevdiği ve saydığı kocasını terk edip size dönmesini istiyordunuz. Oysa o sizden korkuyor ve tiksiniyordu. Sonunda iyi ve namuslu bir adamı öldürdünüz, karısını da ölüme sürüklediniz. İşte yaptıklarınızın bilançosu, Bay Abe Slaney. Bunun hesabını mahkemede vereceksiniz."

"Elsie ölürse her şey bana vız gelir," dedi Amerikalı. Elini açtı ve avucunda tuttuğu buruşmuş kâğıt parçasını göstererek, "Ama bunun anlamı ne?" diye bağırdı. Gözlerinde hiddet okunuyordu. "Beni aldatamazsınız! Madem Bayan Cubitt'in durumu söylediğiniz kadar ağır, öyleyse bu mektubu kim yazdı?"

"Ben yazdım."

"Siz mi? Bunu siz mi yazdınız? Ama bu dünyada dans eden adamların sırrını yeminli kişi dışında kimse bilemez. Siz nasıl bilebilirsiniz?"

"Biri yün yumağını nasıl sararsa, öbürü de öyle çözer," dedi. Holmes. "Az sonra araba gelecek ve sizi Nonvich'e götürecek. Bu arada sebep olduğunuz haksızlığı biraz olsun düzeltmeye yetecek kadar zamanınız olacak. Bayan Cubitt'in kocasını öldürmekle suçlandığını ve sadece benim şans eseri olarak burada bulunmamın, bildiklerimin

onu mahkûmiyetten kurtarabileceğini biliyor musunuz? Sizin şimdi tek yapacağınız şey, Bayan Cubitt'in kocasının ölümüyle yakından veya uzaktan hiçbir ilgisi olmadığını herkese açık açık duyurmak."

"Benim de istediğim başka bir şey yok zaten," dedi Abe Slaney. "Bu durumda en iyisi, gerçeği söylemem."

"Bundan böyle söyleyeceğiniz her kelimenin mahkemede aleyhinize kullanılabileceği hususunda sizi uyarmak benim vazifem olacak," diye lafa karışan müfettiş bu hareketiyle İngiliz adaletinin sadık temsilcisi olduğunu gösterdi.

Stanley omuz silkti. "Ne olursa olsun!" dedi. "Her şeyden önce şunu açıklamak isterim ki beyler, Elsie'yi çocukluğundan beri tanırdım. O zamanlar çetede yedi kişiydik ve Elsie'nin babası bizim reisimizdi. Emektar Patrick! Kafası iyi çalışırdı. Bu şifreli yazıyı bulan oydu. Siz olmasaydınız kimse bunun esrarını çözemezdi. Neyse, günün birinde Elsie bizim çevirdiğimiz dalaverelerin farkına vardı. O hiçbir zaman bu işlerle ilgilenmek istemedi. Bütün amacı namusuyla biraz para biriktirmekti. O parayla bizi terk etti ve Londra'ya gitti. Oysa benimle sözlüydü. Mesleğimi değiştirmiş olsam benimle evlenecekti. Ama bizim usulümüzle kazanılan parayla hiçbir şey yapmak istemiyordu. İzini o İngiltere'de evlendikten sonra bulabildim. Bunun üzerine ben de kalkıp buraya geldim. Baktım ki kendisine yazdığım mektupların faydası yok, öbür yolu seçtim. Dans eden figürlerle haberlerimi göndermeye başladım.

Şimdi bir aydır buradayım. O çiftliğe yerleştim. En alt katta oturduğum için her gece eve girip çıkıyordum, kimse de farkına varmıyordu. Elsie'yi benimle birlikte gelmeye ikna etmek için elimden geleni yaptım. Gönderdiğim haberleri aldığını biliyordum, çünkü bir keresinde aynı yazıyla bana cevap verdi. Sonunda sabrım tükendi. Deliye dönmüştüm. Derken tehditlere başladım. Bunu üzerine bana bir mektup gönderdi. Buradan çekip gitmem için yalvarıyordu. Kocasının adı bir skandala karıştığı takdirde üzüntüden kahrolacağını söylüyordu. Sonunda benimle buluşmayı kabul etti. Kocası uyurken, sabah 03.00'te aşağı inecek, köşedeki pencerenin önünde benimle buluşacak ve konuşacaktı. Sonra da kesinlikle buradan uzaklaşıp onu rahat bırakacaktım.

Beraberinde para getirmişti. Aklı sıra bana rüşvet verecekti. İşte beni deli eden de bu oldu. Kolundan tuttum ve onu pencereden dışarı çekmeye çalıştım. O anda kocası odaya daldı, elinde tabanca vardı. Elsie yere düşmüştü, biz iki erkek karşı karşıyaydık. Kızgınlıktan titriyordum, kendimi aşağılanmış hissediyordum. Ben de tabancamı doğrulttum. Niyetim onu korkutup kaçırmaktı, ama o ateş etti. İsabet ettiremedi. Aynı anda ben de tetiğe dokunuverdim, yere yığıldı kaldı. Bahçeden nasıl geldiysem yine öyle sıvıştım. Giderken pencerenin nasıl kapandığını da işittim. İşte gerçek bu, hem de kelimesi kelimesine. Yemin ederim! Ondan sonra ne oldu, bilmiyordum. Şu oğlan

bana mektubunuzu ulaştırıncaya kadar bilmiyordum. Okur okumaz deliler gibi koşup buraya geldim ve tuzağa düştüm."

Amerikalı bunları anlatırken bir araba ile üniformalı iki polis gelmişti bile. Müfettiş Martin ayağa kalktı ve suçlunun omzuna dokundu:

"Vakit geldi, gitmemiz gerek."

"Onu bir kez daha görebilir miyim?"

"Üzgünüm, ama daha kendine gelmiş değil," diyen müfettiş Holmes'e dönerek vedalaştı:

"Bay Holmes, bütün istediğim yine böyle ilginç bir cinayet olursa yanımda sizin olmanız."

Pencerenin kenarında durup arabanın gidişini izledik. Arkama baktığımda gözlerim masanın üzerinde bırakılan buruşturulmuş kâğıda takıldı. Bu dostum Sherlock Holmes'ün mektubuydu.

Gülerek, "Şunu çözmeyi sen dene bakalım," dedi. Kâğıtta tek bir kelime yoktu. Onun yerine bir sıra dans eden adam vardı:

"Benim kullandığım anahtardan faydalanırsan göreceksin ki, 'Come here at once,'[5] yazdım. Bunu okur okumaz bu çağırıyı reddetmeyeceğini biliyordum, çünkü bu yazıyı Bayan Cubitt'ten başka bir kimsenin yazmış olabileceğini düşünemezdi. İşte sevgili Watson, sonunda alçak bir adamın emellerine alet olmuş dans eden adamları adaletin pençesine teslim ediyoruz. Sana koleksiyonun için her gün rastlamayacağın bir olay vadetmiştim ya, böylelikle sözümü tutmuş oluyorum. Trenimiz 14:15'te kalkıyor sanırım, akşam yemeğini Baker Caddesi'nde yeriz."

Bitirmeden eklemek istediğim şeyler var: Abe Stanley mahkemede ölüme mahkûm edildi, ama ilk ateş eden Hilton Cubitt olduğu için bu karar ömür boyu hapis cezasına çevrildi.

Bayan Cubitt hakkında ise sadece kulağıma gelenleri yazıyorum. Kendisi tamamen iyileşmiş, ama bir daha hiç evlenmemiş. Hayatını hayır işlerine ve kocasının malikânesinin bakımına adamış.

5 Hemen buraya gel. (İng.) (ç.n.)

Huysuz, karizmatik, kendisi için mutlaka gerekli milyonlarca ayrıntıyı zihin sarayının kıvrımlarında saklayan, yakın dövüş ustası, kimya ve simya üstadı, Baker Sokağı'ndaki 221 B numaralı evin dünyaca ünlü sahibi Sherlock Holmes; komik, heyecanlı ve bir o kadar aksiyon dolu maceralarıyla yeniden okurlarla buluşuyor...

Ağabeyi Mycroft'un Sherlock'tan yardım istemesine sebep olabilecek kadar ciddi ne olmuş olabilir?
Yüzünü hiç göstermeyen kadının geçmişinde ne saklı?
Bayan Ferguson gerçekten vampir olabilir mi?
Kız kardeşlerinin ölümü üzerine şarkı söyleyen Tregennis kardeşler neden delirdi? Elsie Patrick'e gönderilen mektuptaki dans eden adamlar ne anlama geliyor?

Sherlock Holmes ve biricik ortağı Doktor Watson'ın maceraları, kaldığı yerden devam ediyor.
Polisiye tarihine damgasını vuran
Sir Arthur Conan Doyle'un kaleminden...

TİMAŞ
POLİSİYE
₺12,50
ISBN: 978-605-08-2301-1
9 786050 823011
timas.com.tr
timasyayingrubu